

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #22

PHILOLOGY,
SOCIOLOGY AND CULTUROLOGY

London

30.10.2019- 31.10.2019

U.D.C. 316+8.2+8.1.1.1.1.1 +8.0.1.8+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(30.10.2019) - Warszawa, 2019. - 116 str.

ISBN: 978-83-66401-20-4

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Publikacja elektroniczna.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2019

ISBN: 978-83-66401-20-4

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

С. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Ćekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

I. Bulakh PhD of Architecture, Associate Professor Department of Design of the Architectural Environment, Kiev National University of Construction and Architecture

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

М. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

ІНОЗЕМНА МОВА ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ: ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ Кравченко Т.В., Огієнко В.П.....	7
САМОВЧИТЕЛІ ЯК НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ (АНАЛІЗ ТИПІВ САМОВЧИТЕЛІВ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ) Кравченко Т.В., Огієнко В.П.....	9
THE RECEPTION OF W. SHAKESPEARE IN DIFFERENT EPOCHS Koliasa O.V., Nalyvaiko N.B.	11
АМЕРИКАНСЬКИЙ СЛЕНГ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА КІНО Вашека Л.Ю., Сидорук Г.І.....	16
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕЛІПТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ВИДАНЬ) Владімирова Д. А., Сидорук Г. І.	19
ВЖИВАННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ АРТИКЛІВ Й ІНШИХ ДЕТЕРМІНАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКОМУ АСПЕКТІ Воробей Ю. М., Сидорук Г.І.....	22
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ Ганнусик Н.А., Сидорук Г.І.....	25
КАЗКОВА ОПОЗИЦІЯ «СВІЙ» / «ЧУЖИЙ» У ФАНТАСТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ К. БУЛИЧОВА (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «ПРИГОДИ АЛІСИ») Шаповал О.С.....	28
ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТУ В АНГЛОМОВНІЙ ЛЕКСИЦІ Куликова Л. , Тарасенко М., Тарасенко Т.	32
EVALUATING WRITTEN AND ORAL PERFORMANCE IN THE CLASSROOM Shomurodova Sh., Kubaeva N.	36
ПАННО НІНИ РУДЕЦЬКОЇ «СПІВДРУЖНІСТЬ ТРОЯНД» Уваров Ю.В.....	38
THE ROLE OF A STUDENT IN IMPROVING THE SCIENTIFIC ACTIVITY IN UNIVERSITIES Bakhriddinova Z.	41

THE IMPLEMENTATION THEORIES INTO PRACTICE Ulmasbaeva M. A.	44
THE WAY OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES THROUGH GAMES. Rajabov M. U., Otajonov Kh. Sh.	46
WOMEN IN ORIENTAL LITERATURE AND GENDER IN THEIR CREATIVITY Bakhriddinova O. Kh., Juraboyeva G. Sh.	48
СПОСОБЫ РАЗВИТИЯ УСТНОЙ РЕЧИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА Ташева Д.	51
ВОСПИТАНИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ Джумаева Н. И.	53
IMPROVING PRONUNCIATION ABILITY USING CARTOON FILMS Rustamova A. E., Narzikulova S. N.	56
THE IMPACT OF MATERIALS DEVELOPMENT, CRITICAL PEDAGOGY AND LGBT'S ISSUE ON THE LANGUAGE PLANNING AND POLICY kanova L. S. I, Saidova R. A.	62
SCIENTIFIC HERITAGE OF NOSIRUDDIN SAMARKANDI Mukhtarov B.	67
THE PROBLEMS OF TEACHING TRANSLATION AND READING COMPREHENSION Turakulova B.	69
ТИПИ ІНВЕРСІЇ ТА СПОСОБИ ЇЇ ПЕРЕДАЧІ В ПЕРЕКЛАДІ Коваленко Д., Сидорук Г.І.	71
THE ROLE OF DIGITAL LITERACY PRACTICES ON REFUGEE RESETTLEMENT Shamsematova B. R.	75
STRUCTURAL AND SEMANTIC PECULIARITIES OF FINANCIAL BUSINESS ENGLISH Horokhova I. V., Tretyak L.I., Lymarenko A. F.,	77
STYLISTIC FEATURES OF COLOR-BATHED EPITHETS IN MARKUS ZUZAK'S NOVEL «THE BOOK THIEF» Федькова І.А.	83

ГЕНЕЗА СТАТУСІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ Кіпень С.В., Девлиш І.А., Андрущак О.В.	86
THE PERCEPTION OF GENDER ACCORDING TO LANGUAGE ACQUISITION Dziubina O. I.	90
MEDIADISCOURSE AS A FORM OF LINGUOSEMIOTIC ACTIVITY Prosiannyk O., Tarasenko S.	92
НАЦІОНАЛЬНЕ МОВОМИСЛЕННЯ ПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ АНДРІЯ КУЗЬМЕНКА (СКРЯБІНА) Клещова О. Є.	99
TWO WORLDS EXIST IN GRAHAM GREENE'S HEROES Karimov U.	104
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ Храменок Л. О.	109
RUSSIAN LANGUAGE TECHNIQUE AS A SCIENCE Aminova N., Orifzoda M.	112
ФИТОНИМЫ КАРАКАЛПАКСКОГО ЯЗЫКА, ОБРАЗОВАННЫЕ ПРИ ПОМОЩИ АФФИКСОВ Otemisov A. Z.	114

ІНОЗЕМНА МОВА ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ: ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Кравченко Т.В., Огієнко В.П.

НТУУ «КПІ» ім. І. Сікорського, м. Київ

Ключові слова: іноземна мова, студенти, навички, індивідуальна робота, інформація.

Keywords: foreign language, students, skills, individual work, information.

В процесі вивчення іноземної мови можуть виникати такі проблеми або нові цілі для яких виникає потреба у певному часі самостійної роботи. В даній роботі ми розглядаємо процес вивчення іноземної мови студентами технічних спеціальностей у вищому навчальному закладі. Навчання здійснюється відповідно до навчальних планів та програм викладачем. Самостійна робота може здійснюватись за рекомендацією викладача іноземної мови або визначатись студентом самостійно. Це залежить від конкретних обставин навчання, а також від цілей, які ставить перед собою студент. Цілі вивчення іноземної мови визначаються навчальною програмою, а також можуть залежати від конкретних обставин життя та професійної діяльності студента, від його індивідуальних уявлень про майбутню діяльність, планів, сподівань, настроїв тощо.

Як вже зазначалось, самостійна робота може також бути потрібною для подолання певних проблем, які можуть виникати у конкретних студентів в процесі вивчення іноземної мови. Такі

проблеми залежать від індивідуального сприйняття студентами навчального матеріалу, конкретних тем навчання, окремих мовних явищ. Це визначається рівнем індивідуальних здібностей, обдарованості, попередньої підготовки тощо. Не завжди студент може засвоїти ті чи інші елементи іноземної мови тільки в процесі навчальних занять під керівництвом викладача. Тому може бути потрібною самостійна навчальна діяльність, яку може визначати як викладач, так і студент. Як правило, самостійна робота в таких випадках може бути потрібною для міцного засвоєння окремих мовних явищ, коли необхідно запам'ятовувати певні одиниці мови, доводити до автоматизму конкретні мовленнєві дії. Часто запам'ятовування, формування навичок потребує значного часу, який залежить також від індивідуальних особливостей студента. Тому така робота після визначення конкретних її елементів, які підлягають засвоєнню, виконується, як правило, самостійно. У випадках, коли значний за обсягом матеріал підлягає запам'ятовуванню або необхідним є

формування стійких навичок, викладач разом з визначенням конкретного матеріалу та його поясненням повинен також ознайомити студентів з особливостями оптимального запам'ятовування, типами пам'яті, підкреслити, що запам'ятовування може здійснюватися у кожного студента індивідуально, протягом різного часу, в різних умовах, тому не слід орієнтуватись на досягнення певних результатів іншими, а наполегливо працювати самостійно. Слід також нагадати, що в процесі запам'ятовування або формування конкретних навичок результат може бути не завжди відразу відчутним, процес запам'ятовування або формування навичок може протікати нерівномірно. В деяких випадках слід бути готовим, що протягом певного часу результат не буде досягнутий, не слід порівнювати себе з іншими, а потрібно далі працювати. В деяких випадках викладач може рекомендувати студентам індивідуально звертатись до нього з питаннями які можуть виникати у зв'язку з індивідуальними особливостями запам'ятовування. Це може бути і моральна підтримка викладача, коли виникають певні труднощі, зокрема також додаткова консультація, рекомендація змінити деякі прийоми, якщо результат не може бути досягнутий протягом тривалого часу.

В наш час, коли професійна діяльність може бути пов'язана з великим різноманіттям варіантів та значною

кількістю інформації, запам'ятовування базових елементів знань та більш широкий спектр навичок набувають ще більшого значення, оскільки дозволяють звільнити мислення та увагу для сприйняття нової інформації. Тому і самостійна робота з метою здобуття таких якостей може відігравати велику роль. Навчання мови через зміст спеціальних дисциплін відрізняється від професійно орієнтованого навчання [2]. Під час звуження професійної спеціалізації у багатьох сферах виникає додаткова необхідність самостійної роботи студентів над окремими професійно-орієнтованими мовними матеріалами. Відповідно підготовлений спеціальний мовний курс сприяє поліпшенню знань студентів, якості їх професійної підготовки, а також поліпшує перспективи кар'єрного росту

Перспективним для подальших досліджень може бути спостереження особливостей формування навичок в процесі самостійної роботи студентів, які вивчають іноземну мову.

Література

1. Кравченко Т. В., Огієнко В. П. Планування самостійної роботи в процесі вивчення іноземної мови та перекладу: навчально-виховні аспекти. Молодий вчений. 2018. №5. С. 527-530.
2. Тарнопольський О. Б. Аспектний підхід до навчання англійської мови для спеціальних цілей у немовних ВНЗ. Викладання мов у вищ. навч. закл. освіти на сучас. етапі. Міжпредметні зв'язки. 2011. Вип. 18. С. 231-239.

САМОВЧИТЕЛІ ЯК НАВЧАЛЬНІ ВИДАННЯ (АНАЛІЗ ТИПІВ САМОВЧИТЕЛІВ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ)

Кравченко Т.В., Огієнко В.П.

НТУУ «КПІ» ім. І. Сікорського, м. Київ

Ключові слова: іноземна мова, студенти, самостійна робота, навчальні видання.

Keywords: foreign language, students, self-instruction, learning aid.

Для вивчення іноземної мови з метою досягти певні цілі іноді потрібно багато працювати самостійно. Така самостійна робота може бути потрібна навіть тим студентам, які навчаються за поглибленою програмою у спеціалізованих вищих навчальних закладах. Іноді у студента або фахівця може виникнути потреба набути знань мови, яка не вивчалась ними у навчальних закладах. Не завжди є достатньо можливостей працювати з викладачем, в процесі спеціально організованих колективних або індивідуальних занять. Тому набуває значення використання засобів навчання, розрахованих на самостійну роботу, як для людей, які вже мають попередню підготовку за необхідним розділом знань, так і для тих, хто взагалі може не мати знань у необхідному напрямку. Такі люди використовують для досягнення своїх цілей традиційні підручники для середніх та вищих навчальних закладів, спеціальні видання, розраховані на тих, у кого відсутні базові знання, спрощені курси, в яких автори намагаються викласти навчальний матеріал легко та популярно, доступно для вивчення у будь-

яких умовах. Існують також навчальні засоби на основі електронних інформаційних технологій, які дозволяють навчатись за допомогою стаціонарної або мобільної комп'ютерної техніки. Значне місце серед вищезгаданих засобів навчання посідають так звані самовчителі-навчальні видання для досягнення навчальних цілей, розраховані на самостійне опрацювання для людей, які, як правило, не мають елементарних знань у відповідній галузі знань. Часто такі видання використовують для самостійного вивчення іноземних мов.

Дискусійним є питанням, чи можливо досягти оголошених у самовчителі цілей шляхом самостійної роботи? Які обсяги роботи можуть бути для цього потрібні? Чи потрібні інші навчальні матеріали, допомога викладачів та фахівців відповідної галузі знань? Такі питання потребують спеціальних досліджень, в першу чергу, досліджень досвіду засвоєння конкретного навчального матеріалу учнями різних категорій. Це може бути дуже об'ємною роботою і не є предметом дослідження даної статті, метою якої є

розгляд та узагальнення класифікації типів навчальних видань-самовчителів. Самовчителі можуть бути розрахованими на різне засвоєння матеріалу. Є самовчителі, розраховані, в першу чергу, на розуміння матеріалу, побудовані за принципом від простого до складного, коли на основі засвоєних елементів навчального матеріалу можна зрозуміти подальший матеріал. Інші самовчителі можуть бути призначені для формування навичок використання мовних засобів та запам'ятовування граматичних правил та лексичних одиниць. Ще один тип самовчителів – це самовчитель у формі довідника, де інформація може бути розташована у зручній для пошуку формі. Безперечно, такі типи самовчителів можна розглядати як тенденцію, яка може переважати в тому чи іншому конкретному виданні.

Зазначені типи самовчителів призначені для найрізноманітніших цілей навчання та індивідуальних особливостей засвоєння навчального матеріалу у різних людей. Як правило, самовчитель не може за своїм обсягом претендувати на подання значного обсягу знань. Для нього характерні вузькі,

спеціалізовані цілі навчання, або ж самовчитель розрахований на засвоєння основ відповідної галузі знань, в нашому випадку – іноземної мови. Більш широкі знання здобуваються за допомогою додаткових засобів навчання, роботі з якими можуть значною мірою допомогти основи знань, засвоєні за допомогою самовчителя.

Перспективним для подальших досліджень може бути вивчення особливостей конкретних самовчителів для вивчення іноземних мов, творчості авторів таких навчальних матеріалів, оскільки створення самовчителя ґрунтується не тільки на наукових принципах, а є ще і в деякій мірі літературним мистецтвом.

Література

1. Кот Т.О., Огієнко В.П. Подготовка студентов к чтению и переводу деловых текстов и документации на иностранном языке. Сборник научных статей «Литература, социология и культурология. Современные проблемы и перспективы развития». 2017. № 1. С.115-116.
2. Кравченко Т. В., Огієнко В. П. Планування самостійної роботи в процесі вивчення іноземної мови та перекладу: навчально-виховні аспекти. Молодий вчений. 2018. № 5. С. 527-530.

THE RECEPTION OF W. SHAKESPEARE IN DIFFERENT EPOCHS

Koliasa O.V.

PhD, Associate Professor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Nalyvaiko N.B.

Tutor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

The article is devoted to the figure of William Shakespeare in the light of the Elizabethan era. Even back then he was already recognised by many contemporary writers and lovers of literature, including monarchs. The core aim of the research is to show how deeply approved Shakespeare was and what made him become so successful. The whole life of the Bard, since his childhood, was full of literature and the fact that he decided to contribute to this area of culture seems understandable.

Key words: William Shakespeare, literature, life, creative works.

William Shakespeare has been considered the greatest writer not only in the epoch of Renaissance but in the history of literature. Sometimes he is also called the father of world's literature. The following article is devoted to the place William Shakespeare has in the English world's literatures as well as characteristic features that are applied to his works, especially dramas. *The goal* of the research is to offer the connection of Shakespeare and his writings with historical as well as social aspects of the Renaissance, which according to Bachniak and Podlecki "is treated as a cultural movement [1]." It is important to mention that the author created his writings under reign of two monarchs, Queen Elizabeth I and King Jacob. Therefore, it is of vital importance to see the necessity to comprehend various aspects that took part in the creation of the Elizabethan drama.

William Shakespeare was, undoubt-

edly, one of the greatest personalities in the world of literature ever known. Not only was he a playwright and a poet but also an actor. Many literary critics and scientists, like Greenblatt, Bevington or Wells as well as common people who consider Shakespeare's works as a milestone in literature consent that he is the world's most pre-eminent dramatist. T. S. Elliot once said that "[w]e can say of Shakespeare, that never has a man turned so little knowledge to such great account [3]." Other writers also described the person of Shakespeare, his works, his language and his influence on other's writings in a positive manner.

The exact date of Shakespeare's birth is unknown; there is only a date of his church baptism, 26 April 1564. According to Potter, traditionally 23 April 1564 is considered Shakespeare's birth date – it is the date of the Feast Day of Saint George, who is a patron saint of England. Shake-

speare was born as a first surviving child and the first son in the family. He was raised in Stratford-upon-Avon in the county of Warwickshire. Schoone-Jongen writes that the family of Shakespeare was quite well-off and definitely above the average materially. William's father, John was a respectable person, the owner of a number of properties in Stratford and a business in wool industry, though illegal. He was also assigned to some public offices, served as an alderman and as a chief magistrate in favour of the city council, as pointed by Schoone-Jongen [6]. After some years, John Shakespeare was prosecuted for illegal trading of wool. Soon after that he lost some properties and that was when hard times for the family began.

Many authors, for example, Honan, Potter, Bate, Schoenbaum or Ellis, who write about Shakespeare's life and works, agree that he must have attended grammar school. The school was only quarter a mile from his home and was free for all male students. Schoenbaum adds that William must have started his school education at the age of 7. The classes were on 6 days of the week, except on Sunday and lasted from 6 a.m. until 5 p.m. and from 7 a.m. until 4 p.m. in winter.

At the age of only 18, on 27 November 1582, William Shakespeare was given a special licence to marry a 26-year-old Anne Hathaway, as Schoone-Jongen writes in the book devoted to the early career and acting years of the dramatist. Schoenbaum also amends that the special licence, granted by the court of diocese of Worcester, agreed for the couple to marry after only one proclamation of the bans

of marriage, which diverged from the usual and obligatory three such public announcements. As Chambers and Loomis state the exact date of William and Anne's date of marriage remains unknown, but what is certain is that two neighbours of the bride agreed to post a financial bond to ensure that there were no legal obstacles to unite the two young people. The issue of the said licence was already necessary six months later, when Shakespeare's first daughter was baptised and two years later, the twins. At that time William was 21.

The next seven years, as pointed by Schoenbaum, are known as the 'lost years', as there are no credible records concerning the whereabouts of the dramatist. The reappearance of Shakespeare in historical accounts was connected with an attack of Robert Greene. At that time, however, William had already attained a reputation of a brilliant actor and a playwright. There have been many speculations as to what was happening to Shakespeare during the 'lost years'[7].

Schoenbaum states that the dramatist's first official biographer, Nicholas Rowe, wrote that Shakespeare had to leave Stratford as he had been in trouble after having killed deer from the forest belonging to the local squire, Thomas Lucy. Apparently, William also wrote an insulting ballad about the neighbour. Moreover, Samuel Johnson claimed, in an annotation in the book *Rowe's Life*, that Shakespeare watched over horses for London theatre patrons.

Schoenbaum writes that according to John Aubrey, Shakespeare worked as a

schoolmaster somewhere in the countryside. Later on, Honigmann speculated that William might have worked as a schoolmaster in Lancashire. The evidence originated from the will of 1581 of someone from the Houghton family, who asked one of his relative to look after “William Shakeshaft, now dwelling with me [6].”

Some scholars like Schoenbaum hypothesizes that Shakespeare may have joined Queen Elizabeth’s Men – a theatrical group that visited Stratford. There was a vacancy in the group after a sudden death of one of the actors, William Knell, who died in a fight. What is more, at that time, in 1587, William’s father was the High Bailiff of Stratford and it was up to him whether to give permission to a theatrical group to enter the town or not, as Pierce amends. Therefore, Schoenbaum speculates that “[m]aybe Shakespeare took Knell’s place and thus found his way to London and stage-land [7].”

Even though Shakespeare is nowadays known as a poet and playwright, most of all he was an actor in a theatre. Nevertheless, the information concerning how and when he started his acting career remains a mystery. According to Bentley and Ingram, the occupation of an actor was regarded as free and actors very often were called “masterless men.”

Schoone-Jongen and Schoenbaum agree that Shakespeare must have had many opportunities in his youth to see various theatrical groups. Back then, all travelling playing companies had to present their plays before the city councils in order to obtain a special licence. The authors claim that before William turned

20 the city council of Stratford paid for no fewer than 18 such performances. Moreover, at that time it was John Shakespeare, William’s father, who was bailiff of Stratford, so all performances were presented to him. Only in one season of 1586-1587, according to the above authors, there were five diverge playing companies that visited Stratford. Furthermore, as pointed by Schoenbaum, Shakespeare was a recognisable both a player and playwright in London by the end of 1592, thanks to the reputation earned from late Robert Greene, whom he posthumously criticised in *Greenes, Groats-worth of Witte, bought with a million of Repentance* in the following words: “an upstart crow, beautified with our feathers, that with his *Tyggers hart wrapt in a Players hyde*, supposes he is as well able to bombast out a blanke verse as the best of you: and being an absolute Johannes factotum, is in his owne conceit the onely Shake-scene in a country.”

A few years later, by the end of 1594, William Shakespeare came into co-owning a playing company, the Lord Chamberlain Men, named after the financial supporter, Lord Chamberlain, as stated by Neilson. The group became quite successful and after the coronation of James I it was taken under the wings of support of the king, hence its name changed into the King’s Men. At that time, given by Greenblatt, Shakespeare was already quite well-off and his status helped his father to renew the application for the coat of arms, which was denied to him earlier due to deteriorating economic position. The motto *Non sanz droict* (*Not without right*)

was granted to the family, yet it was not used on armorial displays that are known today.

By the 17-th century Shakespeare had grown to be a very affluent man, however most of the money he had earned was given to provide financial security and position of the family in Stratford. Dobson and Wells claim that William travelled to his family home at least once a year for a period of time. Back in London, it seems that Shakespeare lived in a rented apartment, as the authors amend. Boehrer claims that there is evidence that William bought the second in size house in Stratford in 1597. It may suggest that at that time Shakespeare has already been a significantly affluent person. Moreover, as Schoenbaum points, the said purchase was put into doubt when shortly after the transaction the previous owner, William Underhill, died of poisoning. It was believed that his oldest son had been responsible for murdering his father. Nevertheless, the sale was confirmed when the new owner Hercules Underhill, the heir to William Underhill, came of age.

The records hold that William Shakespeare died on 23 April 1616, which happened to be also his birthday and the feast of St George. As various sources state, Shakespeare died just a few weeks after having signed his last will, which he had begun writing about his perfect heath. Schoenbaum and Rowse agreeably claim that, even though the exact cause and circumstances of William's death remain unknown, there is a note in a vicar's diary written half a century later, which reads: "Shakespeare, Drayton and Ben Jonson

had a merry meeting and, it seems, drank too hard, for Shakespeare died of a fever there contracted [7]."

Kinney wrote that Shakespeare had known both Drayton and Ben Jonson and it may have been possible that William had caught fever after heavy drinking. Consistent with the author, many were convinced about the prematurity of Shakespeare's death, as the notes arriving after his passing read, for example:

"We wondered, Shakespeare, that thou went'st so soon

From the world's stage to the grave's tiring room."

William Shakespeare is buried in the Holy Trinity Church in Stratford-upon-Avon and that fact is not connected to his fame as a playwright but to acquiring a share of the tithe of the said sanctuary, as mentioned by Holderness. Schoenbaum also adjoins that there is a monument presenting a bust of the dramatist at work, which most probably had been placed near Shakespeare's burial site by his family. Furthermore, on the day of William's birthday a new quill is placed in the writing hand of the sculpture. Shakespeare is believed to have written an epitaph that can be read on his tombstone:

*"Good friend, for Jesus' sake forbear,
To dig the dust enclosed here.
Blest be the man that spares these stones,
And cursed be he that moves my bones."*

The List of literature:

1. Bachniak K.& Podlecki F.The Philosophical Aspects of Utilitarianism in the Context of Crisis and Ethics in the World // *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. 2014. 11, № 4. P. 117.

2. Baldwin T. W. 1944. Shakspere's Small Latine and Lesse Greeke. Urbana: University of Illinois Press. P. 179-180. Retrieved from: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015010689514;view=1up;seq=11> accessed: 06 Sep 2018),
3. Greenblatt S. Will in the World: How Shakespeare Became Shakespeare. London: Pimlico, Vintage UK, 2004. P. 11.
4. Kinney F. The Oxford Handbook of Shakespeare. Oxford: Oxford University Press, 2012. P. 11.
5. Potter L. The Life of William Shakespeare: A Critical Biography. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell, 2012, P. 1-10.
6. Schoenbaum S. William Shakespeare: A Compact Documentary Life (Revised ed.). Oxford University Press, 1987. P. 62-63.
7. Schoenbaum S. Shakespeare's Lives. Clarendon Press, 1991. P. 75.
8. Schoone-Jongen T. Shakespeare's Companies: William Shakespeare's Early Career and the Acting Companies, 1577-1594. (Studies in Performance and Early Modern Drama). Aldershot: Ashgate, 2008, P. 13.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЛЕНГ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА КІНО

Вашека Л.Ю.,

студентка 2 курсу,

Сидорук Г.І.,

к. філол. н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Сленг – це набір слів або нових значень вже існуючих слів, які використовують різні групи людей. Сленгові вирази є в кожній мові, та частіше за все дізнатися їх значення можна тільки поспілкувавшись з носієм мови. Дж. Б. Гріноу та Дж. Л. Кіттрідж охарактеризували сленг наступним чином: “Сленг – мова-бродяга, який скитається по околицях літературної мови, та постійно намагається пробити собі дорогу в найвишуканіше суспільство.” Можна вивести ще одне, всеохоплююче поняття сленгу: це шар нелітературних розмовних лексичних одиниць, що передають характерні ознаки різноманітних прошарків соціуму, котрі відрізняються виразністю та використовуються у певних ситуаціях мовного спілкування, контрастуючи із загальноприйнятими літературними нормами. Велика кількість слів та мовних зворотів, почавши своє існування як сленгові, у наш час міцно увійшли в літературну мову. Сленгова лексика проникла в різні сфери людської діяльності: радіо, телебачення, газети, всевітню мережу. Все це призводить до необхідності детальніше вивчати можливості його перекладу за умови досягнення найбільшої адекватності.

Сленг крокує в ногу з часом, постійно розвивається та трансформується. Так, зовсім природні для нас *of course*, *get up* або *take part in*, всього лише 100 років назад вважалися сленгом [1].

Підлітки просто не володіють достатніми знаннями, щоб належним чином висловити свої думки. Більшість молодих людей виправдовують використання сленгу бажанням урізноманітнити свою мову, адже за його допомогою вони здатні яскравіше висловлювати думки. Сленг може бути корисним, коли ви бажаєте влитися в компанію і стати там своїм, завжди бути в курсі останніх подій та в тренді.

Якщо говорити про різницю між американським та британським сленгом, то вона така сама як і різниця між цими, на перший погляд, схожими англійськими мовами. У більшості випадків американський сленг, на відміну від британського, має вульгарне стилістичне забарвлення, характеризується постійним пошуком чогось нового, мінливістю та безтурботністю через прагнення йти за модою: для американця *flossing* – *showing off*; *Showing what you've got* означає хизуватися, пускати пил в очі, для британця – чистка зубною ниткою [2].

Під час перекладу сленгу виділяють **інтерлінеарний** та **трансформаційний** способи перекладу. Інтерпретувати вираз *I just don't give a flying shit about him* інтерлінеарно, тобто слово в слово, неможливо, адже це призвело б до порушення мовних норм. Також варто врахувати різницю між двома мовами, та відмітити, що в сучасному американському варіанті розмовної англійської мови використання таких лексем, як **flying shit**, вважається більш прийнятним, ніж в українській мові. У зв'язку з цим, етично правильним перекладом такого вислову є *Мені просто начхати на нього*. У цьому випадку перекладач використовує розмовну, але не сленгову лексему.

Звичай, перекладач схильний передавати сленг сленгом, підшуковуючи відповідник даній сленговій одиниці: *Ditch it, man. Call in sick. – Забий на уроки. Прикинься хворим*.

У більшості випадків перекладачі обирають трансформаційний спосіб перекладу. Мова йде про наступні методи:

Конкретизація – це заміна слова або словосполучення з широким предметно-логічним значенням на одиницю мови перекладу з більш вузьким значенням: *“She was a slender thing an large spectacles”* – *“Вона була тендітним створінням у великих окулярах”*; *“Someone messed him up yesterday”* – *“Хтось дав йому по пиці вчора”*.

Генералізація – це заміна мовної одиниці оригіналу, яка має більш вузьке значення, одиницею перекладу з більш широким значенням: *“Britain has*

various dealings with the rest of the world” – *“Британія має широкі економічні зв'язки з іншими країнами світу”*.

Модуляція, або смислове узгодження – заміна слова / словосполучення мови-джерела одиницею мови перекладу, значення якої впізнається не на базі словарний відповідностей, а логічно виводиться із контексту: *“His offer was so unusual. I had to think over more”* – *“Його пропозиція була такою незвичайною. Я повинен був ще раз подумати над нею”*; *“She is wasted now”* – *“Вона напилася”* (вона напилася, через те що вона зараз п'яна).

Експлікація (описовий переклад) – коли лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, яке дає пояснення чи визначення цього значення: *“I'm sorry, but I don't have the best poker face these days where that's concerned”* – *“Вибач, але коли мова заходить про тебе, мені важко стримати емоцій”* [3].

Сленг часто перекладається сленгом, однак у багатьох випадках використовують не сленг, а розмовну або простомовну лексику, якій притаманна більша або менша експресивність. Перекладач знаходить потрібне значення слова серед усіх можливих. Він повинен аналізувати контекст. Часом йому достатньо аналізу самого слова, щоб підібрати значення, іноді треба вийти на рівень словосполучення чи речення, а часом доведеться прочитати весь текст, щоб зрозуміти всі нюанси значень незнайомих слів.

Варто підкреслити, що порівняння експресії різних мов є непростим пи-

танням, оскільки стилістично забарвлена лексика кожної мови має своє семантичне багатство, емоційну насиченість та національну специфіку. Саме через це перекладачі не завжди мають змогу підібрати потрібний еквівалент.

Література:

1. Теорія перекладу: для студентів 3-4 курсів ф-ту «Референтперекладач»,

які навчаються за спеціальністю 035 Філологія (Переклад)/Нар. укр. акад., [каф. теорії та практики перекладу; авт.-упор. О.А. Кальниченко]. – Харків: Вид-во НУА, 2017. – Ч. 1. – 64 с.

2. Бедь В.В. Юридична психологія: Навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: МАУП, 2004. – 436 с.
3. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕЛІПТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ВИДАНЬ)

Владімірова Д. А., Сидорук Г. І.

Національний університет біоресурсів і природокористування,
м. Київ

В літературі особливе значення має враження, а також художнє та естетичне пізнання дійсності. Від того, як і в якій формі виражається зміст, залежить естетична цінність тексту та рівень емоційного впливу на читача.

Актуальність цієї теми полягає в широкій популярності публіцистичного тексту, який відіграє значну роль в сучасному житті. Газетну публіцистику називають літописом сучасності, адже вона є віддзеркаленням подій і звертається до щоденних політичних, економічних, соціальних та наукових проблем суспільства. Заради емоційного впливу публіцистичного тексту на читача, використовуються еліптичні конструкції, які є невід'ємним інструментом в досягненні комунікативної цілі та економії мовних засобів.

Еліптичні конструкції властиві як діалогічному, так і монологічному мовленню. Основним підґрунтям для утворення більшої частини еліптичних структур є ситуативна закріпленість самого процесу мовлення, який віддзеркалює явища, факти, процеси реальної дійсності, що знаходять своє відображення в окремих словах і становлять їх внутрішній зміст [1].

Еліпсис – це вилучення у висловлюванні деяких структурних елементів,

необхідних для повноти речення, які мають домислюватись контекстом. Існує необхідність розгляду еліптичних конструкцій, тому що, не зважаючи на велику кількість теоретичного матеріалу, досі немає однозначного погляду щодо даного стилістичного засобу виразності та засобів його відтворення українською мовою. Аби читачеві було легше сприймати зміст, сенс та задумку твору чи тексту використовуються еліптичні конструкції та речення. Під час їх перекладу постійно відбуваються втрати, спотворення чи додавання інформації, це зумовлено розбіжностями між мовами.

Головна сфера використання еліптичних конструкцій – діалог: саме в репліках діалогу частина речення, як правило, опускається, так як вона вже або зрозуміла із попередньої репліки, яка належить співрозмовнику, або в тому випадку, коли частину речення можна легко опустити, якщо вона не дуже важливою [2].

Проблема полягає в тому, що без контексту зрозуміти сенс еліптичних конструкцій буває складно, іноді через відсутність даного і взагалі неможливо. Існують характерні для певної мови особливості, на основі яких будується діалогічна єдність тексту, побудови

якої сприяють правильне та доречне вживання конструкцій з використанням еліптичних речень – ті конструкції, які використовуються в українській мові, часто виявляються неправильно вжитими в англійській мові. Розгляньмо основні засоби відтворення еліптичних конструкцій, до яких належать синтаксичне уподібнення, об'єднання речення, членування речення, конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація. Коротко ознайомимось з основними засобами відтворення еліптичних конструкцій:

1. Синтаксичне уподібнення – вид перекладу, при якому синтаксична структура оригіналу перетворюється в абсолютно аналогічну структуру мови перекладу. Іноді спроби перекласти дослівно той чи інший текст, чи відрізок тексту призводять якщо не до повної незрозумілості цього тексту, то в іншому випадку до неясності та перенавантаження. Те, що може бути названим перекладацьким стилем.

2. Об'єднання речення – це спосіб перекладу, при якому синтаксична структура в оригіналі перетворюється шляхом поєднання двох чи більше простих речень.

3. Членування речення – це спосіб перекладу, при якому синтаксична структура іноземної мови перетворюється в дві чи більше предикативні структури мови перекладу. (предикативна структура – структура, що виражає співвіднесеність змісту речення з реальною дійсністю і відбивається у зв'язку підмета і присудка, які станов-

лять граматичну основу речення).

4. Конкретизація – це спосіб перекладу, при якому відбувається заміна слова чи словосполучення іноземної мови з більш широким предметно-логічним значенням на слово, в перекладі з більш вузьким значенням. Це прийом досить широко використовується при перекладі таких слів, як *to be, to have, to get, to do, to take, to give, to make, to come, to go*.

5. Генералізація (процес, протилежний конкретизації) заключається в заміні окремого загальним. При перекладі з англійської на українську, цей прийом використовується значно рідше, ніж конкретизація. Це пов'язано з особливостями англійської лексики. Слова цієї мови значно частіше мають більш абстрактний характер, ніж українські слова, що відносяться до того ж поняття. Необхідність генералізації може бути викликана і небезпечністю спотворення змісту при перекладі слова чи словосполучення його словниковим відповідником.

6. Прийом **антонімічного перекладу** полягає у передачі поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника даного слова. Антонімічний переклад нерідко буває якщо не єдиним, то найбільш зручним прийомом передачі смислового та стилістичного значення багатьох виразів. Про це свідчить хоч би ряд прикладів з англо-українського словника:

Take your time. – Не поспішай.

Take it easy. – Не утруднюйте себе./ Не хвилюйтеся./ Не беріть до серця.

Mind your own business. – Не твое діло! Не втручайся в чужі справи!

to keep one's head. – не розгубитися

to have clean hands in the matter – не мати (ніякого) відношення до якоїсь справи [3]. Антонімічний переклад у більшості випадків є одним із можливих варіантів, але у наведених прикладах він є явно найкращим, а деколи і єдиним.

7. Компенсацією називається такий спосіб перекладу, при якому елементи змісту оригіналу, що були втрачені при перекладі, передаються в тексті якимось іншим чином для компенсації семантичної втрати. Іншими словами, це заміна непереданого елементу оригіналу аналогічним або яким-небудь іншим елементом, що компенсує втрату інформації і здатний справити подібну дію на читача. Слід звернути увагу на те, що явище компенсації не має достатнього висвітлення в лінгвістичній літературі,

незважаючи на її значення при перекладі художньої літератури.

Отже, еліптичні речення та конструкції є дуже важливою частиною художнього тексту. За допомогою їх текст зберігає свою експресивність, емоційність за головну думку. А читач легко сприймає інформацію, що дозволяє повністю осягнути задумку твору. Вони ізастосовуються для того, щоб не навантажувати читача зайвими репліками. Саме для цього існують вищезазначені прийоми відтворення еліптичних конструкцій.

Список використаних джерел:

1. Зененко Н. В. «Лексико-грамматическая специфика газетно-публицистического стиля речи» Москва- 2004. – 16 с.
2. Латышев Л. К. Курс перевода: Эквивалентность перевода и способы ее достижения. 1981 – 248 с.
3. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. – М.: Международные отношения, – 1974. – 216 с.

ВЖИВАННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ АРТИКЛІВ Й ІНШИХ ДЕТЕРМІНАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКОМУ АСПЕКТІ

Воробей Ю. М., Сидорук Г.І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В англійській мові слова, що однаково вимовляються або пишуться, можуть належати до різних частин мови і мати різне значення. Артикль – це особлива частка, це службова частина мови, що вживається з іменниками, вказує на їх визначеність або невизначеність та допомагає відрізнити їх від дієслів, прикметників та інших частин мови. В українській мові не існує відповідників цієї службової частки, тому артикль можна сприймати як невід’ємна частина іменника.

Є два різних типи артиклів: неозначений *a/an* та означений *the*. Неозначений артикль вживається лише у разі, коли слухач не знає яку саме річ ви маєте на увазі, або якщо це взагалі не важливо. Неозначений артикль *an* стоїть перед злічуваним іменником в однині, що починається з голосної літери (a, i, e, o, u) або на голосний звук: *an orange, an elephant, an apple, an issue, an element*. Неозначений артикль *a* стоїть перед злічуваним іменником в однині, що починається з приголосної: *a film, a cup, a stamp, a lamp, a window, a desk*. Неозначений артикль *a* або *an* використовується: перед злічуваними іменниками, що стоять в однині: *an orange* – апельсин, *a stamp* – штамп. Перед мірами виміру: *a gallon* – галон, *a dozen* – дюжина. Коли

йдеться про роботу: *I am an architect. – Я архітектор.*

She is a nurse. – Вона медсестра. В стійких словосполученнях: *for a long time* – протягом тривалого часу, *a lot of* – багато, *a few* – декілька, трохи, *at a time* – за один раз, *in a hurry* – у поспіху, *in a whisper* – пошепки.

Означений артикль *the* утворився від вказівних займенників *this*– цей, *ця, це, these*– ці, *that*– той, та, те, *those*– ті. Він виокремлює предмет з загальної множини подібних предметів і вказує на нього як на «той самий» предмет. Артикль *the* можна використовувати з іменниками в множині та необчислювальними іменниками, чим він і відрізняється від неозначеного артикля *a / an*, що використовується тільки з обчислювальними іменниками в однині. Означений артикль вживається, коли слухачеві зрозуміло, яку саме річ ви маєте на увазі: *The students in my group are very smart. – Студенти в моїй групі дуже розумні; The water is too hot. Put some cold one. – Вода надто гаряча. Доддай трохи холодної.*

Артикль *the* використовується, коли говорять про вже знайомий або вже згадуваний предмет. В цьому випадку цей предмет виділяється з множини подібних йому предметів: *We moved to a new house. The house is*

haunted by ghosts. – Ми переїхали до нового будинку. В (цьому) будинку живуть привиди.

Артикль *the* також використовується, коли розмова йде про певне абстрактне поняття, певний предмет або ж певну частину, порцію необчислювальних предметів, але не про цей предмет взагалі: *He was the courage and the force of his team.* – Він був сміливістю та силою своєї команди.

Він використовується, коли розмова йде про єдині у своєму роді предмети та поняття: *the sun* – сонце, *the moon* – місяць (супутник Землі). Також використовується з назвами газет, кінотеатрів, театрів, готелів, музеїв та галерей, з назвами музичних груп, назвами кораблів: *the Rolling Stones* – група «Роллінг Стоунз», *the White House* – Білий дім. Використовується з назвами річок, пустель, пляжів, джунглів, океанів, водних каналів, а також з назвами країн, в яких є слова *States* (штати), *Kingdom* (королівство), *Republic* (республіка): *the Amazon* – ріка Амазонка, *the Sahara* – пустеля Сахара, *the United States* – Сполучені Штати. Використовується з унікальними географічними термінами: *the Antarctic* – Антарктика, *the Equator* – екватор, *the West* – Захід. Артикль *the* використовується з родовими поняттями, коли обчислювальний іменник вказує не на окремий предмет, а клас однорідних предметів чи понять: *The lion is the King of the Jungle.* – Лев – король джунглів. Артикль *the* використовується з назвами національностей, що закінчуються на *-sh*, *-ch*, *-ese*. Інші назви національ-

ностей можуть використовуватися як з артиклем *the*, так і без нього: *The Portuguese* – португальці, *the Polish* – поляки.

Для позначення періоду часу: *This song was very popular in the 2000s.* – Ця пісня була дуже популярна в 2000-х роках. Коли перед іменником знаходиться порядковий числівник: *She is the third girl in this family.* – Вона третя дівчинка у цій сім'ї.

Артикль *the* використовується, коли мова йде про групу предметів. *The* ставиться перед назвами груп островів, групи озер, гірських хребтів (адже вони вказують на групу предметів). Також *the* використовується перед іменами сімей (їх прізвищами), коли маються на увазі всі члени родини разом: *the Great Lakes* – Великі озера, *the Smiths* – Смітти. Також ставиться перед назвами танців та музичних інструментів: *the salsa*, *the piano*. Перед словами *following*, *only*, *very*: *In the following year they are going to Portugal.* – Наступного року вони збираються поїхати в Португалію.

Артикль *the* обов'язково використовується з найвищим ступенем порівняння. *That was the best summer!* – Це було найкраще літо!; *This is the most expensive restaurant in the city.* – Це найдорожчий ресторан в місті.

Артикль *the* використовується після слів *some* (декілька), *many* (багато), *non* (жоден з), *most* (більшість), якщо після них стоїть прийменник *of*: *Some of the students in this class can speak very good French.* – Деякі учні в цьому класі можуть говорити дуже непоганою

французькою. Однак, якщо після слів *some, many, most* вживається іменник без прийменника *of*, тоді артикль *the* не ставиться: *Most cats don't like swimming.* – Більшість котів не любить плавати.

Zero article (нульовий артикль) – це відсутність неозначеного (*a/an*) або означеного (*the*) артиклів перед іменником. В англійській мові існують певні правила та випадки, коли артиклі перед іменниками не вживаються. Артиклі не вживаються, коли перед словом стоять присвійні та вказівні займенники, тому що слова, що вказують на приналежність предмета до чогось або когось, замінюють собою артиклі. Наприклад, займенники *my* (мій), *your* (твій), *his*(його), *her* (її), *its* (цього), *this* (цей), *that* (той): *Look at her pretty smile.* – Подивись на її гарну посмішку; *I have already read these articles.* – Я вже читав ці статті.

Артиклі не вживаються з назвами днів тижня, назвами місяців, свят: *I will go there on Monday.* – Я піду туди у понеділок.

Артиклі не вживаються з назвами кольорів, напоїв та страв: *Green is my favourite color.* – Зелений – мій улюблений колір; *I don't want spaghetti.* – Я не хочу спагетті.

Артиклі не вживаються з назвами іноземних мов: *Sorry, I don't speak German.* – Вибачте, я не розмовляю німецькою. Однак, означений артикль *the* вживається у реченні, якщо власне після назви мови стоїть слово *language* (мова): *The Spanish language is spoken by many people in the world.* – Іспанською

мовою розмовляє багато людей у всьому світі.

Артиклі не вживаються перед словами *bed* (ліжка), *school* (школа), *town* (місто), *table* (стіл), *sea* (море), *hospital* (лікарня), *college* (коледж), *court* (суд), *prison* (в'язниця), *university* (університет), *work* (місце роботи), що вживаються з прийменниками і позначають функцію, мету або місцезнаходження, а не конкретний предмет: *I go to bed now.* – Я зараз лягаю спати; *He was taken to hospital.* – Його відвезли до лікарні. Однак, артиклі використовуються з цими словами, коли вони вказують на конкретний предмет або поняття: *The bed in my room is pretty old.* – Ліжка в моїй кімнаті досить стара; *The water in the sea is warm.* – Вода в морі тепла.

Артикль в англійській мові не вживається перед такими географічними назвами: континентів (*Asia, Africa*), країн (*Ukraine, Germany, Italy*), проте виключенням є *the United Kingdom, the United States, the Slovak Republic*, міст та містечок (*Kyiv, Paris, Bratislava*), озер (*Lake Synevyr, Lake Victoria*), університетів (*Oxford University*).

Артиклі в англійській мові стоять на другому місці за своєю проблематичністю вивчення після часів. Проблема полягає в тому, що артиклі в англійській мові виділяються своєю неоднозначністю та великою кількістю виключень з правил, що ускладнює їх розуміння та вивчення. Досить важливо їх запам'ятати та не робити помилок у подальшому вивченні мови та у спілкуванні.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Ганнусик Н.А., Сидорук Г.І.

Національний Університет Біоресурсів і Природокористування України,
м. Київ

Комунікативний акт є основною одиницею вербальної взаємодії, оскільки саме в ньому відбувається передача думки від однієї особи іншій. На мовлення впливають не лише відносини між адресантом і адресатом, але й сама комунікативна ситуація.

Офіційно-діловий стиль є макросе-редовищем комунікації виключно у сфері офіційних взаємовідносин людей, а саме у сфері правових відносин і керування людьми. Часто зміст подібної кореспонденції є конфіденційним, витік якого може викликати досить тяжкі наслідки для всіх учасників переписки. Тому збереження конфіденційності у таких перекладах відіграє дуже важливу роль. Головною особливістю офіційної документації є чітка визначена форма, правила дотримання якої необхідні для вірної інтерпретації документа. До основних характеристик офіційно-ділового стилю належать:

- 1) висока регламентованість мови;
- 2) офіційність;
- 3) безособовість лексичних конструкцій.

У структурі офіційно-ділового стилю виділяються два підстилі:

- офіційно-документальний (мова дипломатії та законів)
- розмовно-діловий (службова переписка, ділові папери)

Переклад офіційно-ділових текстів повністю зосереджений на передачі змісту, тобто має інформативний характер. Форма текстів переважно стереотипна. Незважаючи на високу культуру й стандартизацію ділової кореспонденції як у європейських, так і в українській мовах у перекладі доводиться застосовувати дослівний виклад. Ділова кореспонденція містить багато іменників, а саме назв людей за ознакою, обумовленою певною дією або відношенням (*manufacturer, supervisor, designer, consumer*); складних прийменників, які виражають певні стандарти змісту (*due to, with regard to, in connection with*).

Діловій мові властиве використання неологізмів, тобто слів і зворотів, які виникли для позначення нового предмету чи явища. У перекладі лексичних одиниць використовуються такі типи okazіональних відповідників: 1) відповідники-запозичення, які відтворюють у мові перекладу форму іноземного слова; 2) відповідники-кальки, які відтворюють морфемний склад слова чи складові частини стійкого словосполучення вихідної мови; 3) відповідники-лексичні заміни, які утворюються під час передачі значення лексичної одиниці у контексті за допомогою одного з видів перекладацьких трансформацій, які застосовуються в мовознавстві для опису про-

цесу перекладу; 4) якщо неможливо утворити відповідник зазначеними вище способами для перекладу лексеми застосовується опис, який розкриває його значення за допомогою розгорнутого словосполучення

Переклад ділової документації – це особливий вид перекладу, що вимагає від перекладача не лише ідеального знання іноземної мови, але й володіння діловим стилем. Перекладач повинен добре орієнтуватися в бізнес-термінології, оскільки один неправильно перекладений термін може стати причиною розриву ділових відносин.

В діловій переписці слід дотримуватись наступних правил:

–Електронні повідомлення дають можливість швидко обмінюватися інформацією на великих відстанях. За швидкістю передачі ідеї це прирівнює їх до телефонної розмови.

–Основне завдання листів – без втрат донести ваше повідомлення. Тому все, що може утруднити розуміння, повинно бути вилучено.

– Відмовтеся від жаргонізмів навіть якщо ви спілкуєтеся з колегами, які розбираються в питанні. Вашу переписку можуть переслати людям, які не знайомі з темою.

–Відмовтеся від жартів і особистих коментарів.

–Строго формальний стиль не обов'язковий, але важливо звучати професійно.

–Уникайте знаків оклику.

–Передати емоції через електронного листа складно. Вигук в тексті сприймається як підвищення тону.

Електронний лист складається з п'яти смислових частин: привітання, повідомлення, закриття, прощання, підпис.

В діловій переписці використовуються наступні абрєвіатури:

EOB (end of business day) – кінець робочого дня, SOB (start of business day) – початок робочого дня, EOQ (end of quarter) – до кінця кварталу, TBD (to be determined) або TBA (to be announced), використовуємо, коли інформація щодо термінів або датою ще не відома, PTO (paid time off) – відпустка, OOO (Out of office) – поза офісом, не на роботі. Фраза використовується в автовідповідачі, FUP (follow up) – простежити, взяти на контроль, POC (point of contact) – контактна особа, FYI (for your information) – для вашої інформації, AAMOF (As A Matter Of Fact) – по суті, AFAIK (As far as I know) – наскільки я знаю, BTW (By The Way) – до речі, CU (see you) – побачимося, F2F (face to face) – наодинці, IMHO (In My Humble (Honest) Opinion) – на мою скромну думку.

Слід наприкінці вказати своє ім'я, прізвище, посаду та контактний телефон. Цим ви дасте співрозмовнику можливість зв'язатися з вами безпосередньо і з'ясувати потрібні деталі. Незалежно від того, з ким і на якій мові ви веде листування, не забувайте про правила email-етикету.

Використовуйте професійне вітання і уникайте панібратства.

Не слід вживати: «Hey», «Yo», «Hiya». Потрібно вживати «Dear», «Hello», «Hi».

Ми дійшли до висновку, що Ділове листування – є невід’ємним засобом зв’язку, яке слугує для встановлення зв’язків між підприємствами, як вітчизняними, так і іноземними, що сприяє економічному та політичному розвитку країни.

Вміння правильно та коректно скласти ділові листи є надзвичайно важливим для будь-якої держави. І фахівці у цій справі повинні знати все до найменших подробиць та повинні пам’ятати, що стиль написання листа до іноземної компанії відрізняється від звичних нам правил.

Обов’язково потрібно не забувати про структуру написання листа, так як послідовність викладу інформації, логічне зміст, простота та декілька інших правил є кроком до успішного підписання контракту, залагодження конфліктів та заключення договорів.

Література

1. Долгополова Н. Ф. Деловая корреспонденция / Н. Ф. Долгополова, Ю. В. Сухачева. Оренбург, 2002. – 40 с.
2. <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/35-shosta-mizhnarodna-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/>

КАЗКОВА ОПОЗИЦІЯ «СВІЙ» / «ЧУЖИЙ» У ФАНТАСТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ К. БУЛИЧОВА (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «ПРИГОДИ АЛІСИ»)

Шаповал О.С.

студентка ННІ української філології та соціальних комунікацій
Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

Анотація: У статті розглянуто категорію простору в науковій фантастиці, а також проаналізовано концепцію науково-фантастичного простору творів К. Буличова, зокрема роману «Пригоди Аліси», крізь призму казкової опозиції «свій» / «чужий».

Ключові слова: фантастика, наукова фантастика, чарівна казка, опозиція, категорія простору.

Key words: fiction, science fiction, magic fairytale, opposition, category of space.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Категорію простору у фольклорній казці детально проаналізував В. Пропп, згодом тему розробляли С. Адонева, А. Байбурін, В. Бахтіна, Н. Герасимова, В. Давидюк, Г. Левінтон, Д. Лихачов, Д. Медріш, Є. Мелетинський, С. Неклюдов, О. Новик, Т. Цив'ян та ін. Дослідженню категорії простору в науково-фантастичних творах присвячені роботи Є. Нейолова, Т. Чернишової, М. Калашникова, О. Бочкової, у яких висвітлено різні аспекти цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Просторова модель казкового світу конструється згідно з бінарною опозицією «свій» / «чужий», яка виражається у протиставленні «свого» та «іншого» світу. Вона визначає не тільки стосунки героя з антагоністами, але й весь розвиток казкової дії. Кожному членові опозиції приписується постійна позитивна або негативна оцінка, тобто «своє» царство – позитивне, «інше»

царство – негативне [5, с. 101]. «Свій» простір у казці – це простір людський, звичний світ для казкового героя, а «чужий» – нелюдський, зооморфний, потойбічний, іноземний, ворожий. Існування «свого» і «чужого» простору не суперечить один одному, вони взаємопов'язані й утворюють гармонійну цілісність казкового світу.

У казці всі просторові елементи тісно пов'язані між собою, тому структурна організація простору формується у сукупності двох членів опозиції «свій» / «чужий». Як ми вже зазначали, «чужому» царству в казці притаманна негативна семантика. В. Пропп характеризує «чуже», «інше» царство так: «Царство, в яке потрапляє герой, відокремлене від батьківського дому непрохідним лісом, морем, вогненною рікою з мостом, де причаївся змії, або прірвою, куди герой провалюється або спускається. Це – “тридесяте” або “інше” або “небувале” государство. У ньому панує горда і владна царівна, в

ньому живе змії. Сюди герой приходить за викраденою красунею, за дивною, за молодильними яблуками та живою і цілющою водою, які дають вічну юність і здоров'я» [10, с. 360].

У чарівних казках опис «свого» світу не відрізняється конкретикою і деталістю і досить-таки схематичний. Часто він обмежується тим, що в загальних рисах зображене казкове місто у вигляді кола, який є символом центру – упорядкованого, обмеженого і єдиного, на відміну від периферії – необмеженого, хаотичного, чужого простору [11, с. 248]. «Свій» світ – це місце, де трапляється біда або звідки герой вирушає в дорогу. Найчастіше це або царський палац (головний герой – царевич), або сільська хата (головний герой – бідний селянин).

Зображення фантастами «свого» простору нерозривно пов'язане з образом дому. У чарівних казках дім має особливе значення, його опис і внутрішнє оздоблення відображають уявлення народу про навколишній світ. Саме з домом пов'язаний початок і кінець будь-якого казкового сюжету. З дому і його тимчасової втрати починається шлях головного героя, а його повернення з далеких мандрів дуже часто закінчується весіллям і бенкетом, тобто з придбанням дому і сім'ї. У науковій фантастиці, як і в казці, дім найчастіше є реальним житлом людини, її притулком. На відміну від казки, в науково-фантастичних творах виявляється і метафоричний образ дому, і в таких випадках на перший план виступає абстрактний і загальнолюдський

аспект образу. Найбільш продуктивно казкова семантика образу дому реалізується за допомогою мотиву втрати дому, який, вбудовуючись у нову, науково-фантастичну картину світу, модифікується і набуває аксіологічного навантаження.

Зображуючи «чужий» простір, фантасти більше акцентують увагу не стільки на описі космосу, оскільки він часто є проміжним етапом подорожей героїв, скільки на зображенні «чужих», невідомих і неосвоєних світів, у яких герої змушені виживати і пристосовуватися до нових умов. В українській казковій традиції «чужий» світ, на відміну від «свого», зображується детальніше. Це може бути пояснено тим, що основні дії казки (здобуття сакральних цінностей, пригоди, подвиги) відбуваються саме в «чужому» для героя світі. У науково-фантастичній літературі ретельний опис «чужих» світів призводить до створення ефекту реалістичності й достовірності зображуваного.

У науково-фантастичних творах К.Буличова «своїм» простором виступає Земля, а «чужий» простір представлено космосом та невідомими планетами. Інтерпретація космосу як «чужого» пов'язана з тим, що космос дотепер залишається нерозгаданою таємницею для людини, а все таємниче є ворожим і небезпечним.

У повісті К. Буличова «Пригоді Аліси» відроджується казкова тенденція до мінімалізації та схематичності опису «свого» світу. Для головних героїв рідним світом виступає планета Земля. Її образ у фантаста мозаїчний і не опи-

сується детально, а складається з дрібних деталей, які, органічно зливаючись воедино, відтворюють повну картину Землі як батьківщини і дому. Аксіологічні характеристики образу Землі набагато важливіші просторових. Семантика цього образу як простору «свого» найчастіше актуалізується в ситуаціях, коли герої знаходяться далеко від Землі й розуміння «свого» приходить завдяки зустрічі з «чужим».

Проте образ космосу в «Подорожі Аліси» амбівалентний – поряд з негативною семантикою він набуває і позитивних значень. Незважаючи на те, що в космосі підстерігають несподіванки та негаразди, головна героїня Аліса любить космос і з задоволенням досліджує його простори. Описуючи Галактику, автор поетизує її, метафорично оживляє, перетворює на втілення вічної краси.

Цікавий постає образ космічного корабля, за допомогою якого подорожують герої повісті «Подорож Аліси», що є амбівалентним – він одночасно належить земному світові й інопланетним світам, але й виконує функцію межі між світами, яка і єднає, і роз'єднує світи.

Висновки. Розгляд науково-фантастичних творів К. Буличова дає всі підстави стверджувати, що типове для казки протиставлення «свого» світу «чужому» покладено в основу науково-фантастичної картини світу. Науково-фантастичний простір, створений автором, також структурується відповідно до казкової опозиції «свій»

/ «чужий», тим самим виявляючи казкове коріння.

Список використаної літератури:

1. Бочкова О.С. Категории модальности, времени и пространства в жанре научной фантастики: (на материале рус. и англояз. текстов): автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.10 «Теория языка» / О.С. Бочкова. – Саратов, 2006. – 25 с.
2. Булычёв К. Пленники астероида: фантастические повести / К. Булычёв. – Кишинев: Лит. артистикэ, 1988. – 624 с.
3. Єфименко В.А. Сучасна літературна казка на основі класичного сюжету: структурні, когнітивні, наратологічні виміри: [монографія] / В.А. Єфименко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ: Київ. ун-т, 2015. – 326 с.
4. Кібалка О. Модифікація чарівно-казкових елементів у американській і російській науково-фантастичній літературі 1950 – 80-х рр. (Р. Бредбері, К. Саймак, А. і Б. Стругацькі та К. Буличов): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.01.05 «Порівняльне дієтурознавство» / О. Кібалка; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпропетровськ, 2014. – 24 с.
5. Мелетинский Е. М., Неклюдов С. Ю., Новик Е. С., Сегал Д. М. Проблемы структурного описания волшебной сказки / Е. М. Мелетинский, С. Ю. Неклюдов, Е. С. Новик, Д. М. Сегал // ТЗС. – Тарту: ТГУ. – 1969. – Вып. 236. – Т. IV. – С. 86 – 136.
6. Мелетинский Е. М. Структурно-топологическое изучение сказки // Пропп В. Я. Морфология сказки. – Москва, 1969. – С. 134 – 162.
7. Мзареулов К. Фантастика. Общий курс [Электронный ресурс] / К. Мзареулов. – Режим доступа http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/mzar/index.php
8. Неёлов Е. М. Волшебные сказочные корни научной фантастики /

- Е.М. Неёлов. – Ленинград: Изд-ство ЛГУ, 1986. – 200 с.
9. Олійник О. Г. Антиномія категорій «свій» / «чужий» у просторі української народної чарівної казки: дис.... канд. філол. наук: 10.01.07 / О. Г. Олійник. – Львів: Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 2007. – 202 с.
10. Пропп В. Я. Морфология волшебной сказки. Исторические корни волшебной сказки. (Собрание трудов В.Я. Проппа) / [комментарии Е. М. Мелетинского, А.В. Рафаевой. Составление, научная редакция, текстологический комментарий И. В. Пешкова]. – Москва: Лабиринт, 1998. – 512 с.
11. Частник О. С. Художня символіка шляху в українській фантастичній казці: просторово-часові аспекти // Культура України: зб. ст. – Харків: ХДАК, 2000. – Вип. 6: Мистецтвознавство. – С. 247 – 253.

ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТУ В АНГЛОМОВНІЙ ЛЕКСИЦІ

Л. Куликова, М. Тарасенко, Т. Тарасенко

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана Хмельницького, Україна

***Анотація:** Здійснено дослідження національно-культурного аспекту англomовної лексики. Виділено основні лексичні групи, що містять культурний компонент значення. Проаналізовано елементи об'єктивної дійсності, які відображаються в значеннях слів і проявляються в семантиці мови.*

Ключові слова: культурний компонент, безеквівалентна лексика, конотативна лексика, фонові лексика.

Мова як один з основних ознак нації висловлює культуру народу, який на ній говорить. Вивчення іноземної мови передбачає не тільки освоєння нового способу вираження думок, а й ознайомлення з джерелом відомостей про національну культуру народу – носія мови, що вивчається. Дві національні культури ніколи не збігаються повністю. Слова з особливими культурно-специфічними значеннями відображають не тільки спосіб життя, характерний для мовного колективу, а й спосіб мислення [6]. При всіх загальних умовах у житті кожного народу є властиві, тільки йому притаманні реалії культури, побуту, середовища, яким в іншій культурі відповідають повні або часткові прогалини (Г. Д. Томахін, М. В. Нікітін, Г. В. Колшанський, С. Г. Тер-Мінасова). Всі ці реалії знаходять відображення в мові і несуть культурний відбиток в національних словесних образах.

Актуальність найменувань, які найбільш яскраво відображають національні особливості культури народу-носія конкретної мови, підтверджується тим, що для їх позначення вироблено безліч термінів: безеквівалентна лексика (Е. М. Верещагін, В. Г. Костомаров, А. С. Мамонтов), реалії (Г. Д. Томахін, В. В. Ощепкова, С. Влахов, С. Флорін), лакуни (В. А. Муравйов, Ю. А. Сорокін), фонові лексика (Г. Д. Томахін, Ю. А. Воробйов, В. В. Ощепкова), національні словесні образи (В. В. Ощепкова), екзотична лексика (В. П. Берков), культуроніми (В. В. Воробйов). Семантику цих слів дослідники розглядають як область, де мова і культура стикаються найближче.

Вперше систематичне дослідження національно-культурного аспекту лексичного значення було представлено в працях О. М. Верещагіна і В. Г. Костомарова [1] в розробленій ними лінгвокраїнознавчій теорії слова, яку було

продовжено в працях Г. Д. Томахіна [7] на матеріалі англійської мови.

Дослідники у словниковому складі будь-якої мови або її національного варіанту виділяють наступні основні шари лексики, які найбільш яскраво виражають національну своєрідність культури: 1) реалії, що відображають особливості природно-географічного середовища, культури, політичної структури суспільства, суспільно-політичного життя, побуту, звичаїв, традицій; 2) лексика, пов'язана з народними повір'ями, фольклором, міфологією, культурно-побутовими та культурно-історичними асоціаціями.

Для адекватного сприйняття іншомовного тексту істотним є оволодіння національно-культурним фоном слова, знанням того, які елементи об'єктивної дійсності відображаються і закріплюються в значеннях слів, як проявляються в семантиці мови. Серед основних лексичних груп, що містять культурний компонент значення, традиційним стало виділення: безеквівалентної, конотативної і фонові лексики.

Частина національно-забарвленої лексики перейшла в розряд інтернаціональної, відомої за межами тієї чи іншої країни. Подібну лексику прийнято називати безеквівалентною. До безеквівалентної лексики відносять денотативні реалії, які не мають словникових відповідників в інших мовах або через відсутність в суспільній практиці даної соціокультурної спільності відповідних реалій, або через відсутність лексичних одиниць, що позначають ці

реалії. Така лексика або запозичується, або перекладається описово.

Так, в розряд безеквівалентної лексики в українську мову увійшли такі бритицизми, як *кокні*, *паб*, *даббл-деккер*, *торі*, *вігі*, *істеблшмент*, *паблік* *скул*, *файв-о-клок* і т.п. До безеквівалентної лексики належать і такі американизми, як *янкі*, *секвоя*, *каное*, *драйвінг*, *вігвам*, *інавгурація*, *імпічмент*, *кампус*, *хай скул* і т.п.

Під конотативною лексикою розуміють слова, що відрізняються за емоційно-естетичними асоціаціями. Тільки в контексті австралійської лінгвокультури можна пояснити конотації слів *drongo* – птах дронго, переносне значення – «дурень»; або *koala* – сумчастий ведмідь, тварина, що охороняються державою; переносне значення – «машина з дипломатичним номером, яка під прикриттям дипломатичної недоторканності може безкарно порушувати правила дорожнього руху».

При зіставленні лексичних одиниць різних мов або варіантів однієї і тієї ж мови в семантичній структурі таких одиниць виділяють понятійні та непонятійні семантичні долі. Непонятійні семантичні долі отримали назву лексичного фону. Лексичний фон є ширшим, ніж лексичне поняття, тому слова можуть бути еквівалентними на рівні лексичного поняття і неповноеквівалентними на рівні лексичного фону. Таку лексику прийнято називати фонові лексикою. В національних варіантах англійської мови можна поділити дану лексику на три групи: 1) оди-

ниці, лексичний фон яких не збігається лише в одному із зіставних національних варіантів; 2) одиниці, які отримали додаткові, конотативні відтінки значення в кожному з варіантів мови; 3) одиниці, які отримують антонімічне значення в одному з варіантів.

Ілюстрацією одиниць першої групи можуть служити слова *premier*, *prime minister*: для англійця це синоніми, а для австралійця між ними існує важливе семантичне розходження: *prime minister* – «прем'єр-міністр федерального уряду», тоді як *premier* – «прем'єр-міністр уряду штату» (відмінність лексичного фону пов'язана з особливостями державного устрою Австралії). Слово *scrub* в BrE – «чагарник, низькорослі зарості», в AuE *scrub* – «величезні території, що заросли деревами до 30 метрів» (відмінності зумовлені особливостями природних умов); *dam* – «дамба»: в BrE слово означає «споруда, що перешкоджає шлях воді», а в AuE *dam* – це не тільки «дамба», а й «зупинена нею вода»; *swag* – свег: в BrE – «крадене, здобуток злодіїв», в AuE *swag* невід'ємна приналежність свегмена (*swagman* – бродяга) – «ковдра», в яку загорнуте його убоге майно [3, с. 97].

Лексична одиниця *walkabout* в AuE означає «періодичне бродяжництво аборигенів, що складають частину їх традиційного способу життя». У BrE в останні роки *walkabout* одержало значення «виходу в народ» якої-небудь значної особи, такої, як член королівської сім'ї, її неформальне спілкування з людьми на вулиці.

До другої групи можна віднести

station. Це слово відоме всім носіям англійської мови як «місце, родовище, центр, радіостанція, участок (поліцейський), пожежне депо», в AmE воно набуває ще і значення «поштове відділення, додатковий номер (комутатора)», в AuE і NZE – «овече пасовище».

Словосполучення *public school* в BrE – «закрита, елітарна приватна школа для обраних, з давніми традиціями», в AmE – «державна безкоштовна школа», в AuE це ж словосполучення в різних районах Австралії означає: 1) «елітарна платна школа, створена за зразком британських *great public schools*» або 2) «безкоштовна державна школа» [3, с. 98].

Отже, національно-культурні відмінності, які спостерігаються на всіх рівнях мови, особливо яскраво проявляються на лексичному рівні. Якщо говорити однією і тією ж мовою, це також може призвести до розбіжностей, оскільки деякі слова мають різний зміст у різних контекстах, країнах чи культурах [5, с. 42]. Денотативні реалії найбільш наочно демонструють національну своєрідність культур. Особливо важко виділити конотативні реалії. Самі звичайні слова в різних національних варіантах мови можуть мати додаткові значення, які зумовлені національно-культурними факторами, пов'язаними з традиціями, фольклором народу-носія мови. Лексичний бар'єр також може виникнути, коли зустрічаються слова чи вирази з прецедентних текстів. У цьому випадку причиною лексичного бар'єру стає відсутність відповідних фонових знань. І

найбільш частим випадком такого виду бар'єрів є безеквівалентна лексика, представлена реаліями або термінами [4, с. 168].

Література:

1. Верещагин Е. М. Язык и культура / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – Изд. 4-е., перераб. и доп. // Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. – М.: Русский язык, 1990. – 276 с.
2. Мамонтов А. С. Язык и культура: основы сопоставительного лингвострановедения: Автореф. дис. д-ра филол. наук. М., 2000. URL: <https://www.dissercat.com/content/yazyk-i-kultura-osnovy-sopostavitelnogo-lingvostranovedeniya>
3. Ощепкова В. В. Язык и культура Великобритании, США, Канады, Австралии, Новой Зеландии. – М.: Изд-во Глосса-Пресс; СПб.: КАРО, 2004 (ПП Печ. Двор). – 336 с.
4. Рябуха Т. В. Подолання лексичного бар'єру як запорука успішності міжкультурної комунікації / Т.В. Рябуха, Н.О. Гостіщева // Мова. Свідомість. Концепт. – 2019. – С. 166-170.
5. Тарасенко Т. В. The ways of overcoming misunderstanding cross-cultural communication / Т. В. Тарасенко, Л.А. Куликова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. – 2018. – №2 (21). – С. 40-44.
6. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М.: Слово/Slovo, 2000. – 624 с.
7. Томахин Г. Д. Реалии в языке и культуре / Г.Д. Томахин // ИЯШ. – 1997. – №3. – С. 13-18.

EVALUATING WRITTEN AND ORAL PERFORMANCE IN THE CLASSROOM

Shakhlo Shomurodova,

researcher of SamSIFL. Samarkand, Uzbekistan Nurjakhon Nazarova, researcher of SamSIFL. Samarkand, Uzbekistan

Nafisa Kubaeva,

researcher of SamSIFL. Samarkand, Uzbekistan

Annotation

This article deals with evaluating written and oral performance in the class (lesson) of foreign languages. The actuality of the properly organized control of student achievements gives the teacher an opportunity to get a clear idea of learners' progress in foreign language learning. Analyzing the results of assessment, the teacher will see his shortcomings both in methods and techniques applied and in the progress of each student.

Keywords: *evaluation, positive attitudes, communicative directions, composition, discussion, instruction, knowledge, mental ability, development, motivation*

The importance of evaluation is an important part of every teaching and learning experience. How evaluating helps students learning English can help students in at least two ways. First of all, such assess helps create positive attitudes toward your class. In the interest of motivation and efficient instruction, teachers almost universally aim at providing positive classroom experiences for their students. There are some important ways that testing (as a one types of assessment) can contribute to this aim. One that applies in nearly every class is a sense of accomplishment.

In the early 1970s students in an intensive ESL program were being taught from an unstructured conversation-based text. These students complained that while they had ample opportunity to converse in English, they were not learning anything. Soon afterwards, however, periodic evaluation provided them with a sense of

accomplishment that ended their dissatisfaction. Assessment of appropriate difficulty announced well in advance and covering skills scheduled to be evaluated, can also contribute to a positive tone by demonstrating your spirit of fair play and consistency with course of writing and speaking. Second way that English evaluation can benefit students is by helping them master the language.

So, good English control tasks help students learn the language by requiring them to study hard, emphasizing course objectives, and showing them where they need to improve. Teachers who teach English as a Second or Foreign Language are generally expected to be accountable for the results of our instruction. The evaluation of the tasks can help them answer the important question: "Have I been effective in my teaching?". In other words, they can use them to diagnose efforts as well as those of for their students.

Knowledge assumes of the criteria for assessing students for various activities concerning to writing and oral skills, minimize subjectivity in the evaluation of students. Objectivity in control provided by:

- Quantitative evaluation of performance. Here, the greatest objectivity achieved by taking into account the number of errors in the speech, estimate the rate of speech and a number of other performance indicators;

- Qualitative assessment of performance (completeness of disclosure topics compliance statements job skill adequately express their thoughts in a given speech situation and etc.). It is possible in the assessment activities of subjectivity of students and the teacher must be prepared to assess formulated choice in terms of the existing criteria in control indicates that it has a systematic character. It is known that the intensity and duration of the students to memorize the acquired material depend on many frequency and regularity of control character in control suggests requirements that followed below:

Forms of control should be appropriate with those aspects of language or type of that performance which is getting to be checked. Thus, the assessments of language knowledge, especially in speaking part will be checked by differentiated features, but source of controls are its own oral part. For dialogic objects of control might be understandable for

partner's speech and definite his/her communicative intention, furthermore, adequately influence on partner's replication, ability to initiate a dialog (to ask questions, make offers, desires, wish and so on). So, for monologue speech the objects of control will be ability to create constrained text from various communicative directions (affirmative, e-mail, essay, composition, discussion). Mainly, it consists of that control from speech will be correctly checked in the process of oral communication.

In conclusion, assessment in vocabulary, grammar, reading, writing, speaking and writing are compulsory in English lessons. Thus, we could figure out their advantages and limitations, so by these peculiarities teachers can choose proper kinds of control for his/her learners level of language knowledge, mental ability and development. In this way we have noticed that only one type of control cannot help teachers to determine students level, that is why teacher should demonstrate several kinds of assessment, such as tests in reading, speaking, listening, and writing tasks in English lessons.

Bibliography:

1. G.V Rogova, *Methods of Teaching English*, 1983, pages 297-312
2. Jeremy Harmer, *The practice of English language teaching*, 2001, pages 321-328
3. Ulla Connor; Robert B. Kaplan, *Writing across languages*, 1987, pages 88-105
4. Harold S. Madsen, *Techniques in Testing*, 1983, pages 3-8;113-119; 56-84;28-64

ПАННО НІНИ РУДЕЦЬКОЇ «СПІВДРУЖНІСТЬ ТРОЯНД»

Уваров Ю.В.

Наукова школа «Прекрасний світ» Київ, Україна

Ключові слова: мистецтво, праця, колектив, ідея, Ніна Рудецька.

Key words: art, labour, collective, idea, Nina Rudetska.

Існують ідеї, вагомі для будь-якого часу. Іноді час висуває нову ідею, співзвучну до ситуації, яка виникає у суспільстві. Митці намагаються у своїх творах відобразити значну ідею у різних формах, найбільш виразно та привабливо. Цікавою темою є відображення суттєвої ідеї у творах декоративно-ужиткового мистецтва. Особливістю такого мистецтва поряд з яскравістю, виразністю та символічністю є деяка обмеженість формою, традиціями конкретного напрямку мистецтва, матеріалом. Декоративно-ужиткове мистецтво пов'язано переважно з оздобленням якогось побутового предмета.

Важливу роль відіграє естетична форма цього предмета та зручність його використання. Це часто значно обмежує можливості для творчого задуму художника, особливо якщо цей задум пов'язаний з втіленням конкретної складної ідеї. Але такі обмеження іноді сприяють появі красивого рішення, яке може відрізнятись своєю лаконічністю та стати своєрідним символом. Завдяки таким особливостям в декоративно-ужитковому мистецтві почали з'являтися не тільки твори-прикраси, твори-побутові предмети, але і твори, які хоч і мають форму побутового предмета, характерного для конкретного напрямку мистецтва, але за своїм задумом несуть конкретні ідеї суспільного значення. В творчості Ніни Віталіївни Рудецької, художника, майстра петриківського розпису, є і такі твори. Це панно «Прекрасний світ – Океан Любви», триптих «Височинь» (з авторським рукописом віршів Тетяни Комлік), панно «Барвиста Україна». В 2017 році Ніна Рудецька створює панно «Співдружність троянд» (фото 1).

Панно зображує п'ять стилізованих троянд з зеленими листками в середині, оздоблене декоративним

Фото 1

орнаментом з бутонів та маленьких рожевих квіток по колу. Панно присвячене дружньому колективу залу картографії Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. Ці співробітниці працювали у залі картографії в першому десятилітті та на початку другого десятиліття XXI століття. Колектив, на думку читачів бібліотеки, дуже кваліфікований і уважний до них. Він запам'ятався також великою роботою з популяризації унікальних географічних карт які демонструвались на спеціально організованих виставках у залі картографії НБУ імені В.І. Вернадського. Ці виставки навіть в нелегкий економічно час, коли під впливом серйозного конкурента у вигляді електронних засобів інформації починає зменшуватись інтерес до друкованих і рукописних паперових творів, викликали значне зацікавлення не тільки фахівців, але і інших читачів бібліотеки, які розглядали географічні карти як своєрідний твір мистецтва та захоплювались «диханням старовини» унікальних карт та книг. Слід згадати також і непомітну для читачів працю колективу, завдяки якій зал картографії забезпечував як роботу з читачами, так і збереження унікального фонду картографічних видань. Такий колектив заслужив представлення у формі панно із зображенням п'яти прекрасних троянд та з написом золотими літерами імені, по-батькові та прізвища кожної співробітниці, яка працювала у згаданий час. Панно оспівує красу жінки, ніжної, мов троянда, людину

праці, яка прикладає зусилля для блага інших, а також підкреслює значущість дружнього колективу, якій за багато років успішної спільної праці заслужив загальне визнання. Такі колективи потрібно цінувати, поважати та берегти. Ідея колективу дуже актуальна для кінця XX- початку XXI століття, коли через значні політичні та економічні трансформації почали розпадатись колективи з багаторічними традиціями співпраці, напрацьованими зв'язками та досвідом, завдяки яким досягались значні результати. На панно нанесені золотом імена співробітниць залу картографії, які працювали у зазначений період. Це Алла Леонідівна Герус (завідувач сектору картографічних видань), Олена Іванівна Осталецька, Олена Павлівна Мутаєва, Мар'яна Сергіївна Романчук (відома також як талановита художниця, автор багатьох художніх аплікацій високого рівня), Тетяна Іванівна Шовкопляс (дочка відомого українського вченого-археолога Івана Гавриловича Шовкопляса). Панно виконано у техніці петриківського розпису. Ніна Рудецька вводить у панно зображення троянд, що не є характерним для петриківського розпису. Ніна Рудецька, як майстер петриківського розпису навіть була занепокоєна, що в якійсь мірі порушує традиції петриківського розпису, і висловлювала думку, що панно не є беззаперечним твором петриківського розпису. Але троянди чудово виглядають поряд з іменами прекрасних співробітниць дружнього колективу.

В наш час в колектив влились нові співробітниці. Керівником є Валентина Вікторівна Мельничук. Колектив продовжує традиції своїх попередників. В основі цих традицій – дружба, взаємодопомога, творчий підхід до своєї справи, увага до читачів бібліотеки. Перспективним для подальших досліджень може бути вивчення досвіду культурно-просвітницької роботи та колективної праці.

THE ROLE OF A STUDENT IN IMPROVING THE SCIENTIFIC ACTIVITY IN UNIVERSITIES

Zarnigor Bakhriddinova

Second – year student of English faculty. Samarkand State Institute of Foreign Languages, Uzbekistan.

***Abstract:** The article deals with professional academic activities of students. There are scientific recommendations for improving students' academic performance.*

Keywords: modern education, tendency of academic activity, improving mental skills.

In modern vocational education, there is a tendency to integrate various approaches to the preparation of a future specialist, in which they are considered as an object and subject of various activities. We do not exclude the concept of “object of knowledge”, “object of activity” from the process of professional development of a personality, but at the same time we recognize that the main subject of the personal development of a person responsible for the results of their development is the student themselves who are able to take a subject position and possessing the main quality – subjectivity, which allows them to self-realize in the educational process, to achieve the set educational and professional tasks.

Various aspects of the educational and professional activities of the student were considered in the works of V.V. Davydova, S.R. Zenina, E.P. Belozertseva, A.D. Gonceev, A.G. Pashkova, N.H. Valeeva, N.I. Meshkova, T.A. Yerina and other scientists. Famous psychologist D.B. Elkonin notes that the leading activity in adolescence is educational and professional activity, which differs from educational activity in that “professional and personal

self-determination is carried out in its process”.

In our understanding, educational and professional activity is the process of professional training of a future specialist, accompanied by the formation of a system of professional knowledge, skills, competencies, formation of the personality of a future professional, their ability for continuous self-development and self-education. These conclusions emphasize for us the importance of considering the student as a subject of the process of their own professional development, as a subject of various activities, including educational and professional activities.

The category of the subject was originally a category of philosophy and at the ontological level was considered in the system of relations “subject-object”, where the subject was understood as a carrier of the objective-practical activity of knowledge, possessing activity and the ability to transform phenomena of reality. Psychological and pedagogical science considers a person as a carrier of subject properties, allowing them to be the subject of their life activity, the processes of their formation and development.

Researcher E.N. Volkova notes the following psychological characteristics of student age: "A relatively high educational level, active consumption of culture, relative economic autonomy, development of cognitive motivation, increased need for communication, social activity are characteristic of students".

In the conditions of the pedagogical process of a university, a student is considered by us not just as a subject of activity, communication, cognition, but above all as a subject of educational and professional activity and a subject of life activity. Cognitive activity and motivation, conscious choice of the sphere of professional activity, active attitude to one's own social experience, conscious choice of strategies and tactics for mastering and creative transformation of educational and professional activities, responsibility for the results of their professional development allows us to speak about the student as a subject of educational and professional activity.

However, considering a student only as a subject of educational and professional activity is impossible due to their comprehensive involvement in various social relations that are not related to the training process. This allows us to speak about the student and as a subject of life activity in a broader sense: as a creator of one's own life, capable of managing one's own physical and mental forces, being responsible for the processes of one's development, capable of turning one's own life activity into a subject of practical transformation, critically evaluating, controlling and correct the course and results of its formation.

In our study, we do not limit ourselves only to consider a student as a subject of educational and professional activity or life activity. The process of the emergence and deployment of the student's subjective position and subjectivity in the educational process of the university will be most effective when implementing the conditions of continuing professional education as an installation on the process of continuous development and self-development of a person throughout his life with a view to its successful professional development. In this regard, we are talking about a student and as a subject of continuous professional education, which, according to TV, is capable. Pishulina, "To the conscious self-regulation of their activities in the continuous development and self-development of the individual with the aim of successful professional self-determination and self-realization in the conditions of the information society".

A university student as a subject of continuing professional education is determined by the willingness to be included in the education system throughout life. This requires formation and development from it:

- systems of ideas about education as a tool for personal and professional self-improvement, about the possibilities of formal, non-formal and informal models of continuous professional education;
- motivation, value attitude and interest in the chosen profession and in lifelong education;
- the need for continuing professional education;

- the ability to learn throughout life, monitor and evaluate the process of formation of their own personal and professional qualities and systems of professional knowledge;
 - ability to analyze their own educational needs, features of the labor market and prospects for the development of the chosen profession;
 - independently determine their own educational trajectory.
- reflection, with the aim of building a trajectory of personal and professional development in the constantly changing conditions of a modern socio-cultural society. Secondly, subjectivity is one of the conditions for the formation of a student as a subject of various types of activities, including educational and professional activities, within the framework of the educational process of a university.

In the conditions of continuous vocational education, a full-fledged formation of a student as a subject of the types of activities we have considered is possible: educational and vocational, life activity and continuing professional education. The process of student development as a subject of different activities in the educational space of a university can be carried out through the deployment of mechanisms of subjectivity.

Subjectiveness, first, is considered by us as an integral quality of a person, determined by a high level of consciousness, responsibility and activity, aimed at the awareness of one's own experience and

REFERENCES:

1. Trofimova N.S. The development of personality subjectivity as a factor in the social and psychological adaptation of college students to the new learning environment: dissertation... candidate of psychological sciences: dis... candidate. *psychological sciences: dis... candidate. psychological sciences: dis... candidate. psychological sciences: dis... candidate.* 19.00.07 / Trofimova Natalya Sergeevna; Ural Federal University named after the first president of Russia B.N. Yeltsin. – Ekaterinburg, 2015. – 202 p.
2. Elkonin D.B. To the problem of the periodization of psychological development in childhood [Text] / D.B. Elkonin // *Questions of psychology.* – 1971. – № 4. – p. 6-20.
3. www.edu.uz
4. www.ziyonet.uz
5. www.barsu.by

THE IMPLEMENTATION THEORIES INTO PRACTICE

Malika Ulmasbaeva Alisherovna

ESL/EFL instructor at International Islamic Academy of Uzbekistan, MA in TESL

Abstract

In order to effectively conduct a lesson, every teacher should understand and critique different theories to evaluate them for use in practice. In this paper, I am going to write about the role of theories in teaching and learning a second/foreign language, and also their impact on developing materials and course design. The role of assessment principles, ESOL methods, and ESP will be also mentioned. In addition, the role of language planning and policy will be discussed as well.

Keywords: SLA, curriculum development, ESOL methods, assessment, language policy, pragmatics, ESP.

To begin with the SLA theories, we know that there are 3 positions in SLA: 1. Behavioristic (Skinner's operant conditioning); 2. Nativistic (Chomsky's "black box"); 3. Functionistic (Piaget, Vygotsky's ZPD). Also how some factors like age (CPH), the affective domain may affect the learning and teaching process. The main thing, that I reassured, is creating a positive atmosphere in the class can simplify the second/foreign language acquisition by decreasing the affective domain and encourage students to risk-taking. Bloom's taxonomy had also impressed me as well, as it develops students' metacognitive thinking skills. It helps me to design activities that develop learners' higher order thinking skills. In addition, we did a case study, which was new for me, I learned how to conduct a needs analysis. It is very important to know our learners' needs in order to make decisions on teaching methodology, designing syllabuses and lesson plans, to find out appropriate materials to use, which helps to achieve learning outcomes and motivate learners, to improve their participation in class.

The next course I want to mention is the Curriculum development course where we were introduced with the SIOP lesson planning, which helps me to design lessons according to learners' abilities and connect with their background knowledge. I truly believe that all students have their own previously acquired or developed knowledge, skills, learning habits, life and study experiences that are all impossible to ignore and disregard for any teacher. Thus, when I plan and deliver teaching and learning activities, the examples of which were described above, I always start with an exploration of 'where my students are' to determine the level of readiness to engage in the activity. In addition, I tried to differentiate instructions as I teach in multilevel, diverse classes.

ESOL methods course taught me how to use different methods (GTM, ALM, TBLT, CLT and etc.) effectively in our lessons. In addition, I learned how to teach different skills and subskills using communicative activities, to design activities, class management, and others. Also, how tech-

nology can be implemented in the teaching/learning process, like broadcasts, podcasts, blogs, wikis and etc. Moreover, we were taught the steps on how to give instructions like: instructions should be short, simple, direct; there should be examples provided and we should check for understanding. After gaining the knowledge from this course and implementing it in my classes, my students started to participate in the lessons more active and they enjoy learning the language.

In the Principles and Practice language testing I was introduced with types of assessment (traditional/alternative), forms of assessment (formative and summative), types of tests (NRT and CRT), five principles of language testing (validity, reliability, practicality, authenticity, washback). These all knowledge were implemented to our final project where we designed assessing tasks to a particular skill. Another interesting course Language History, Planning, and Policy enriched our knowledge with the information about the history of the English language and guided us on how to propose language planning at the macro/micro level.

The most enjoyable and engaging I found from this program was the Language and culture course. We were informed about how cultural, ethnical, gender diversity may affect the teaching/learning environment and how to avoid offensive situations. As one of the main goals of teaching a foreign language is to provide learners with the knowledge for communicating effectively in certain situations, pragmatic competence plays an important role in the acquisition foreign language

and acts in a socially and culturally appropriate language (Hadhi, 2013). To develop learners' pragmatic competence is crucial as well in order to avoid misunderstandings between people. To improve our learners' pragmatic ability we were assigned to develop a unit plan, where we will teach one speech act through different activities incorporating technology. I chose a speech act of requesting and design the unit plan that will teach strategies and principles on how to request politely.

Materials design and ESP course where I learned how to design materials according to learners' needs and wants, incorporating technology and the principles and frameworks of material development were introduced as well.

In ESP course designing I learned how to select and evaluate the materials for ESP. By designing a six-session syllabus for bank workers I learned to distinguish the types of ESP materials and to determine the purpose of them.

Overall, I can say that the theories that I gained from these courses will be implemented as follows: I will be more facilitator than a teacher, will create a positive environment, where students will feel free to communicate and collaborate, will assess my students taking into account principles of testing, will also change the classroom allocation, which gives an opportunity for students to have, active participation and do group work. By interacting with each other they will improve learning and build a friendly community. Teamwork gives students a chance to learn from their peers and to advance skills that will be helpful throughout their lives.

THE WAY OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES THROUGH GAMES

Rajabov Muslimbek Uktambov ugli

The 2nd year student of Samarkand State institute of foreign languages.

Otajonov Khabibulla Shemuxammat ugli

The 1st year student of Samarkand State institute of foreign languages.

***Abstract:** This article gives a clear information about the effects of learning another languages through games.*

Key words: Board games, song and action games, increase effectiveness of learning skills.

Introduction:

In the world, especially among young children, learning foreign languages is progressing day-by-day. Not only young children, but also other people willing to learn new language according to their purpose. Learning foreign language consists of many styles and ways. But, world chose games to get knowledge about new language.

The games can be used to warm up the class before the lesson begins, besides that we can use games during the lesson in order to give students a break, or at the end of the class we can apply such kind of games if we have a little time left. Another reason is that, interactive games help students to improve their abilities in group working, make them closer to each other and help them to train the new topic and to learn it more effectively. Moreover, games have physical strain on children, good mental effects, training and they effect the improvement of their abilities, they are considered as leisure and entertainment, they develop empathy and encourage teamwork. It has been proven

that if we use interactive games in our classes, we can improve our learners' visual attention and they become faster than usual. There are many stimulating games which give us new ideas or experiences about language. Games encourage many different skills; speaking and listening, problem solving, as well as motor skills. Playing games together is also a great time for connecting with children. Board games, song and action games, role-play or dramatic – play games are commonly played for learning second language. Board games are great for teaching a second language in a fun and dynamic way, while also encouraging other key skills. Social skills: Board games help teach young children important social skills such as sharing, team-work, patience and taking turns. Cognitive skill: playing board games can help develop focus, concentration and memory skills. They are also a chance to reinforce number, letter, colored, shape recognition, as well as hand eye coordination and fine motor skills. Board games with simple rules and colorful pieces are perfect for

preschool to kinder gardens age kids for language teaching, games that focus on specific areas of vocabulary, such as food farm animals, are ideal. Pre-school age children are old enough to sit down to play, but they are still quite wiggly, so games with shorter playing times work better; 15 to 20 minutes is good.

When it comes to song and action game, especially singing songs, it is effective way of learning language. First of all, people can learn how to pronounce word and accostumate to speaking like this easily. Starting the lesson with song increases our mood. Also, finishing the course with songs plays crucial role of adapting new language. Secondly, learning and singing a new non every day are can help us our memory get better, and children may over hesitation as well. One of the most beneficial side of singing songs is children will not fed up and bored during lessons. If youngster do not pay attention to the lesson, they lose control, feel tired, too. As a result, children can not learn by heard new words and phrases. Providing that children lose interest about language, no matter how hard s/he studies, that person do not reach his or her goals. Therefore, teachers have some abilities that can attract the student's attention about foreign language. Dramatic play activities are great way to enhance children's language and emergent literacy skills. Through fun and engaging activities that cost nothing, dramatic play: knowledge of world, which may help support later reading comprehension, and helps children learn new

vocabulary, a critical part of reading knowledge. When initiating dramatic play activities, make sure there are a lot of different roles available. When kids play "house", for example there might be parents, children, neighbor and pets. Having a variety of roles in a particular dramatic play is important because it allows many different children to play and talk together. Some children may not want to participate in dramatic play or may want to watch before they decide. Support and encourage observational learning and don't require direct responses from children. Letting kids sit out or watch an activity gives them stay motivated to learn.

Results of the researches:

People can be bilingual or multi lingual. their mind will change to better side and they have ability to understand other countries' tradition and habits.

To sum up, no matter who you are, how young you are, everybody can learn other languages through not only games, but other activities without difficulties. But it highly depends on their desire. having desire leads perfect result, soon.

References:

1. Emma Lancier, 10 Best ESL games for English teachers abroad. Online published article, 2017
2. Levine, Reyez-Hernandez-pp49-52, 2014.
3. Akilli, G.K: Games and Simulations.-pp1-20, 2017
4. <http://www.teatimemonkeys.com/4-of-the-best-types-of-game...g-languages-to-kids/>

WOMEN IN ORIENTAL LITERATURE AND GENDER IN THEIR CREATIVITY

Bakhriddinova Odina Khusniddin qizi

The 2nd year student of Samarkand State institute of foreign languages.

Juraboyeva Gulmira Sherali qizi

The 2nd year student of Samarkand State institute of foreign languages.

***Annotation:** This article is about women who have intelligence in Oriental classics, their role in literature, and their equality before society.*

Keywords: creativity, literary studies, linguistics, society, woman, entrepreneur, gender.

Since independence, our independence has allowed us to take a closer look at the legacy of our ancestors, but also to the contemporary problems of science, and to explore and integrate the scientific and cultural achievements of various peoples, including our contemporary contemporaries.

As President I. Karimov stated, “Without a word, it can be said that a unique and beautiful building of our science and intellectual potential was laid many centuries ago. We can proudly say that the science and culture of our country goes back to ancient times and has deep and powerful roots. For centuries, it has been faithfully serving the Uzbek nation and all mankind in learning the secrets of nature, in medicine, philosophy, law, theology, literary studies and linguistics.”

Thus, a deep-rooted literary science is responsible for analyzing and analyzing the issues that need to be addressed in light of the recent historical events in our country, only in the interest of the free people and the ideals of national independence. Historically, men and

women in the Orient have been shown to be at odds with nature because of the fact that women are weaker by nature. Women have been abused and humiliated at all times, humiliated and ignored. But there are great women and writers who have worked in the field of classical literature as well as to improve the spirituality and potential of the people. They are rare masterpieces of Oriental literature: Nodira, Uvaysiy, Anbar Otin, Zulfiyas. It is not an exaggeration to say that women who are examples of hard work and dedication are exemplary. Muhammad, the last Prophet of humanity, has been a role model for human society, not only in the Islamic Ummah, but also in the human rights of women. According to a hadith narrated by him: “Those who show mercy to their wives are the best of you.”

“When the Great French Revolution took place in 1789 and the Declaration of Human Rights was adopted, the women of Paris filed a petition to the National Assembly. The petition asked that men be treated equally in the rights of men. This unpredictable step has left the thinkers

and scholars of that time heavy. Since then, there has been a serious struggle between men and women in the West, and women are doing their best to support and articulate their claims. After 1848, this debate gradually began to give the first results in favor of women. Opportunities to promote women in public life began to soften, with harsh laws pertaining to marriage and divorce. As a result, women have achieved certain economic and social rights that have been denied through history. The old thinking that saw a woman as a creature gradually faded away. Even the parliament of one of the Western countries has discussed the issue of whether a woman should be considered a human being. “ However, in the East, where women began to live according to Islamic law, the status of women increased, their dignity and rights expanded.

Empowering women is a vital principle for accelerating sustainable development. Eliminating all forms of discrimination against women and girls is not only important from the point of view of human rights, but is also a powerful factor in the development process in other areas. The Sustainable Development Goals are aimed at further deepening and expanding the achievements that have been made so far, with the goal of eliminating discrimination against women and girls around the world. Nodira, Uvaysiy, Barbara Otins, who are the roots of Oriental literature, made a significant contribution to the eradication of women, their enlightenment, and their understanding. In the name of Mohlaroyim, Nodirabe-

gim is a well-respected writer in Kokand who is well known for his work in public administration, poetry, wisdom, wisdom and entrepreneurship, and built madrasahs, mosques, bathrooms and caravanse-rai. In addition, it provides guidance to the scholars and sponsors the poor. It defines the role of literature, art, science and culture in the development of society. Copies many unique books in order to enrich the spiritual world of the masses. In addition to creating poems, he also mentions Otin for teaching young girls in his neighborhood, and was more likely to follow Uwei in creativity, and Navin was the first teacher and warehouse with his contemporaries Mukimi, Furkat, Zavkii. his daughter. Many of Otan's poems are about social issues. It speaks of the injustice of the time, the plight of the working people, and glorifies education. Well, Zulfiya, who is such a staunch, entrepreneurial and equestrian symbol of loyalty and fidelity, is also a prominent figure in Oriental literature, like Nodirabegim. The vitality and patriotic qualities of his poetry, his dedication to the country and his spiritual life made him a faithful daughter and poet of his people. Having lived life with her high spirituality and feminine look, our poet has had to face the joys and sorrows of human life, not bend over the trials and storms of life, his mother's destiny. his people felt connected with his destiny, and he was honored.

Men and women now have the same rights. Significant gender disparities remain in some areas, particularly in the availability of paid jobs and in the labor market. Risks of sexual violence, limited

access to free care, and household concerns and existing discrimination in the public administration sector continue to exert significant pressure on women.

One of the main conditions for achieving this goal is to ensure that everyone has access to sexual and reproductive health services, and that all women have equal access to and enjoy economic benefits such as land and property. is considered lib. The number of women currently holding senior management positions is much higher than ever before. Every woman is a creator, every woman is a leader, every woman is a miracle, and she needs to work through the potential and opportunities to succeed. These women are not inferior to men in terms of creativity and leadership. The fields of business, business and management run by women entrepreneurs

increase gender. It is noteworthy that the cooperation between the Women's Committee of Uzbekistan and political parties in our country has been strengthened, with a pool of around 3,000 women leaders. Currently, a system of training, training, and advanced training of socially active women for leadership positions is being created. All this shows that the women's movement in the Orient has great potential and prospects.

References:

1. Karimov I.A. Uzbekistan in the 21st Century: Security Threats, Conditions of Stability, and Guarantees of Progress. T, 1997.B.259
2. Photographer Suleiman-kori Girl Empowering all women and girls to achieve equality.
3. Karimov I.A. High spirituality is an invincible force. Spiritual Publishing House. Tashkent. 2008. page 63

СПОСОБЫ РАЗВИТИЯ УСТНОЙ РЕЧИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА

Дилором Ташева,

исследователь Самаркандского института ветеринарной медицины,
г. Самарканд, Узбекистан.

Аннотация

Обучение русскому языку в современном образовательном учреждении осуществляется в условиях значительных изменений во всей системе образования. Эти изменения обусловлены необходимостью приведения качества последнего в соответствии с требованиями современного общества.

Студенты затрудняются в создании самостоятельных, связных, обобщённых устных и письменных высказываний. Студенты допускают большое количество речевых, орфографических и пунктуационных ошибок. Результаты исследования могут быть полезны в работе коммуникативных технологий с точки зрения их влияния на развитие устной речи на уроках русского языка.

Ключевые слова: связная речь, восприятие, коммуникация, стиль, методика, синтез, анализ, абстрагирование, обобщение, индукция, дедукция.

В настоящее время понятие «Связная речь» предусматривает обучение различным видам речевой деятельности. Разработка вопросов развития связной речи (и в плане восприятия, и в плане ее создания) опирается на достижения лингвистической науки в области синтаксиса текста, культуры речи, стилистики, современной риторики, а также на достижения психологии речи (общения), психолингвистики (в частности, на теорию речевой деятельности), социолингвистики, теории коммуникации и т.д. и – главное – на собственные данные об уровне развития связной речи студентов (ее отдельных сторон), о динамике формирования некоторых коммуникативных умений при определенной методике обучения, о сравнительной эф-

фективности некоторых приемов работы и средств обучения.

Основные формы работы для развития устной речи учащихся.

Выделяются следующие виды беседы: 1) беседа по тексту или анализ текста; 2) анализ элементов и частей текста (формулировок тем, планов, материалов к высказыванию); 3) беседа об изображённом на картине, об увиденном на экскурсии и т.п.

Анализ текста. Только при анализе текста можно определить его содержание, особенности структуры, композиционное и языковое оформление. Анализ текста может включать анализ содержания, способов раскрытия авторского замысла, средств организации текста, его структуры, анализ композиции речевого произведения, анализ

особенностей языкового оформления (языковой анализ) в зависимости от дидактической задачи определённого этапа работы.

Беседа по картине, фильму, по наблюдениям. Данная работа проводится для того, чтобы учащиеся уяснили замысел художника и то, как этот замысел реализован. Поэтому учителю нужно все вопросы для обсуждения продумать так, чтобы в ответах учащихся прозвучал этот самый замысел. Выявить разные подходы к раскрытию темы, отметить среди них наиболее интересные, оригинальные, противопоставить разные точки зрения, подсказать другие возможные пути решения проблемы, указать неизвестные студентам источники получения материала.

Слово (рассказ) учителя. Слово преподавателя на уроках развития

связной речи создаёт у учащихся определённый эмоциональный настрой, стимулирует их творческие поиски, пробуждает желание как можно лучше выразить свои мысли – вот почему так важен добрый, заинтересованный тон высказываний учителя. Нередко учитель напоминает студентам о том, что они уже умеют делать, как они подготовлены к предстоящей работе. Устанавливая связь с предыдущим, учитель ставит новые задачи, чтобы показать студентам их движение вперёд.

Список использованной литературы

1. Данилюк А.Я. Теория интеграции образования. – Ростов-на-Дону, 2002 – 439с.
2. Дереклеева Н.И. Мастер-класс по развитию творческих способностей учащихся. – М., 2008 – 224с.
3. Гвязинский В.И. Теория обучения. Современная интерпретация – М., 2010 – 192с.

ВОСПИТАНИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

Джумаева Наргиз Иркиновна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков,
Международная исламская академия Узбекистана

Abstract: *the article is devoted to the issues of the modular system as a factor in fostering the independence of students of a higher educational institution, the types of cognitive activity of students and the criteria for the development of students' autonomy in the context of the introduction of a modular system are highlighted.*

Key words: modular system, higher education, didactic goals, teacher competence, minimal module, self-study, autonomy.

С недавнего времени в Узбекистане началось введение модульной системы образования, уже давно ставшей популярной во всем мире. Один из теоретиков модульной системы образования П.А. Юцявичене отмечал, что сущность технологии модульного обучения состоит в том, что обучающийся более самостоятельно может работать с предложенной ему индивидуальной программой, включающей в себя целевой план действий, банк информации и методическое руководство по достижению поставленных дидактических целей [2, с. 271]

Введение модульной системы в высшем образовании помогает сделать работу студента более спланированной, так как каждое учебное занятие осуществляется как мини-модуль, и все студенты в процессе обучения находятся под пристальным контролем со стороны преподавателя. Необходимо выделить четыре вида познавательной деятельности обучаемых, каждая которых

выделяется планированием и целенаправленностью [3, с. 288]:

осуществление планирования деятельности с помощью преподавателя;

планирование работы непосредственно самим студентом;

самостоятельное осуществление деятельности студентом без участия в данном процессе преподавателя.

В процессе самоподготовки студент делает попытки и получает навыки планирования процесса познания, что в свою очередь является ценным опытом.

На следующей, более высокой стадии, студент должен начать самостоятельно использовать уже известные ему ранее способы усвоения материала на новые задачи, поставленные им преподавателем. В итоге студент сам сводит новую задачу к сумме уже известных ему способов познания.

Самой высокой стадией в рассматриваемой системе самостоятельной деятельности студента являются исследовательские работы, которые мо-

гут быть осуществлены в форме курсовой работы или доклада. Для того чтобы выполнить данный вид работы самостоятельно, студент уже должен уметь переносить имеющиеся у него знания и навыки в область профессиональной коммуникации. Здесь можно увидеть, как студент смог адаптироваться к самостоятельности в процессе обучения. В данном процессе модульного обучения часть студентов с удовольствием принимает ту самостоятельность, которая им предоставляется в рамках данного процесса, они начинают самостоятельно принимать решения, осуществляют самоконтроль, самоподготовку и самопроверку, что резко повышает их самооценку. Другая часть студентов, которым более привычна традиционная форма обучения, очень трудно адаптируется к данной системе и их низкая активность в данном процессе становится преградой для дальнейшего получения ими знаний. Знание данных механизмов обучения и получения знаний студентов, позволяют преподавателю корректировать их в процессе преподавания. Формирование способностей к самообразованию студентов, прежде всего, зависит от совместной деятельности преподавателя и студента и осознание студентом данного способа обучения как особой формы получения и усвоения знаний. Задачей преподавателя является определение цели и предмета самостоятельной учебной деятельности студента, преподаватель заранее моделирует программу, возможные формы, наиболее рациональ-

ные и эффективные приемы работы с предложенным учебным материалом. Для успешной реализации поставленных задач, студенту необходимо предоставить учебную программу курса, которая содержит тематику курса, список литературы, учебники, учебные пособия, глоссарий, словари, темы для самообразования, методические рекомендации по выполнению этих заданий. В данной системе интерактивного взаимодействия, преподаватель и студент остаются один на один, причем задача преподавателя заключается в индивидуальном подходе к каждому студенту, к его интересам, способностям и возможностям. В модуле все соизмерено, все оценивается, будь то домашнее задание, работа над источниками, посещение занятий, первичный, промежуточный и итоговый уровень усвоения курса студентом. Для более успешного внедрения модульной системы образования помогает рейтинговая система оценивания знаний студентов, которая является также еще одним способом стимулирования здоровой конкурентной среды в студенческом сообществе, что также призвано упорядочить самостоятельную деятельность студента.

Главным критерием развития самостоятельности студента в условиях внедрения модульной системы является оптимальность сроков выполнения заданий, которые предлагаются для самостоятельной работы, а также коэффициент выполненных заданий относительно общего количества поставленных задач.

В заключении необходимо отметить, что модульное обучение является главным фактором повышения уровня профессиональной подготовки обучающихся, главной целью которого является достижение наиболее действенного результата в усвоении научных компетенций и формированию профессиональных и личностных качеств будущих профессионалов своего дела, способных мыслить и действо-

вать критически, умеющих принимать нестандартные решения, когда возникнет в этом необходимость.

Список использованной литературы и первоисточники:

1. Закон Республики Узбекистан «Об образовании». Т., 1997.
2. Юцявичене П.А. Теория и практика модульного обучения. Каунас.1989.
3. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики. – М.: Смысл, 2003.

IMPROVING PRONUNCIATION ABILITY USING CARTOON FILMS

Rustamova Adash Eshankulovna

Teacher, Samarkand state institute of foreign languages

e-mail: rustamovaadashphd@gmail.com

Narziqulova Sadaf Nematovna

Student, 2nd year, Samarkand state institute of foreign languages

e-mail: pearlzarziqulova@gmail.com.

Abstract: *This article is written to describe whether cartoon films can improve students' pronunciation ability and to what extent cartoon films can improve students' pronunciation ability. Furthermore, to identify what happens when cartoon films are used as a teaching learning media in pronunciation practice.*

Key words: cartoons, types of cartoons, audio visual aids, a cost effective substitute, recreation for kids, attention-grabbing make relax and fun class.

Cartoon Films as Teaching Media:

The benefits of mistreatment media in teaching and learning method. It is seen in their statement "When a lot of information is communicated by learning media, teacher will offer a lot of attention to the unambiguously human facet of education, understanding the requirement of individual students, serving to them to line and understand goals and stimulating them to use the information offered from academic media. a. the aim of the lesson in respect to the theme of labor and therefore the program, b. the scientific objective of the lesson, c. the characteristics of the category members age, sex, academic background, and the reason for learning the language, d. communication issues which can have an affection the lesson hesitation and withdrawal caused by tameness, anxiety, or difficulties in relationship at intervals the group, e. the look of the lesson on plan, and offered resources visual and audio.

The equipment utilized by the author in the analysis is cartoon film that belongs to audio visual aids [2, 156p.]. Films are a unit type of recreation that enacts a story by sequence of pictures giving by the illusion of continuous movement. Here, film is treated as a type of recreation. The goal of film as recreation media is to entertain the viewers. Meanwhile, the goal of film as an art is to provide specific messages to the viewers. Since film provides specific messages to the viewers, the author has a tendency to understand film as an art. From the definitions higher than, is explicit that films area unit story that portrays man's interpretation of life recorded as a collection of moving pictures to be shown on TV or cinema so as to provides specific messages to the viewers.

The benefits of Films: 1) Films are a unit acquainted medium to update students which will keep student interest within the theories and ideas below discussion. Students will see the theo-

ries and ideas in action. In addition to a figurative sense, theories and concepts leap from the screen. 2) Films are also a cost-effective substitute for field journeys and alternative universe visits. While most films are unit fiction, they will supply powerful experiences that students' area unit unlikely to own in an exceedingly school room. Such experiences take less time than field journeys and don't have the expense of travel. 3) Films supply each psychological feature and affectional experiences. They will provoke sensible discussion, assessment of one's values, and assessment of self if the scenes have strong emotional content [4, 103p.]. **The Definition of Cartoon Films:** Cartoon is often related to youngsters. Basically, cartoon is recreation for kids, however these days the adults are a unit at home with this term since some cartoon movies are a unit created for the adults. According to some definitions higher than, it is over that cartoon could be a form of media because the illustration of man's character, man's idea, and sure situation by mistreatment drawings rather than real individuals and places. a. Lengthen the memory of data b. Teach a talent effectively c. Contribute to a fascinating angle d. Stimulate individuals to action. The humor in cartoon has nice stimulate profit, even for students with restricted ability. Based on the statements higher than, it is over that cartoon films offer important advantages to the scholars, during this case building their motivation and interest in learning English pronunciation. **The Role of Cartoon Films in Pronunciation apply:**

Pronunciation ability is achievement in some ways that. The employment of audiovisual media can give some vital aspects in stimulating students' motivation in producing the right pronunciation. In several subjects, cartoons will open up vary of worthwhile learning activities. They conjointly state their opinion that schoolroom mistreatment films have several values, for instance, pupil interest is heightened, a lot of learning is accomplished, the retention of learned material is a lot of permanent, and interest in reading increase. Cartoon film is one amongst recreation media which will even be used as teaching media. Not like alternative film varieties, cartoon films have special characteristics that are unit close to children's imagination. They're fun, colorful and enticing. Cartoon films' characters have a robust influence to kids. Some kids are a unit galvanized by particular cartoon films character; some others are a unit even captivated with it [5, 87p.]. Typically, the character could be a hero that continually will a decent deed. acquainted characters like attendant, Detective Conan, Spiderman, et cetera are unit children's idol and children's model as well. they'll simply copy one thing their idols do, say, and wear. The bad impact of this development is that the kids can flow dangerous factor within the sure cartoon films like violence and rude auditory communication. However, the nice news is that they'll be driven to try and do a decent deed. they're conjointly excited to inform their expertise throughout watching their favor-

ite cartoon film as a result of it makes them relax. Considering the students' characteristics as young learners, the author assumes that there are a unit some similarities between kids (young learners) and cartoon film [1, 13-18p.]. Children area unit distinctive and have their own characteristics that area unit almost like the character of cartoon film. Cartoon films area unit terribly acquainted to kids. The mix of audio stimuli and video stimuli best owed in cartoon film can facilitate the kids perceive the fabric concerning the correct pronunciation comprehensively. Besides, the author assumes that by listening and imitating the target language within the cartoon films based on the pronunciation teaching theory, the students' pronunciation ability is multiplied [1, 46p]. Cartoon films are thought about to be applicable media to make relax and fun class atmosphere. Due to the evidences higher than, and taking the benefits of cartoon film into account, the author tries to use cartoon film as an equipment in

teaching pronunciation to kids. **The conclusion** from the opinion is that media plays a very important role as teaching aids to attain the teaching learning goals. In choosing the suitable media because the teaching aids, the teacher ought to consider some factors.

List of literature

1. Bowen, Betty Morgan. 1994. Look Here! Visual Aids in Language Teaching. London and Basingstoke. McMillan Publisher Ltd
2. Celce-Murcia, M., Brinton, D., & Goodwin, J. 1996. Teaching Pronunciation: A
3. Reference for Teachers of English to Speakers of Other languages. Cambridge: Cambridge University Press
4. Champoux, JE.1999. Journal of Management Inquiry. Pdf format available at <http://jmi.sagepub.com/content/8/2/206.full.pdf+html>; accessed in January 16 2010 at 12.00 pm
5. Dalton, David F. 1997. Some Techniques for Teaching Pronunciation: The Internet TESL Journal, Vol. III, No. 1 available at www.aitech.ac.jp
6. Hornby, A.S.1995. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Oxford: Oxford University Press

THE IMPACT OF MATERIALS DEVELOPMENT, CRITICAL PEDAGOGY AND LGBT'S ISSUE ON THE LANGUAGE PLANNING AND POLICY

Lazokat Sultonnazir Qizi Ikanova

International Islamic Academy of Uzbekistan

Abstract

Since teaching language is the long process and has many aspects that deal with its organization planning and development, language planning and policy (LPP) should consider these micro and macro planning aspects as well as critical pedagogies and LGBT's issues. Consequently, micro planning such as materials development can be implemented to the LPP as applying micro planning stages to the LPP usually brings beneficial outcomes from the teaching process. Moreover, the cases of LGBTs, identities and critical pedagogies should not be ignored as well, because the personality of the students plays crucial role in teaching and if the class programs are developed according to the learners' individualities the lessons will possibly be fruitful and effective.

Key words: Language planning and policy, materials development, critical pedagogy, identity, heteronormativity, LGBT, forward-mapping, backward-mapping

The article **“Implementing language policy and planning through materials development”** that was written by Kennedy and Tomlinson (2013) illustrates the Language Planning and Policy (LPP) and according to Kaplan and Baldauf (2003) they present its various types such as; *access policy, personnel policy, curriculum policy, materials and methods policy resourcing policy, community policy, and evaluation policy* that help the government and Ministries of Education to look and analyze LPP from different angles. Moreover, in the article there are numerous analyses of the LPPs and influence of materials development to the LPP process in various countries that are depicted and explained briefly. The analysis are divided into three subgroups, firstly they study

the international published materials and LPP, and score the coursebooks from 1 to 5 according to six national policies (*developing creative thinking, developing critical thinking, developing communicative competence, supplying rural and urban areas' students, supplying window on the world and educational development*). One important finding from this analysis was that the topics in the textbooks were more likely to be familiar to middle-class students rather than rural areas' learners, and as Gray (2010) states it as “deeply problematic artifact” (p. 191) that global textbooks do not align with the needs of the majority learners. Next stage is the study of the national coursebooks in different areas and one case was in Japan that Japanese language teachers prefer utiliz-

ing national coursebooks as they include traditional values and lots of grammar-based tasks which is more likely to have traditional lessons whereas books that are written by native authors comprise more communicative approach and learners are in centre of learning process. Moreover, the authors suggest one of the effective LPPs, mixed-level project, by Tomlinson (1995) that was conducted in Indonesia.

Darvin and Norton (2015) in their article **“Identity, Language Learning, and Critical Pedagogies in Digital Times”** discuss the critical pedagogy, its development, main contributions on identity research influenced by digital tools, and future suggestions for the study. In general critical pedagogy deals with the all issues that occur while learning a language according to social and cultural varieties and identities, since this article discusses the ways how to consult relationship power between teachers and students, and cope with different conditions (considering ethnicity, age, gender, social class, sexual orientation) that occur while learning a language. Moreover, the authors depict the three main concepts of critical pedagogies:

The construction and performance of the identities – where digital storytelling and blogging and IM can be samples of it, and they serve as types of constructing individual identities of the target population. Besides, by developing their own stories, images, music, and videos the learners will have authorial agency which enhances their creativity (Lotherington, 2011);

Structures and relations of power – discuss the ways of digital use in critical

pedagogy, and provide some cases where it brought positive outcomes.

Social an educational inequities – digitals do not only bring advantageous results in classrooms, but also there may appear social injustice as there are several social statuses in a community, and not every student can be able to use technology or not all parents can afford providing their children with the necessary tools.

Consequently, Darvin and Norton (2015) suggest following issues to be analyzed in the future: Issues of political economy, Digital exclusion and Methodological issues and innovations. According to their considerations these are some significant issues to be discussed and to be helpful for critical pedagogy in expectations.

Finally the article **“LGBT Invisibility and Heteronormativity in ELT Materials”** written by Gray (2013) demonstrates achievements and revolution on normalization of the attitudes towards homosexuality, being gay, and living in single-sex families. However, he states that there is inequity among the learners and discrimination of LGBTs in the developed materials for ELT classes as they examined ten coursebooks in ELT according to the implications of the materials including LGBTs (gays, homosexuality, lesbians and so on). Therefore, according to the study there is heteronormativity and ignoring LGBTs in the content of language textbooks. Furthermore, the article provides the perspectives of LGBT teachers'/learners' and the issues they face while teaching/learning process. Finally, there are

some arguments and suggestions to solve these problems. One suggestion was to redevelop ESOL textbooks regarding LGBT invisibility and heteronormativity and Market Segmentation from North American case.

According to above stated materials we can see the crucial role of critical pedagogy, identity, and aligning materials development with the LPP process as they all are connected with each other. Moreover, the digitals and their implementation is increasing rapidly, thus the research of the issues while incorporating technology should be discussed and solved in order to soften critical pedagogy's troubles. One more indispensable factor of successful materials development is that working collaboratively with the LPP developers to make the textbooks effective and useful. In this point it is important to mention that mixed approach where backward-mapping approach follows forward-mapping approach as in Indonesia was conducted in Uzbekistan during 2012-2015 in UZSWLU, where trainer instructors taught some teachers from different regions and then those student teachers went to their areas and taught teachers there. The process was aimed to develop the quality of English lessons in Uzbekistan and to focus more

attention to EFL classes. Furthermore, the materials that are used in our country are developed both nationally and internationally (schools-national, lyceum/universities-international). Therefore, Uzbekistan's current LPP is mainly focusing on the communicativeness of tasks in books and aligning the topics with the institution's curriculum.

The points and problems mentioned above have connection with other branches of language classes as the process of language teaching comprises all hypothesis and theories in it. For example the article about materials development and LPP has relationship with Language Planning and Policy, and Curriculum Development modules as well as partially with Testing and Assessment. Besides that, the next article which is about identity and critical pedagogy is interconnected with the aspects such as; English for the Speakers of Other Languages, Second Language Acquisition, Testing and Assessment, and Pragmatics and Culture modules. The last article of the issues linked with LGBTs and heteronormativity can be arranged in a line with Materials Development and Curriculum Development factors of EFL classes as the inclusion of EGBT-based contents can be discussed within them.

POETIC-FUNCTIONAL SIGNIFICANCE OF THE SYNTACTIC CHARACTER SYSTEM IN LITERARY TEXT

Saidova Rayhonoy Abduganiyevna

BSU Department of theory of primary education

Key words: structuralism, semiotics, hermeneutics, paradigmatic relations, syntagmatic relations, binary opposition, part.

“The reforms are carried out on the basis of specific plans and concepts in almost all areas of our society. Science and higher education are not excluded from this wide-ranging positive process. New approaches and theories are being introduced into the fields of science, in particular literary studies. They contribute to the development of scientific thinking, combining centuries-old reliable and effective methods and teaching”. Although gradually shifting from the beginning of the new century to the field of national literary studies, the emerging fields of structuralism and semiotics are evidence of our view.

Semiotics as a science of sign has entered many fields. Developed Western countries use symbols, signs, and ideas to promote their policies, ideologies, worldviews, and teachings. Applying the notion of a mark to fiction is a great success. Because the literary text which is the source of literary studies consists of a system of signs from beginning to end.

Rolan Bart, one of the ancestors of French structuralism, in his research “Symbolic Relationships,” noted that syntagmatic relationships are based on “neighborhood, not relationship,” in order to explain his point of view to the science world members the scientist gives the following example:

shirt, costume, tie. Although these three things are related to clothing, they are not related. When you look at them individually, they have different shapes and functions. In this case, they cannot communicate with each other. Only when these items are integrated into a single system can access the character relationships with each other. To be more precise, the syntactic relationship is formed.

In order to clarify our impression of syntagmatic relations, we begin to analyze thirteen-lined poem of Rauf Parfi, written in 1962, titled “Xayrlashdik...O’ynar kapalak...”¹(We said goodbye...butterfly Is playing”).

According to the structure analysis criteria, we divide the text into the smallest unit of lectures (the lecture can be from one word to two line poem):

Lecture 1. “Xayrlashdik...O’ynar kapalak...” (We said goodbye... butterfly is playing)

Lecture 2. Xayrlashdik...(we said goodbye)

Lecture 3. O’ynar kapalak...(butterfly is playing)

Lecture 4. Biz asir bo’lmadik lahzaga. (We didn’t become prisoners of a second)

Lecture 5. Xayrlashdik beso’z, bey-

¹ Rauf Parfi. Sakina.- Toshkent: «Muharrir» nashriyoti, 2013.

urak, (we said goodbye wordlessly, heartlessly)

Lecture 6. Bu bog', bu gul keldi larzaga. (This garden and flower was in shock)

Lecture 7. Shabnamning sof qadahi sindi – (pure wine glass of dew broke into pieces)

Lecture 8. Kulimizni sovurdi falak – (the sky dispelled our ashes)

Lecture 9. Sen mendan ayrilding, men sendan, (You are apart from me, I am apart from you)

Lecture 10. O'yin tushar rangin kapalak. (Coloured butterfly is playing)

Lecture 11. O'ynar, o'ynar. O'ynar kapalak. (Playing, playing and playing butterfly)

Lecture 12. Bir lahzaning farmoni qoldi. (There is an order of a second)

Lecture 13. Xayrlashdik. Beso'z. Beyurak. (we said goodbye. Wordlessly. Heartlessly)

Lecture 14. Buyuk sevgi armoni qoldi... (There is a dream of a great love)

Lecture 15. Qanday go'zal rangin kapalak... (what a beautiful coloured butterfly)

It appears that the text is divided into smaller units, such as the intention of the researcher and the level of opportunity. Accordingly, the number of text strings may vary.

Text analysis:

Lecture 1. "Xayrlashdik... O'ynar kapalak..." (We said goodbye... butterfly is playing)

Before starting a structural semiotic study, the selected fiction will be read at least five or six times. It is necessary to read along with the text. The text should

be read very slowly, especially at the latest reading. Any words, even punctuation marks, should not be ignored. Only then will the content of the text become clear to the researcher.

Consequently, the thoughts expressed in the first two sentences, consisting of only three words, can give both the researcher and the poet a certain impression. It is about love. "Goodbye" – boy and girl (or man and woman) are getting divorced for reasons not mentioned in the text. This is a temporary, eternal separation.

"Butterfly is playing". Here the word "butterfly" is used in connotative meaning. In order to comprehend this literal meaning, it is necessary to remember oral and written examples of literary work and folk public speaking. "In the people's, imagination, in folk sayings the butterfly is a symbol of instability and, at the same time, infidelity. Butterfly is not frequent, it lasts for a few minutes".

Thus, "saying goodbye" has communicative meaning, "Butterfly's play" has connotative meaning. Only when the two are joined together in a syntactic line will form a new understanding of the poem: the beginning of the text is an expression of unstable love.

The second and the third lectures help to reinforce the idea expressed in the title.

Lecture 4. Biz asir bo'lmadik lahza. (We didn't become prisoners of a second).

Being a prisoners to a moment or to a second means understanding love as an eternal and great, a very rare sense. But "lovers" have hardly understood such a unique experience. Their superficial, airy

feelings are nothing but temporary. Where can be found the two “lovers” as Farhod and Shirin, Layli and Majnun who have even died in love...

Lecture 5. Xayrlashdik besoʻz, bey-urak, (we said goodbye wordlessly, heartlessly)

The idea in this piece of text is that it reinforces the view of the first and second lectures in a different way, but also emphasizes it. So farewell is meaningless and heartfelt, so there is nothing in the relationship between words. There is no connection with love affairs, no word is left to say. Hearts are senseless and empty.

Lecture 6. Bu bogʻ, bu gul keldi larzaga. (This garden and flower was in shock)

In this poetic extract lexical units “garden” and “flower” are used to express both communicative and connotative meaning. In the true sense, “the garden” is the place where two unstable young people meet, and the “flower” (a blind witness in the garden) has been witnessing many such conversations and ploys. In the literal sense, “garden” is the kingdom of love, and “flower” is the faithful representative of that country. They have no idea of betrayal or inferiority, and their “temporary enjoyment” of the consequences is shaken.

Lecture 7. Shabnamning sof qadahi sindi – (pure wine glass of dew broke into pieces)

The line contains pure connotative meaning. Dew is a symbol of pure human senses. “Wine glass full of pure dew” is a young impulsive heart full of pure senses. It is clear from this poem that these “lyrical heroes” are, in the beginning, pure

motives in the garden of love. But for some reason they were not able to remain in love.

Lecture 8. Kulimizni sovurdi falak – (the sky dispelled our ashes)

This textual unit interacts with the passage from the previous lecture to confirm the point. As long as pure emotions are at a loss in the heart, it is impossible to speak of a bright future. The prevailing opinion in the analyzed Egyptian is that the future of a person deprived of love can be miserable and painful. The characters in the sixth and seventh lines are interconnected, forming a separate syntagmatic line.

Lecture 9. Sen mendan ayrilding, men sendan, (You are apart from me, I am apart from you)

The textual unit is communicative. In this, the idea expressed in the first verse is again emphasized.

Lecture 10. Oʻyin tushar rangin kapalak. (Coloured butterfly is playing)

The line included into the first lecture is repeated with some changing. The poetic and functional role of such repetition is that the “colorful butterfly” is a tragedy of unstable human relations that can cause not only the individual but also the nation and the human race. In the second lecture of the text there was no “color”. It should not be overlooked that it is in the corpse that is currently under consideration. The butterfly does not look beautiful on its own. First of all, the bright colors on his wings attract the attention of others. Color is an exterior, a decoration, it does not matter. If we pay attention to the “unknown” of this sign,

we will see that it has symbolism. The false groanings of love, the irritating strokes, and so on are all signs of “discord.” In real love, we see different scenes. Farhad fainted every time he saw Shirin, and he couldn’t even imagine holding Majnun Laylee’s hand. These are the marks of true love..

The characters in the eighth and ninth lines are not close together. They can only fulfill each other by engaging in a syntactic relationship and illuminate the artistic idea that is being said.

Lecture 11. O’ynar, o’ynar. O’ynar kapalak. (Playing, playing and playing butterfly)

In the whole complete text there are five textual pieces connected with the word butterfly. They are mutually reinforcing. In this passage the verb “to play” is repeated three times. The two interconnected images (the original butterfly play and the perverse sense) are intended to give a clearer picture, while also reinforcing the textual drama and the tragic Paphos.

Lecture 12. Bir lahzaning farmoni qoldi. (There is an order of a second) – connotatively this line means eternal divorce. Two close and harmonious hearts are separated from each other. The last two textual units are able to communicate and contribute to the integrity of the text through a syntactic approach..

Lecture 15. Qanday go’zal rangin kapalak... (what a beautiful coloured butterfly)

– “The butterfly was used for the last time, with copper altered. It is the unit that completes the text. Based on the

general context of our analysis so far, the following passages can be summarized as follows: the painter’s thoughts on the transient perceptions of the author’s image, expressing sorrow and sorrow.. From a communicative point of view, the colorful and sparkly, dancing butterfly looks beautiful and unique. But the butterfly’s dance and life are inexorable. The butterfly has a very short life span. From a connotative point of view, false love does not bring happiness. The consequence is the “final decree,” that is, separation. Optional, optional hijri. Its fruit is a miserable life, deprived of the good and the highest experiences, with a lost heart and happiness.

Although syntactic relationships are less common in comparatively literary texts, their significance is no less than paradigmatic and contradictory. This approach plays a crucial role in building text integrity and creating complex human experiences and ideas within a single artistic space.

Most of the syntagmatic relationships described in the text relate to the signs of the “butterfly.”

The “butterfly”, which is not directly related to love, has a syntactic relationship with other characters and has helped to uncover and convey the underlying ideas that have been said.

The main idea expressed in the poetic text is that only true love can make a person happy. Temporal ambitions devour a person and cause him moral and moral degradation. Consequently, there is a need to remain firm in the path of great love.

Poetic and functional relationships in the literary text have been able to ensure the integrity of the literary text. Otherwise the text and the characters' relationship would not have arisen..

Bibliography

1. Adabiyot nazariyasi. Ikki tomlik, 1-tom.– Toshkent:Fan,1979.
2. Adabiyot nazariyasi. Ikki tomlik, 2-tom. – Toshkent: Fan, 1979.
3. Alieva Nafisa. “O'tkan kunlar”da psixologik holatlar. – “O'zbek tili va adabiyoti”, 2011, 1-son.
4. Ролан Барт.Избранные работы. Семиотики. Поэтики. Москва.: Мысл. 1989.
5. Бахтин М. М. Проблема текста. В его кн.: Эстетика словесного творчества – М: 1979.
6. Лотман Ю. Структура художественного текста. – М.: Искусство, 1970.
7. Meliev S. Strukturalizm va struktur tahlil haqida. –O'zbek tili va adabiyoti. –Toshkent. 2009. №2
8. Murodov G. Tarixiy roman: genezisi, keyingi taraqqiyoti. – Toshkent: Fan, 2005.
9. Murodov G. “Yulduzli tunlar” romanida badiiy kodlar.- Buxdu ilmiy axboroti, 2000, 3-son.
10. Каримов Н. XX асп адабиёти манзаралари (Олий ўқув юртлари учун дарслик). – Т.: Ўзбекистон, 2008.
11. Rauf Parfi. Sukunat. “Toshkent”, “Yulduzcha” nashriyoti, 1989

SCIENTIFIC HERITAGE OF NOSIRUDDIN SAMARKANDI

Bekzodbek Mukhtarov

Doctor of philosophy PhD
International Islamic Academy of Uzbekistan,
11, A.Kadiri, Tashkent, 100011, Uzbekistan
abdulbosit.2014@mail.ru/ (99)-906-87-27

The article researches Nasiruddin Samarkand's scientific heritage of Hanafi jurisprudence and its role in the development of Maverounnahr jurisprudence.

Key words: Samarkandi, Maverounnahr, works, fiqh, hanafi, source, source studies, manuscript.

Maverounnahr is a land of scholars who have made a significant contribution to the development of Islamic knowledge. The works of Islamic doctrines, rights and morals, written by scholars from this country, are popular not only in the Muslim world, but throughout the world. Examples include works stored in libraries around the world and recognized as rare manuscript sources.

One of such scholars is Abul Qasim Nasiruddin Muhammad ibn Yusuf Hasani Madani Samarkandi Hanafi (d. 556/1161). The scientist lived in Samarkand in the 11th-12th centuries, engaged in Islamic sciences, in particular the Quranic sciences, doctrines, jurisprudence, ethics, history and lexicon, and contributed greatly to the development of sciences in Maverounnahr. Below are the works of the scholar:

1. **The Qur'anic Science:** "The Book of al-Ihqoq" (The Secret Box). Available at the Berlin Library in Germany, No. 728. In his book Fawaid al-Bahiyya, Abdulhay Laknavi refers to this work as "al-Ikhsaf" [5].

2. **Tawheed:** "The Opening of the Unclear Things" [4].

3. **Ethics and the Science of Sufism:** "The Riyadh-ul-akhlaq" work. The manuscript copy was copied by an unknown calligrapher in 868/1562. The work is an important source of morality, the education of the lover, the science and concepts of mysticism [3].

4. **Dictionary:** "Bulug al-adab min tahqiq istio'rat al-arab" (Literary transmissions from the study of Arabic words) [4] This work is related to the science of meanings and the science of description of Arabic language, which has not yet been investigated by researchers.

5. **History of Balkh:** "History" [3].

6. Tosh Kubro Zoda also mentioned in his book "Miftah as-s'ada" (The Key of Happiness) that the scholar had a book about preaching.

The bulk of his scientific heritage is **the works of fiqh**, which are important sources in the development of the jurisprudence of Maverounnahr. The following works are included in the works of the scholar:

1. The book "al-Fiqh al-nofe". This work was written in 555/1160. It currently has more than 30 manuscript copies in

libraries and funds in Saudi Arabia, Ireland, Turkey, Egypt, Tunisia, Syria and Uzbekistan [3].

2. "Al-Law" [3].

3. "Al-Manshur" work (3). Mahmud ibn Sulayman al-Kafawi states in his writings that he has taken some jurisprudence from this work [3].

4. "Al-Mabsut" [6].

5. "Kitab al-Wafi" (The Complete Book) [3] Abul Barakot Nasafi (d. 710/1310) wrote in his commentary on "al-Fiqh al-nofe", "Al-Wafi is one of the books of the Islamic scholar in Samarkand."

6. "Hulasatul Mufti" (The Mufti's Conclusions) [6].

7. The work, "Jome' al-fatawa" or "al-Jome' al-kabir fil Fatawa" [6] This work was written in 549/1154 [3]. His manuscripts are preserved [3].

8. "The book al-Multaqat" or "al-Multaqat fi al-Fatawa al-Hanafiyya" (The Book of Fatwas) [1] This work is a compilation of fatwas selected from the scholar's book "Jome' al-fatawa", written in 549/1154. The manuscript contains manuscripts in Saudi Arabia, Turkey and Uzbekistan.

9. There is a great deal of scholarly book on the science of fiqh called "Masabih al-subul" in many historical works [1,5,6].

10. Mahmud ibn Sulayman al-Kafawi also states in his work that the scholar has a book on the science of al-Fiqh. He also mentioned the existence of a book by a scholar in the book "Miftah al-sa'ada" (The Key of Happiness), which is related to the science of al-Fiqh. The exact name and manuscript of the work are not specified.

It is possible to conclude that Nasiruddin is one of the prominent scholars of the

Samarkand Movarounnahr and is a well-known Hanafi scholar. Much of his scholarly heritage is devoted to Hanafi jurisprudence and plays an important role in the development of Movarounnahr jurisprudence.

References

1. Abulfido Zainuddin Qasim ibn Qutlub'ud Suduni. The book "The Crown of Trouble". – Beirut: Dor al-Qalam Publishing House, 1992. – 568 p.
2. Ahmad ibn Muhammad ibn Sad ibn Ali Sad Ghomidi. Under the guidance of Dr. Abdullah bin Muslih Samoli. Lesson and Research in Imam Hafizuddin Abdullah ibn Ahmad Nasafi's "al-Mustasfah". – Riyadh: Umm Al-Kura Publishing House, 2011. – J.1. – 1122 p.
3. Dr. Ibrahim ibn Muhammad ibn Ibrahim Abbud. Lecture and study by Abul Qasim Nasiruddin Muhammad ibn Yusuf Samarkandi's "al-Fiqh an-nofe". – Riyadh. Maktabat al-Abikon Publishing House, 2000. – J 1. – 425 p.
4. Ismail Pasha bin Muhammadamin Baghdad. The book "Explanation by al-maknun fiy az-zun al-asun al-kab wal-funun". – Beirut: Dar al-Taras Al-Arabian Publishing House, 2008. – J 2. – 376 p.
5. Muhammad Abdulhay Laknawi Hindi. The book Fawaid al-bahiyya fiy tarojim al-Hanafiyya. – Cairo: Dor al-Kitab al-Islami Publishing House, 1896. – J 1. – 262 p.
6. Hoja Khalifa Mustafa bin Abdullah. The book "Discover your son an asomiya al-library val funun". – Beirut, Lebanon: Dor ihyo at-Turos al-Arabian Publishing House, 2008. – J 2. – 559 p.
7. Sayyid Yusuf Ahmad. Nasiruddin Abul Qasim Muhammad ibn Yusuf Hussein's Investigation of Al-Samarkand's "al-Multaqat fiy al-fatawa al-Hanafiyya" – Beirut, Lebanon: Dor al-Kitab al-Scientific Publishing House, 2000. – 465 p.

THE PROBLEMS OF TEACHING TRANSLATION AND READING COMPREHENSION

Turakulova Bakhtiniso

English language teacher at foreign languages department at the Islamic International Academy of Uzbekistan

Abstract

In this article some matters regarding the methods of teaching second language, as well as the problems of teaching translation and reading comprehension are depicted. Throughout decades of foreign language (L2) teaching, a recurring issue has been the role of the first language (L1) in the classroom. A long-term and wide-ranging debate persists regarding practical and theoretical questions about the significance of the L1's obvious influence on the L2 being learned.

Key words: methods of translation, reading comprehension, communicative aspects of language, teaching pronunciation, explaining reading strategies, interlanguage

Although many feel that the L1 should not be used in the classroom, other researchers, teachers, and learners do see a role for the L1 and support its use as a communication strategy and instructional tool.

This article will look at the historical background of this topic, and describe how the L1 is currently being used in the L2 classroom, including in written translation activities. A specific explanation will be given about the benefits of using translation for assessing reading comprehension, one of which is the collection of language items for test development. For more than a century, most approaches to L2 instruction recognized the L1's role in L2 language pedagogy, but most methods dictated that it should be prohibited in the classroom.

Only the Grammar Translation Method of the early 20th century fully embraced the use of the L1 in the L2 classroom; in addition to the intense study of vocabulary and grammatical rules, this method required the laborious translation of L2 texts into the L1,

Eventually, this method was challenged for doing “virtually nothing to enhance a student's communicative ability in the language” (Brown 2000, 16). Subsequent methods that appeared around the mid-20th century obligated the near total use of the L2 to teach the L2, including the influential Audiolingual Method, which took its cue from behaviorism and treated L1 interference errors (also called negative language transfer) as bad habits that were to be eradicated through drills, memorization, and a strict limitation on the use of the L1. The procedure of contrastive analysis was employed to identify the L1 structures that interfered with L2 production so that errors could be eliminated through practice (Brown 2000).

Throughout the 1970s and 1980s, new approaches to language learning also considered the use of the L1 as undesirable. When cognitive psychology theorized that people acquire their L2 in a manner similar to the way they acquired their L1 as a child,

new approaches were developed that proposed an L2 learning environment replete with social and communicative aspects of language use. The L1 was rarely used in these methods.

As research continued, the contrastive analysis position offered more sophisticated descriptions of the connections between the L1 and the L2 and what it meant for language learners developing their communication skills. Studies indicated that in addition to negative language transfer, positive transfer between the L1 and L2 was also important, suggesting that L2 learners could benefit from being exposed to the structural similarities of both languages. Research also showed that aspects of the L2 itself could explain many errors, such as when a learner overgeneralizes L2 forms, a regular process that happens with most developing English speakers when they apply a regular conjugation to an irregular verb (e.g., "He goed").

These research results softened the absolute contrastive analysis position and led to a broader study of error analysis. At this point even avoidance errors were described; these are errors a learner makes when avoiding a difficult L2 sound, word, or grammatical feature, thereby masking a lack of proficiency (James 1998).

A new term—interlanguage—was coined to define the complex developing system of the learners L2 that was influenced by positive and negative transfer from the L1 in conjunction with their developing knowledge of the L2 itself.

By the end of the 1980s, teachers began to borrow elements from various methods to develop an eclectic approach to language learning.

Many of these elements come together in Communicative Language Teaching, an approach that incorporates effective L2 communication, meaningful activities, and high motivation achieved through attention to learners' needs and preferences.

In this context, the effort to minimize the role of the L1 in language learning by Dulay and Burt, Krashen and others is now being questioned. [2:149]

Many teachers recognize that the L1 in the classroom is a positive representation of interlanguage; additionally, they know it is often a student preference because the natural desire to communicate impels learners to use their L1 to fill in gaps in communication, a strategy that successfully moves then-acquisition of the L2 forward. Nevertheless, many in the language teaching community still have reservations about using the L1 in the L2 classroom, objecting to it on the grounds that it limits exposure to the target language, and keeps students thinking in their L1.

However, as the data on interlanguage and language transfer show, it is highly probable that L2 learners will always think most often in their L1, even at the advanced level. Today the taboo against using the L1 in the classroom is breaking down, as it is recognized that some learners use the L1 as a communication strategy to successfully learn and use the L2.

L2 pedagogy has advanced beyond the days when students were passive participants and teachers the sole directors of the language learning process. Teaching methods today consider materials and activities that are relevant to students and take their needs and learning styles into account in order to achieve higher motivation.

ТИПИ ІНВЕРСІЇ ТА СПОСОБИ ЇЇ ПЕРЕДАЧІ В ПЕРЕКЛАДІ

Коваленко Д., Сидорук Г.І.

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Поняття інверсії представляє великий інтерес з точки зору прагматичного вживання і дослідження різних особливостей інверсії в англійській мові. Маловивченою сферою в англійській мові є прагматичні особливості інверсії. Актуалізація речення і експресія перетинаються в площині прагматики як семантично і комунікативно значущої сфери, бо тут на передній план висувається суб'єкт з усіма його інтенціями. Існуючий тісний зв'язок між суб'єктивним типом актуалізації та емоційно-експресивним компонентом комунікації ніколи не викликав сумнівів у лінгвістів, однак, ця тема залишається практично недослідженою. Аналіз інвертованих речень показує, що саме за участі інверсії виражається емоційно-експресивний момент в комунікації.

Інверсія в англійській мові – це порушення прямого порядку слів в англійському реченні, коли присудок може бути поставлено перед підметом.

При спілкуванні мова може виконувати багато функцій. За допомогою мови можна виражати певні емоції, повідомляти співрозмовнику про певні події або інформацію, яку він не знав раніше, а також впливати на думку і поведінку людини. В англійській мові чіткий порядок слів – підмет і присудок, а далі йдуть другорядні члени речення. За допомогою невербальної комунікації, тобто процесу, який реалізується за допомогою деяких засобів – знакових систем, ми часто робимо наголос на тій чи іншій фразі. За таким принципом працює і інверсія: вона начебто виділяє, виносить вперед більш значуще, те, що потрібно акцентувати.

Деякі мовознавці вважають, що інверсія є сильним стилістичним засобом для створення емоційної інтонації. Якщо прямий порядок слів, як норма, не має стилістичного значення, то інверсійний – завжди стилістично значущий. Інверсія можлива лише в експресивній мові. Цим стилістичним прийом користуються не тільки письменники, а й публіцисти. В науковому та офіційно-діловому стилях, як правило, порядок слів не використовується в експресивній функції і тому інверсія не може бути виправдана. Тобто, інверсія може надавати висловлюванню незвичність, і тим самим емоційність і експресивність [1, с. 32].

Дослідники стверджують, що інверсію використовують для того, щоб привернути увагу слухача до того чи іншого компонента висловлювання, та застосовують усілякі змішання, аж до винесення в розповідному реченні присудка в початок речення і перестановки підмета у кінець. [2, с. 241].

З точки зору стилістичного аналізу, цікавими можна вважати інверсію експресивного, чи емоційного, або стилістично-функціонального характеру, а не всяке незвичайне розміщення слів. Синтаксичні засоби мають переважно ви-

разну функцію, але вони можуть бути і зображувальними. Інверсія як стилістичний прийом передбачає збереження граматичного значення, але плюс до цього, додає емоційне забарвлення, певний логічний акцент на ту чи іншу частину висловлювання. Слід виділяти такі слова голосом, змінювати звичний інтонаційний тон: Присудок + підмет: *Came terrible frosty winter nights to the forest.* – *Настали страшні морозні ночі в лісі*; Предикатив + дієслово-зв'язка + підмет: *Honest she is in her case.* – *Чесна вона у своїй справі*; Додаток + присудок: *Weird stories she has in her life.* – *Дивні історії були в її житті*; Обставина + підмет + предикатив (присудок): *At your feet I pressed close to myself.* – *До ваших ніг я припадаю.*

Інверсія частіше зустрічається в письмовій, часто літературній мові. Залежно від контексту вона може мати відтінки насміхання (іронії, сарказму). В англійській мові інверсія є досконалим літературним засобом, що часто використовується для додаткової характеристики героїв. У розмові зустрічається дуже рідко, за винятком граматичного різновиду (в питаннях) і деяких випадків підсилення значення. Підсилювальна інверсія не передбачає зміни граматичного значення конструкції. З'являється лише акцент на певному моменті висловлювання. Даний тип зустрічається: в умовних реченнях з нереальними умовами: *She Were my wife, I would be the happiest man in the world.* – *Якби тільки вона була моєю дружиною, я був би найщасливішою людиною на світі*: в синтаксичних конструкціях, що містять слова *Hardly-навіть чи; When-коли; Only-тільки; Never-ніколи; No sooner- не раніше; Than- ніж; Hardly I had known about her release when they told me about their intentions.* – *Тільки-но я дізнався про її звільнення, як вони розповіли мені про свої наміри*. Інверсія вживається після слів: *Neither-жоден; So-таким чином: I wanted my teacher to help me with the lessons.* (*Я хотів, щоб мій вчитель допоміг мені з уроками.* – *So do I.* (*І я б цього хотіла*).

Слова автора можуть мати інверсійний порядок: *'How have you got there?' – asked the Girl.* (*«Як ти туди заліз?» – запитала Дівчина*). Тут таку функцію можуть виконувати дієслова *to ask* (*питати, просити*), *to say* (*сказати*), *to suggest* (*пропонувати*), *to order* (*наказувати*).

Постпозиції – це прийменники, які стоять після прикметників і дієслів і надають додаткового значення попередньому слову. Вони також можуть піддаватися інверсійним змінам і «виноситися» перед словом, від якого залежать. Тобто ми спостерігаємо ще один випадок вживання «зворотного порядку» як літературного прийому: *Monica went down to the third floor.* – *Went down Monica to the third floor.* (*Моніка спустилась на 3 поверх.*)

NB! Між дієсловом і постпозицією ставиться підмет, якщо він виражений особовим займенником: *He came out from the cellar.* – *Out he came from the cellar.* (*Він виврався з погребу. Або Він Виврався зі свого погребя.* – книжковий варіант).

Friends went off on a fishing trip. – Off friends went on a fishing trip. – Друзі вирушили на рибалку.

They came out from their dirty hiding place. – Out they came from their dirty hiding place. – Вони вийшли з свого брудного потаємного місця. У цих прикладах всі є особистими займенниками, і вони ставляться між дієсловом і послелогом. Але у випадку, якщо підмет є іменником або будь-яким займенником, крім особистого, воно повинно ставитися після дієслова.

Всі типи умовних речень, за винятком нульового, можна інвертувати. Для цього ми виносимо на перше місце допоміжне дієслово і прибираємо *if*.

Також може бути інверсія з дієсловом *should*, що перекладається як *рантом*, *якби*: *If I should come early, I will fill the turkey for Thanksgiving dinner. – Should I come early, I will fill the turkey for Thanksgiving dinner.*

Якщо рантом я прийду рано, я начиню індичку до вечери в честь Дня подяки. – Якби мені прийти раніше, я начиню індичку в честь Дня подяки.

Прислівники з *only*: *Only in the last week has he started to feel better. Тільки на цьому тижні він почав себе почувати добре.*

Only after the phone call did she calm down. Тільки після телефонного дзвінка вона заспокоїлась.

Прислівники частоти дії (*hardly/ barely / scarcely – чи, never – ніколи*): *Never I have seen such a beautiful child. Ніколи не бачив такої прекрасної дитини.*

Варто зазначити, що вирішальне значення для визначення порядку слів всередині абзацу мають стилістичні норми мови, на яку робиться переклад. Найважливішими міркуваннями при порівнянні порядку слів в англійському та українському абзацах є неможливість монотонної побудови періоду в українській мові, тоді як в англійському абзаці декілька речень підряд можуть мати однакову структуру. При перекладі необхідно урізноманітнити порядок слів, щоб не було чотирьох речень підряд з підметом-особовим займенником на початку [3, с. 114].

інверсія	Спосіб перекладу	Приклади
1. Питальні речення.	На переклад не впливає.	Are you a teacher? Ви вчитель?
2. Безсполучникове підрядне речення нерелевальної умови.	Переклад починають з сполучника якщо б, якби.	Had she done it he would have ask us. Якби вона зробила це, вона спитала би нас.
3. Речення, яке розпочинається словом <i>there</i> , причому присудок виражений одним із дієслів: <i>to be, to live, to remain, to stand, to lie, to come.</i>	Переклад починають з обставини місця + присудок + підмет	There stood a young birch on the hill На пагорбі стояла молода береза.

<p>4. Речення розпочинається одним із слів з заперечним значенням: never, hardly, scarcely, few, little, seldom, rarely, only, not</p>	<p>Переклад починають з обставинних слів + підмет + присудок</p>	<p>Never have they been here. Ніколи вони не були тут. Only later did we realize what had happened. Тільки пізніше ми зрозуміли, що трапилось. Little does he know what they have done. Мало він знає, що вони зробили. Not a word did he talk. Ні слова він не сказав. Rarely does Jane forget to do her affairs. Рідко Джейн забуває зробити справи.</p>
<p>5. Речення з одним із сполучників so, neither, either</p>	<p>Переклад починають з підмета + присудок</p>	<p>I enjoyed the play, so did my friend Мені сподобалася вистава, моєму другові теж</p>

Інверсія в англійській мові є більш виразним емоційним засобом, на відміну від української мови. Найчастіше інверсію при перекладі передають лексичним способом. Неможливо отримати виразність і точність в перекладі переклавши інверсію дослівно, тому що українська мова набагато вільніша в порядку слів.

Література:

1. Иванова И.П., Бурлакова В.В., Почепцов Г.Г. Теоретическая грамматика английского языка: Учебник./- М.:Высшая школа, 1981. – 285 с.
2. Богданов В.В. Семантико-синтаксическая организация предложения. Л.: Ленингр. ун-т, 1977. – 574 с.
3. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М.: Международные отношения, 1974. – 216 с.

THE ROLE OF DIGITAL LITERACY PRACTICES ON REFUGEE RESETTLEMENT

Shamsematova B. R

International Islamic Academy of Uzbekistan

The research on the Karen people shows that the largest group of Thai and Burmese refugees in the US for the last five years having settled in the rural areas of eastern Georgia. Gilhooly mainly engaged in the life of three participants whom he called as three brothers so as to determine the significance of digital literacy in the surviving and adapting process of refugee settlement. Although Harriden (2002) emphasizes that the interaction between Americans and the Karen was initiated by American missionaries in 1813 cited in Gilhooly & Lee, 2014, p. 388), internal wars in Burma since its independence in 1948, as Gilhooly underlies, were considered as a main reason of fleeing to find a shelter in the US.

This case study on three Karen brothers by Gilhooly, who is mainly involved in the research in terms of investigating the importance of the digital literacy in the life of the Karen in the US and Lee providing data on the organization and analysis parts attempts to find out whether digital literacy could ease the resettlement of adolescent refugees. The participants, Chit Poe, Narko, Gola Thu, are from Sgaw Karen with the religion of Christianity. They arrived in the US in 2007 and at the time of this research they resided in eastern Georgia. Though these teenagers are considered as bilinguals in Swan Karen and English, they have limited competence in English.

Regarding the data collection, Gilhooly, as mentioned above, led the role of a participant observer by having visited them more than 120 visits from 2010 to 2012 to get sufficient data on the personal educational and technological experiences. The analysis of gained data was held with the methods of axial coding, clustering into their houses, as well as cyber domains. Consequently, the findings of being involved in different online websites have been revealed via following four ways:

- 1) Online interaction could both build and maintain friendship and lessen their isolation in the settlement;
- 2) Sharing information can enthuse them to raise the awareness of their critical thinking as well as by means of regional and international links getting acquainted with the Karen diaspora can also be reached;

As for the implications, the authors have provided two main points in which the former one requires the educators themselves should make sense of the importance of the digital literacy on the fostering of interethnic communication; while the latter one emphasizes that the competence of digital technologies could create a sense of confidence and belonging to a new community. In addition to this part, classes at schools should be focused on technology skills. In conclusion, the literacy on technology and technological devices can alleviate the sur-

vival process of refugee immigrants by providing an ample opportunity of exploring and expressing themselves, their own culture and host culture as well. When it comes to classroom applications based on this case study, I would like to make the following modifications based on my learners needs whose main major is Information Technology. They have already been aware of rudimentary digital literacy. Firstly, creating digital stories and cartoons can make the way for that of music videos and movies. It can really grab their full attention, particularly, in group work. The implication of competition among them could activate less active students to gain the first position. The rubric should be also provided beforehand to facilitate both teachers' and students' tasks. By means of this activity, language and digital literacy can be merged for the sake of catching up with the pace of technological advances in a real world. Secondly, the implementation of newsletters tends to be outdated according to my IT students at INHA University in Tashkent. For this, a telegram bot or group, a social networking site, can absorb their involvement and participation in hot formal and informal discussions through the open-ended questions from the coursebook. By this way, a teacher can be in touch outside the class as well. Moreover, the implementation of kahoot.com and quizlet.com assists both participants, a teacher and students, to gain the students' progress. Concerning the connection between this case study and lingvo-pragmatics, it can reveal the following findings: The main aim of this article, the digital literacy facilitates Karen refugee immigrants to adapt to a new community by

watching youtube can-do videos and interacting with local people virtually on social networking sites. Here, survival conditions or adaptation is mainly based on the acquisition of pragmatic ability in which Ishishara and Cohen (2010) states that the pragmatic competence of the target language enthruses language learners to acquire new knowledge of pragmatic ability which can lead them to the fields of beyond the literal semantics of speech utterances (p.5). Additionally, they also indicate that the interpretation of pragmatics in L2 mainly lies in subjective culture in a way that philosophical and psychological approaches could assist ELLs to lead appropriate turns in communication (p.13). By this way, they can start delving into that community;

In the findings of this case study the role of a school including teachers has been mentioned in a way that any educational setting such as schools has to provide a sense of socialization and acculturation which can be aligned the components of any language teacher applied in teaching pragmatics of L2, in particular, subject-matter, pedagogical-content knowledge (Ishishara & Cohen, 2010, p. 23). A dedicated teacher in TESL should possess them in their realm of teaching.

References

1. Gilhooly, D., & Lee, E. (2014). The role of digital literacy practices on refugee resettlement: The case of three Karen brothers. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 57 (5), 387-396. <https://doi.org/10.1002/jaal.254>
2. Ishihara, N., & Cohen, A. D. (2010). *Teaching and learning pragmatics: Where language and culture meet*. Harlow, England: Pearson Longman, ISBN: 978-1408204573.

STRUCTURAL AND SEMANTIC PECULIARITIES OF FINANCIAL BUSINESS ENGLISH

I. V. Horokhova,

Associate Professor of
English Philology Department
Foreign Languages Faculty
National Pedagogical Dragomanov University

L.I. Tretyak,

Associate Professor of
English Philology Department
Foreign Languages Faculty
National Pedagogical Dragomanov University

A. F. Lymarenko,

Master student of
Foreign Languages Faculty
National Pedagogical Dragomanov University

***Summary.** This article is devoted to the investigation of structural and semantic peculiarities of Financial Business English. The main attention is paid to analysis of other linguists work in this field. The research of English-language financial terminology has been carried out, a new typology has been developed, a new English-Ukrainian glossary has been laid out.*

Keywords: structural and semantic peculiarities, Financial Business English, term, financial terminology.

В умовах інтенсивного розвитку науки і техніки, зростаючої ролі міжнародних контактів, проблеми уніфікації та стандартизації термінології стали останніми десятиліттями особливо актуальними. На сьогодні написано значну кількість наукових праць, присвячених дослідженню окремих аспектів семантики, структури, функціонуванню різних термінологій, авторами яких є Н.В. Васильєва, Т. Л. Канделакі, Д. С. Лотте, Н. В. Подольська, А. В. Суперанська та інші. Серед низки галузевих термінологій комплексне вивчення англомовної фінансової термінології як суттєвої складової сектору економіки є

досить актуальним. Концептуальні ідеї дослідження галузевих терміносистем закладені у доробку В.Г. Гака, Г.В. Колшанського, О.С. Кубрякової, В.В. Левицького, А.А. Уфімцевої та ін.

Існують праці, які стосуються структури, семантики та функціонуванню економічних термінів, М.М. Володіної, Б.М. Головіна, С.В. Гриньова, О.І. Дуди, В.М. Лейчика, С.М. Рибачок.

Попри значну кількість досліджень у суміжних з економічною сферою галузях: банківська справа, бізнес, біржа і т. д., англомовна фінансова терміносистема (далі АФТ) не отримала досі детального висвітлення з точки зору

структурно-семантичних параметрів. Хоча на сьогодні з'явилися праці, присвячені окремим аспектам функціонування термінів у межах англомовної економічної термінології, все ж їх лінгвопрагматичний потенціал вивчений недостатньо [237, с. 150–154; 249; 229; 255, с. 412–415; 194].

Сучасний світ характеризується глобальними соціально-економічними змінами, котрі породжують певні зміни у лексико-семантичній системі мови. У зв'язку із зростанням пласту термінологічної лексики, викликаним розвитком науки, техніки, виробництва, постійно збільшується кількість праць, у котрих розглядаються особливості термінологічної лексики взагалі, а також окремих терміносистем у зіставленні із загальноживаною лексикою та іншими терміносистемами: вивчається широке коло проблем, пов'язаних із визначенням терміна, критеріями його виокремлення, досліджуються їх лінгвістичні характеристики [223; 83, с. 5–32; 1; 68, с. 33–42; 18; 115, с. 75–86; 71 та ін.].

Формування та функціонування нової фінансової термінології тісно пов'язані з розвитком соціальних понять, котрі відображають діалектику соціального розвитку. Сучасна англомовна банківська термінологія віддзеркалює зміни, що відбуваються в житті англомовних держав у зв'язку з розвитком відносин у секторі економіки.

Корінні перетворення в соціально-економічному і культурному житті людства позначились на розвитку словникового складу, викликали появу

величезної кількості нових термінів у літературній мові, у тому числі – в англомовній фінансовій терміносистемі. У зв'язку з цим з'явилась нагальна потреба належним чином узагальнити накопичений досвід термінотворення, охарактеризувати сучасний стан англомовного банківського дискурсу та його дериваційну базу. Основними джерелами англомовної фінансової терміносистеми є автохтонна лексика та її словотвірні засоби, ранні лексичні запозичення з інших європейських мов, значний пласт інтернаціоналізмів – європеїзмів тощо.

Вибір англомовної фінансової терміносистеми в якості об'єкта дослідження зумовлена передусім потребами практики, відсутності достатньої її лексикографічної бази. Нагальною є проблема кодифікації та інвентаризації досліджуваних банківських термінів, теоретичне переосмислення, визначення складу терміноодиниць за походженням, за структурою, виокремлення продуктивних словотвірних моделей, виявлення різних відхилень від загальноприйнятих норм, тобто виконання того обсягу роботи, котра входить у поняття термінологічного дослідження.

Окреслені проблеми засвідчують зростаючу наукову актуальність теми нашої праці. У дослідженні охоплена термінологія таких суміжних дисциплін, як бізнес, маркетинг, менеджмент, фінанси, банківська справа тощо.

В останні десятиріччя інтерес українських та зарубіжних лінгвістів до англомовної фінансової терміносисте-

ми пояснюється тим, що науково-технічний прогрес породжує величезну кількість нових понять, які вимагають свого термінологічного забезпечення. Відповідно, щоб поповнити фінансову сферу новими термінами, слід урахувати не лише автохтонний словниковий фонд та його словотвірні можливості. Все це дає підстави констатувати, що розвиток та збагачення досліджуваної термінології здійснюється головним шляхом через запозичення. Тобто переважна частина найуживанішої і практично необхідної англомовної фінансової термінології поповнюється інтернаціональними та запозиченими термінами.

Пропоноване дослідження, яке обмежене конкретними межами фінансової сфери, має за мету виявити та описати її структурно-семантичні та функціональні особливості, з'ясувати шляхи формування, джерела та способи утворення, її сучасний стан та можливості розвитку. Динамічний розвиток соціально-економічного життя суспільства спонукає до інтенсивного поповнення термінології, зокрема у сфері банківської діяльності, активне вивчення якої здійснюється паралельно з іншими терміносистемами економічної сфери (див. наукові праці В.М. Лейчика, М.В. Китайгородської, С.В. Сахневич, Л.В. Івіної та ін.).

У зв'язку з тим, що динаміка та збагачення англомовної фінансової терміносистеми має важливе значення у взаємозв'язку з іншими європейськими мовами, дослідження здійснюється з урахуванням висвітлення таких

взаємозв'язків, їх ролі, джерел поповнення тощо. У цій статті здійснено системний аналіз усіх структурно-семантичних типів термінів фінансової сфери, відображених у нормативних джерелах (лексикографічні, друковані, електронні джерела та спеціальні банківські тексти).

У запропонованому науковому дослідженні акцент робиться на характеристиці семантичних відношень, у котрі вступають між собою терміни у межах вищезазначеної сфери. Недостатнє вивчення її характерних особливостей зумовлює необхідність проведення додаткового дослідження. Вирішення цих завдань дасть змогу визначити сутність адаптації і продуктивний терміноутвірний потенціал англомовної фінансової термінології.

Теоретико-методологічною основою є використання теорії семасіології, методики «значення – смисл» та загальнонаукові методи дослідження. Наукову концепцію дослідження сформовано на ґрунті надбання вчених у галузі фахового англомовного терміна (М. Алефіренко, Ю. Аפרесян, М. Бірвіш, Л. Васильєв, А. Вежбицька, Ю. Зацний, А. Зеленько, Дж. Лайонз, Дж. Лакофф, В. Левицький, Т. Кияк, А. Кібрик, І. Кобозева, О. Кубрякова, В. Лейчик, О. Селіванова, Є. Скороходько, Ч. Філлмор, У. Чейф, С. Шелов та ін.), які стали основою для трактування значення та смислу терміна як складного об'єднання семантичних компонентів, що відображають низку диференційних та ізоморфних ознак.

Теоретично-методологічна концепція „значення-смысл” (Д. Болінжер, С. Гурський, Р. Карнап, Г. Фреге), слугувала для виокремлення інваріантного значення та змінних смислів англomовного фінансового терміна. У праці застосовано такі **методи дослідження**: *метод наноаналізу* – для подальшого розщеплення смислу на ще дрібніші його фрагменти – *наносмисли*, *метод семантичних опозицій* – для зіставлення тотожних компонентів і виокремлення додаткової диференційної ознаки. У межах лінгвального, семасіологічного підходу застосовано: *тезаурусний метод*, який уможливив розкриття змісту нових фінансових термінів через словникові дефініції, *структурний*, який дозволив визначити шляхи, способи і механізми формування англomовної фінансової терміносистеми, *словотвірний аналіз*, за допомогою якого визначено механізми творення фінансових дериватів, *контекстуальний аналіз* котрий використано для з’ясування семантики фінансового терміна у конкретному синтагматичному формативі, *описово-аналітичний* – для відбору й інтерпретації фактологічного матеріалу, *компонентний* – для розщеплення значення терміна на елементарні смисли, *дистрибутивний метод* – для вивчення термінів, які зустрічаються у дефініціях та банківських текстах. Як допоміжні, у науковій праці застосовані *прийоми лінгвістичного спостереження, аналіз словникових дефініцій, існуючі класифікації та систематизації* фінансової термінології у спеціальних текстах.

Наукова новизна результатів наукового дослідження полягає у тому, що на основі інтегративної методики *вперше*:

- проведено комплексне дослідження англomовної фінансової терміносистеми, виявлено її типологію, укладено новий англо-український глосарій;

- визначено шляхи, способи, механізми утворення структурно-композиційних моделей англomовної фінансової терміносистеми;

- простежено мобільність англomовної фінансової терміносистеми від однієї фінансово-економічної галузі до іншої, широке використання семантичної деривації та терміновірних моделей;

- охарактеризовано функціональні та когнітивні особливості англomовної фінансової терміносистеми;

- виявлено та виокремлено інваріант і диференційні смисли фінансового терміна з позиції його ієрархії: доміанти та периферійних ознак;

- встановлено продуктивні структурно-морфологічні та семантико-функціональні типи запозичених термінів фінансової терміносистеми.

Наукову новизну одержаних результатів узагальнюють положення:

1. Англійська фінансова терміносистема є відкритою системою, яка тісно пов’язана із загальноповиваною лексикою, котра активно корелює з іншими суміжними терміносистемами фінансового сектору економіки. Термінологія АФТ містить спеціальну сферу, загальномовну лексику і є невід’ємним компонентом мовно-культурної комунікації та компетенції спеціалістів.

2. Фінансова терміносистема імплікує низку структурно-семантичних, функціональних особливостей, які забезпечують номінацію спеціальних фінансових термінологічних понять. Англомова фінансова терміносистема постійно зазнає змін під впливом екстралінгвальних та інтралінгвальних факторів. Такі зміни в досліджуваній термінології характеризуються інтенсивністю структурно-семантичних і функціональних параметрів.

3. Англomовній фінансовій терміносистемі, що динамічно розвивається, притаманні дериваційні процеси. Аналіз найпродуктивніших термінотвірних моделей засвідчує роль афікських формантів, які вибудовують основні структурні моделі. Серед термінотвірних способів виокремлюємо: афіксацію, словоскладання, конверсію, аббревіацію тощо.

4. Фінансовий термін як елемент системи мови має у своїй структурі автохтонне *інваріантне значення*, незалежне від контекстуального оточення, що дозволяє йому мігрувати та реалізуватися в суміжних фінансово-економічних терміносистемах.

5. Експлікація інваріантного значення і диференційних смислів, реалізують набуті системою та системо-твірні властивості фінансової терміносистеми, що дає змогу інтерпретувати її додаткові мікроелементи *наносмисли* та сприяти глибшому розумінню терміна у фаховій текстовій реалізації. Характерною особливістю досліджуваного корпусу АФТ є те, що його одиниці з урахуванням фінансово-еконо-

мічної ситуації можуть набувати нових конотативних і емоційно забарвлених відтінків.

6. У процесі мовних контактів фінансовий сектор економіки зазнає активізації та поповнення, що зумовлює приплив відповідної, переважно запозиченої лексики для номінації нових реалій. Запозичені фінансові терміни стають частиною лексикону мови-реципієнта, де відбуваються внутрішні процеси саморозвитку, вони є генератором синонімів, омонімів, полісемічних структур.

Теоретичне значення наукового дослідження полягає у тому, що отримані результати є внеском у такі галузі англістики, як словотвір, семантика та лінгвопрагматика англійської мови, у подальший розвиток лінгвістичної теорії фахового терміна. Зокрема, *словотвір* доповнено висновками про шляхи, способи та механізми формування семантичних дериватів фінансового терміна. Одержані результати кваліфікації смислової природи англomовної фінансової терміносистеми, висновки щодо подальшої декомпозиції поняттєво-змістового сегмента смислу на *наносмисли* мають суттєве значення для подальшої теоретичної розбудови лінгвокогнітивістики. Внеском у *лінгвопрагматику* є виявлення специфіки функціонування і прагматичного потенціалу фінансового терміна в англomовному дискурсі.

Практичне значення наукової роботи полягає у можливості використання матеріалів і результатів дослідження в курсах лексикології англій-

ської мови: “Лексична семантика”, розділи: “Терміни”, “Системні відношення в лексиці”, “Структура і семантика англійського слова”, “Словотвір”, “Англійська мова професійного спрямування”, у дослідницькій роботі для написання наукових праць із термінологічних проблем (зокрема, бакалаврських, магістерських і дисертаційних).

Основні результати та теоретичні положення знайдуть своє застосування у викладанні нормативних і спеціальних курсів: “Галузі термінознавства”, “Теорія і практика галузевої лексикографії”, “Науково-технічний переклад”. Матеріали та висновки дисертації можна застосувати для підготовки посібників і методичних матеріалів, з метою упорядкування, стандартизації та уніфікації англомовної фінансової терміносистеми, укладання англо-українських галузевих словників нового покоління.

Розроблений нами глосарій фінансових термінів розширює інформацію про лексичний склад англомовної фінансової терміносистеми, її термінотвірний потенціал та динаміку у фаховому дискурсі.

Особистий внесок полягає у розширенні знань про специфіку англомовної фінансової терміносистеми у лексикографічних джерелах та спеціальних текстах, уточненні словотвірних моделей похідних та складних термінів, особливостей їхньої первинної та вторинної номінації. На матеріалі сучасної англійської мови здійснено аналіз з урахуванням сучасних підходів до мовних фактів у структурно-семантичному аспекті. Науковий внесок полягає у самостійному формуванні наукових завдань і положень, обґрунтуванні його теоретичної й фактологічної бази, отриманні конкретних результатів та висновків.

STYLISTIC FEATURES OF COLOR-BATHED EPITHETS IN MARKUS ZUZAK'S NOVEL «THE BOOK THIEF»

Федькова І.А.,

кандидат філологічних наук,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Key words: stylistic, epithet, coloring, color-bathed epithet, novel.

The epithet as a text-creating factor in the text, its semantic and stylistic parameters in this functional variety were the subject of the study of many linguists. The object of our study is the novel by Marcus Zuzak «The Book Thief». For 10 years of existence the novel has been translated into more than 40 languages of the world and has been published by the general circulation of several hundred million copies, has received 8 literary awards and over 230 weeks was on top of bestseller The New York Times, was successfully filmed and nominated for an Oscar.

Despite this popularity, we are primarily interested in the linguistic content of the work, namely the using of color-bathed epithets, which is the subject of our study. The scientific novelty consists in the fact that neither the outlined subject nor the object was distinguished in a separate scientific research.

The importance of the emotional and expressive role of the names of colors in the verbal fabric of the novel can be argued in the words of the author himself, indicated in the prologue: «*First the colors. Then the humans. That's usually how I see things. Or at least, how I try*». Some «piquancy» gives these words that they en-

close in the «mouth» of Death, which is a narrator: «*Your soul will be in my arms. A color will be perched on my shoulder. I will carry you gently away The question is, what color will everything be at that moment when I come for you? What will the sky be saying?*». This feature will be traced throughout the entire novel. The author will describe the reality, mostly terrible, brutal, through the prism of color vision.

For semantic-stylistic analysis, it is necessary, first of all, to define the terminology base. An epithet is an adjective, noun, or phrase used to characterize some person or thing, often specifically a disparaging one [5, 472]. Epithets emphasize the sign (color, size, shape, quality, property, etc.) described, most characteristic of a particular life situation or the artistic purpose of the speaker. Epithets containing the names of colors, shades, and the indirect color description we call color-bathed ones.

Words with color values are usually polysemantic. They are capable of developing figurative values, in which there are images, and some of them are fixed as symbolic. The semantic volume of color-bathed lexemes is determined by the number of names of objects that are

carriers of this color, and it is its paradigm [10, 343].

Markus Zuzak uses a number of colors. The basic semantic load has a black color. «The main symbolic meaning of black as a mourning has imprinted on the emotional and psychological perception of all that has a black color, its shades and processes, which leads to darkening. Black is considered a symbol of evil forces, misery, tragedy» [4, 345]. The author often uses this epithet because the whole novel is traumatized, painful and desperate: *signature black, black tear, black heart, black suit, black book*, etc. In addition, the author uses the signs of color, such as the *dark, darkest, gloomy, dirty-colored, murky* (e. g. *dark faces, dark, passive buildings, «The sky was murky and deep like quicksand», «It was the darkest moment before the dawn», «Only dirty-colored light could enter the room»*). The same sign of black color is transferred to other colors, which in their spectrum are close to black. So, for the description of the sky, Zuzak uses the «*chocolate-colored*» epithet: «*chocolate-colored sky. Dark, dark chocolate*».

The semantics of white color is very interesting in the novel. Traditionally (since Plato's time), white color is a symbol of beauty and tenderness, of the brightest feelings, of the noblest dumas and deeds [4, 344], but in the novel, white is another color that endangers. In such a way the author creates even brighter picture of tragedy. It would seem that, in contrast to black, gloomy, threatening, something bright, good, clear should appear. However, in this case, the usual binary dichotomous couples «white-black»,

«good-evil», «joy-sorrow» can not be traced. The events described by the author were so tragic that even the white color was not saving and did not help the reader to distract from the tragic canvas for a moment («*The shop itself was white and cold, and completely bloodless*», the author uses epithet *white beast* to describe the sun: «*It was like a great white beast*», or «*... an ocean sky with whitecap clouds*» and «*...white rectangular stencil, the shape of the kitchen door*» etc.).

Often we encounter an indirect description of the color, in particular, all the shades of white by replacing the direct name of the sign of color with a descriptive design. This technique is used most often by the author to describe the appearance of the main characters. For example: «*...man, in comparison, was the color of the bone. Skeleton colored skin, eggshell face, summer skin color, a picture of pale concentration, «hair the color of a lemon», «The sky was white horse gray», «the tooth-colored keys», lemon head, «The horizon was the color of milk», «creamy mashed-potatoes cloud – in the middle of a bottomless powder-blue bowl»* etc. The colored lexems used in the descriptive function play a significant role in the creation of visual affects in the reader's mind. In some cases, when the main colors of the spectrum are mentioned, the reader has greater freedom of imagination, relies on his own visual experience; in other cases, the author tries to describe places, scenes and characters, passing the visually perceptible to the reader, and does so with the help of motivated color attributes [2, 68].

Sometimes the author tries to clarify the color of the sign by comparison with another reality, similar to that described, in color: «*Even one hour can contain thousands of different colors. Waxy yellows, cloud spat blues. Murky darknesses*», «*The house was pale, almost sick-looking*», «*His eyes were cold and brown – like coffee stains*» and so on.

Significant place is the use of gray in the epithet structures: «*It was late afternoon, gray and gleaming*», *gray tunnel, gray air, gray and white conglomeration of dust, gray afternoon*, and also the use of the highest degree of comparison – *the grayest afternoon you can imagine* as a means of creation Graduation – a stylistic figure that spurts emotion o-expressive meaning and expresses perceptions of the text. Gray is veiled in its shade – silver – with the color and shine similar to silver: *his eyes were silver and strained, silver eyed optimism* etc.

There is the usage of yellow color in the novel. The yellow color belongs to the «warm» colors and is associated, above all, with the sun, light and warmth. However, we do not feel this «warmth». The author, as if deliberately, leaves us in a tragic reality, with the help of antithesis. For example, «*The Cologne sky was yellow and rotting*», «*... yellow tear. Had it been dark, she realized that the tear would have been black*», *yellow light* etc.

In general, the color palette of the novel is rather gloomy, vague, which, of course, obeys the main theme of the novel. Red color is rarely used: *red sky, red*

prints, red face. We should notice that red color is associated with blood and fire. Its symbolism is multi-valued and ambivalent [1, 387].

Sometimes we observe occasionalism, individually author's perception of color. For example: «*breakfast-colored sun*», or «*His eyes were the color of agony*», «*brown-shirted leaders*», «*swampy eyes*» etc.

Consequently, the skillful usage of color-bathed epithets in the novel «The Book Thief» suggests that the author extremely subtly transformed the color into a powerful stylistic tool. Markus Zusak, full of symbolic content of the colorful epithets, gives the reader the opportunity to imagine all the immeasurable suffering of an innocent person.

Literature

1. Encyclopedic dictionary of symbols of culture of Ukraine / for colleagues. Ed. V.P. Kotsura, O. I. Potapenko, V.V. Kuibids. – Korsun-Shevchenkivskiy: FOP Gavryshenko V.M., 2015. – 912 p.
2. Kovalskaya I.V. Features of reproduction of stylistic semantics of colored lexemes in translation (on material of Ukrainian and English languages) / I.V. Kovalska // Linguistics. – 1999. – №4-5. – P. 68-70.
3. Marcus Zusak. The Book Thief. – Picador, 2005. – 584 p.
4. Matsko L. I. Stylistics of the Ukrainian language: Textbook / L.I. Matsko, O.M. Sidorenko, A.M. Matsko; for ed. L.I. Matsko. – Kyiv: Higher School, 2005. – 462 p.
5. Webster's New World Dictionary of the American Language (second college edition) / David B. Guralnik, Editor in Chief. – New York and Cleveland, 1970. – 1692 p.

ГЕНЕЗА СТАТУСІВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Кіпень С.В.

доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка,

Девлиш І.А.

асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка

Андрущак О.В.

асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка

Ключові слова: соціальна мережа, інформація, комунікація, статус, символ, мовний акт, конотація

З розвитком сучасних цифрових технологій зростає популярність соціальних Інтернет-мереж, які відіграють важливу роль у житті сучасного суспільства, адже за їхньою допомогою можна шукати друзів, переглядати відео, а також виражати настрої, емоції та ін.

Вважається, що Classmates.com була першою соціальною мережею у віртуальному просторі (1995 р.). З 2001 року в таких проектах застосовано технологію, що називалась *Circle of Friends*, за допомогою котрої зареєстровані користувачі надсилали знайомим пропозицію приєднатись до спільноти. На таких сайтах стало можливим оновлення адресної книги, переглядання особистої інформації, додавання нових друзів, іноді спостерігається змішування *функціоналу* мереж шляхом комбінування *приватних віртуальних зустрічей* з елементами комунікації. Можна згадати такі популярні соцмережі:

Twitter (від англ. *twit* – *цвірінькати*,

щобетати) дає змогу користувачам вести мікроблоги, короткі текстові повідомлення (до 280 символів), використовуючи SMS, служби миттєвих повідомлень та сторонні програмі-клієнти. Літературний сегмент *twimтера* породив такий різновид короткотекстової літератури, як *twimтера-тура* (англ. *twitterature*);

Facebook пропонує користувачам створювати профіль із фотографіями, списками інтересів і контактною інформацією. Спілкування із друзями відбувається за допомогою приватних або загальнодоступних повідомлень та чату. Окрім того, можна займатися бізнесовою діяльністю, просуваючи різноманітний товар;

MySpace орієнтований на мережу друзів користувача об'єднаних спільними інтересами та вподобаннями (блоги, групи, фотографії, музика і відео). Сайт став невід'ємною частиною сучасної поп-культури, особливо в англомовних країнах;

Instagram базується на обміні та по-

ширені фотографій користувача.

У соціології *соціальна мережа* є структурою, що складається з групи вузлів, соціальних об'єктів (спільноти, соціальної групи, індивіда) [2]. *Соціальна Інтернет-мережа* є інтерактивним багатокористувачьким сайтом, автоматизованим простором, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільними інтересами. Її учасники реальні та пов'язані один з одним різноманітними відносинами (випадкові знайомства, родинні зв'язки) [3].

Серед поширених функціональних можливостей соцмережі є використання *статусу* – повідомлення розміщене на персональній сторінці користувача, що інформує друзів про його емоційний стан, думки, погляди, судження у конкретний період часу. Термін *статус* має глибинну етимологію. В античні часи трактувався як поза борця, який готується до бою – *status quo ante bellum* (попередня готовність до війни). З плином часу набув нових конотацій: становище людини в суспільстві, взаємозв'язок з іншими, забезпеченість, престиж.

Роузен К. зазначає, що впродовж століть знатні вельможі намагалися зафіксувати статус у портретах, зображуючи свою професійну діяльність, погляди та соціальний стан. Користувачі Інтернету створюють *автопортрети (селфі)* не фарбою, а за допомогою *цифрового матеріалу* (пікселів). У соцмережах таких як Facebook та MySpace *статус* людини може включати набір фотографій, переліку хобі,

музики та друзів. Уся інформація інтерактивна (динамічна) і доступна для інших учасників. Основне завдання такого меседжу є викликати у співрозмовника конкретну емоційну реакцію або коментар, прокласти *інформаційний місток* між користувачем та його реальними/ймовірними друзями. Незважаючи на те, що сайти соціальних мереж перебувають на етапі становлення, ми можемо спостерігати їхній вплив на різні сфери культурної діяльності людини: мову, політику, освіту та ін. [5].

Застосування онлайн-статусів вперше спостерігалось у таких програмах текстового обміну як ICQ, Miranda, QIP. Користувачам пропонувався набір піктограм, які позначали емоційний стан та рід діяльності юзера, наприклад: *Free for chat* (квітка зі смайликом), *Online* (зелена квітка), *Do Not Disturb* (квітка з червоним хрестиком), *Away* (квітка з білим папірцем), *Lunch* (квітка з їжею), *Home* (квітка зі зображенням будинку), *Depression* (квітка зі сумним смайлом), *Evil* (квітка з червоною маскою). Згодом з'явилася технічна можливість вербалізувати свої думки, використовуючи обмежену кількість символів у спеціальному віконці на сторінці користувача. Статуси стали невід'ємним атрибутом спілкування у соцмережах.

Проаналізувавши зібраний матеріал ми можемо класифікувати статуси на такі підгрупи:

за виникненням: первинні (ті, які передбачені в інтерфейсі програми): Online/Offline); вторинні (ті, які юзер

створює власноруч: *Everything will be okay in the end. If it's not okay, it's not the end*);

за емотивним наповненням: а) жартівливі (*Sorry about the texts I sent you last night... My phone was drunk; You look stupid using hash tags on Facebook. Hash tags are for Twitter. #Thankyou*); б) сумні (*My heart was taken by you, broken by you, and now it is in pieces because of you*); в) романтичні (*We have so many needs in our life. But in the end all we need is to be needed♥*); г) саркастичні (*Time – a great teacher, but unfortunately it kills its pupils*); е) іронічні (*Do not postpone for tomorrow! Better the day after tomorrow – will have two days*);

за графо-стилістичними особливостями (*You ∩ You ∟ You → You ↓ You □ You □ You □ You □ You □ and You □ LIKE my status please.*), ♥; □•°*''''*°•°*''''*°•□);

статуси іноземними мовами (奥列格; نزي رتاك; *Ab amicis honesta petamus; Porta itinery longissima*);

цитати з кінофільмів, пісень та відомих людей (*We learn little from our succeses, but a lot from our failures; If I close my eyes forever would it all remain the same*).

Ягелло М. зазначає, що у світі є спільноти, які встановлюють внутрішній порядок завдяки мовній грі, проводять ритуальні змагання в оволодінні мовою через словесні поєдинки, розгадування загадок тощо. Така діяльність нагадує ініціацію, яка відкриває підліткам доступ до світу чоловіків, виконує функцію психологічної розрядки. Той, хто говорить підсвідомо

мо займається метамовною діяльністю, тому що будь-який мовний акт є зверненням до різних мовленнєвих кодів таких як каламбури, ребуси, шаради, анаграми та ін. [4]. На нашу думку, до переліку мовної гри можна включити і статуси, які використовуються у соцмережах, оскільки вони також володіють усіма необхідними ігровими компонентами. Ми виявили, що користувачі вдаються до *завуальованих* висловлень, уникаючи прямолінійності, створюючи *ефект інтриги* своїм друзям. Віртуальний світ націлений на чуттєвий бік людини, який втратив колишні регулятори моральності, надаючи необмежену свободу та різноманітні форми самореалізації. Електронна культура не розвиває, а розважає людину. Стає очевидним, що представники покоління *Generation X* утворюють різні віртуальні об'єднання, з правом висловити життєву позицію та зіграти будь-яку *роль* у п'єсі без сюжета та без правил, показати своє життя [1]. Іншим вагомим чинником спілкування у соцмережах є можливість безперешкодно розповідати про особисте та викликати співпереживання. Безперечно, що статуси можуть створювати і хибні, абстрактні ідентичності. Молодь може зазнавати стресів у процесі конструювання свого *Я*, оскільки вони змушені перманентно імпровізувати, оновлюючи інформацію на своїх сторінках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Информационная эпоха: вызовы человеку //под ред. И. Ю. Алексеевой и А. Ю. Сидорова. – М.: Российская полити-

- ческая энциклопедия (РОССПЭН), 2010. – 335 с.
2. Социальная сеть / [Электронный ресурс]. – Режим доступа до статьи: http://ru.wikipedia.org/wiki/Социальная_сеть
 3. Термины и определения по социальным сетям / [Электронный ресурс]. – Режим доступа до статьи: <http://www.social-networking.ru/az/11/>
 4. Ягелло М. Алиса в стране языка: Тем кто хочет понять лингвистику // Ягелло Марина / [Пер. с фр. Изд. 2-е.]. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 192 с.
 5. Rosen Ch. Virtual Friendship and the New Narcissism / Rosen Christine // The digital divide: arguments for and against Facebook, Google, texting, and the age of social networking / edited by Mark Bauerlein. – New York, NY: Jeremy P. Tarcher, 2011. – P. 172–189.

THE PERCEPTION OF GENDER ACCORDING TO LANGUAGE ACQUISITION

Dziubina O. I.

Doctor of Philosophy (кандидат наук) Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

The way we perceive gender seems to depend on the way it's presented to us as we're learning. This paper is an attempt to throw some light on the different aspects of the term, the relations between the biological, sociocultural and linguistic meanings of "gender", as well as on the interplay between reference to biological and sociocultural distinctions on the one hand, and linguistic exponents of grammatical genders on the other hand.

Key words: gender, language, linguistics female, male.

A lot of sociolinguistic work has focussed on how males and females use linguistic features in spoken language. The language used when discussing a female candidate may be different than that used to describe a male candidate. This is called marked language, or language that changes when applied to different categories, here female as opposed to male (like actress vs. actor); marked language also describes things that are out of the norm [4]. This change extends beyond just the modification of individual words. The maleness of a male candidate is not surprising; rather, it is expected.

How languages deal with gender can be divided into three classes: Some languages, like English, are natural gender languages. They are characterized by pronouns, and some nouns, denoting the gender of people and animals.

Others, like the Romance languages, are grammatically gendered. They place all nouns into gender categories, which

don't necessarily align with natural gender. Think "la casa" (feminine) and "el baño" (masculine). There is little consistency in the genders of words across languages, though. In some, including Spanish, the word for "manliness" is even feminine. The third kind of language – which includes Indonesian, Finnish and Mandarin – is genderless.

The way we perceive gender seems to depend on the way it's presented to us as we're learning. And our language is a big part of that. A growing body of research suggests that the language we speak, including its gender features, shapes the way we think and act.

No feature of a language is necessarily permanent. For example, Old English was grammatically gendered until partway through the middle ages, when changes in the way people spoke eventually eroded the vocal distinctions between male and female.

Meanwhile, the idea of a female president after generations of male

presidents is outside of the norm, priming one to think about gender when writing about a female candidate. As such, we expect to see a higher occurrence of gendered language (both masculine and feminine) in blogs about female candidates than in blogs about male candidates. This research has led to certain features being associated more with male use, such as *I* references (e.g. *I think...*) and quantity references (e.g. *it was 24 metres*), while references to emotion (e.g. *a happy occasion*) and verbs expressing uncertainty (e.g. *it seems to be...*) are linked to female use.

Feminists have long argued that gendered language contributes to sexism, and some research supports this. One study found that speakers of Spanish and German, both gendered, expressed more sexist attitudes than English speakers. Penelope Eckert, a professor of linguistics at Stanford University, said languages are largely a reflection of ideology. For example, every time we use the masculine pronoun as all-encompassing ("*if a person feels ill, he should call a doctor*"), or mankind to mean all humans, it is a sign of our societal values and serves to reinforce them. Even phrases that include men and women ("*good evening, ladies and gentlemen*") assume a binary gender system.

In fact, this tendency to discuss

successful females in terms of their womanhood, emphasizing their gender, is discussed by science writer Ann Finkbeiner. Her writing was used to create the Finkbeiner Test – to be successful and female is to have your gender and family life emphasized when you are written about, and the test measures the degree to which this occurs. Meanwhile, maleness is less likely to be mentioned in articles about men because it is the expected gender of a leader. The linguistic patterns used to discuss females also differ from those used to discuss males in terms of warmth and competence. Fiske, Cuddy, and Glick found that the two most salient 2 dimensions of social judgment of another individual or group are warmth and competence.

Literature

1. S. Baccianella, A. Esuli, and F. Sebastiani, "Sentiwordnet 3.0: An enhanced lexical resource for sentiment analysis and opinion mining." in LREC, vol. 10, 2010, pp. 2200–2204.
2. S. Bird, "Nltk: the natural language toolkit," in Proceedings of the COLING/ACL on Interactive presentation sessions. Association for Computational Linguistics, 2006, pp. 69–72.
3. A. J. Cuddy, P. Glick, and A. Beninger, "The dynamics of warmth and competence judgments, and their outcomes in organizations," Research in Organizational Behavior, vol. 31, pp. 73–98, 2011.

MEDIADISOURSE AS A FORM OF LINGUOSEMIOTIC ACTIVITY

O.Prosianyk

Associate Professor, Doctor of Science (Philology)
Department of Management of Social Communications
S.Kuznets Kharkiv National University of Economics

S.Tarasenko

Senior Lecturer
Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation
S.Kuznets Kharkiv National University of Economics

Abstract. *The article considers the understanding of the discourse as a functional-pragmatic variant of human linguosemiotic experience and a media discourse as the set of processes and products of speech activity, specified functionally / pragmatically, in the field of mass communication.*

Keywords: media, discourse, linguosemiotics, activity

The term *discourse* was introduced into the scientific circulation by Zellig Harris in the early 1950s, calling the discourse a method of analyzing connected speech [7].

The history of the appearance of the term *discourse* testifies to the fact that it has become a reaction to dissatisfaction with a number of provisions in modern linguistics:

a) static understanding of the language and the text;

b) too high degree of abstraction of the language and the text from actual situations and linguistic procedures related to the language use and the generation / perception of texts;

c) too high degree of abstraction of the language, the text and the linguistic procedures from the linguistic entity;

d) isolation of the language, the text and the linguistic procedures from all other semiotic factors, codes and func-

tionally pragmatic circumstances of interpersonal communication.

It should be emphasized that, reflecting on discourse, it would be best not to narrow this concept to a purely verbal (linguistic, speech, textual) function, but to regard it as a macrofunction of linguosemiotic experience, since in real communication and in real explication of intentions the person uses not only the language but all other sign systems and factors (gestures, facial expressions, spatial factors, various signal objects, etc.). This means that discourses may not only be part of the linguistics, but must be regarded as a linguosemiotic discipline.

If we consider the discourse statically and substantively - as a phenomenon of social life, then we can say that discourse is a sphere of human linguosemiotic experience, characterized by at least one of the following factors:

– pragmatics of the activities realized in it,

– social and psychological characteristics of participants of interaction,

– its spatio-temporal specificity or

– subject matter,

although usually these factors determine the discourse together. The same factors differentiate the types of discourses in various combinations. So, we can talk about the discourse educational, scientific, artistic, economic, religious, political, media, household, worldview, etc. In all these cases, it is about the specificity of the research activity and the pragmatics of the activities of people who communicate with each other in this field.

In addition, one can speak of the child or adolescent discourse, male, female or mixed, the discourse of communication in the system of relations «mother-child», «sick-healthy», «leader-subordinate», as well as socially egalitarian or hierarchical, intra- or cross-cultural, etc. In this case, the socio-psychological characteristics of the discourse participants are taken into account. It can be the discourse urban or rural, Ukrainian (inland) or transboundary, the discourse of the last third of the 20th or the beginning of the 21st century, i.e. taking into account the spatial or temporal factor. Finally, there may be a discourse on gender inequality, international politics, customs of the contemporary youth, modern art, manifestation of bureaucracy, etc.

Usually, all these factors are combined, so we can speak, for example, about the Ukrainian feminist urban youth discourse of the beginning of the second decade of

the 21st century on the topic of career advancement of women, or about the Kharkiv television discourse of the end of the Gorbachov's reformation period on the topic of bureaucratic abuse.

Therefore, the totality of all discourses is a linguosemiotic experience as a whole. Simply put, the discourse can be called that part of our linguosemiotic life that has a certain shade of isolation, chosen in one or all of the aspects listed at once, and thus the discourse belongs to the linguosemiotic experience as part to the whole.

It would probably be ineffective to reduce the concept of discourse to a one-time speech event (such a phenomenon could be called a discursive event or a discursive situation), since such temporal and spatial limitation would make it impossible to describe it. It would be difficult to outline a one-time phenomenon without resorting to generalizing and typifying markers such as subjects, purpose and pragmatics, causal circumstances, form and semantics. The essence of science is not to describe a unique situation that, firstly, is completely different from all other situations that occurred in the past, and secondly, it will never happen again in the future, but, on the contrary, to understand the essence of the phenomena that are happening and learn to master the experience in the future. That is why it would be most expedient to operate the term *discourse* not in actually individualizing but in generalizing and typifying meaning, that is, to understand this phenomenon as a certain model type of human linguosemiotic experience.

If to consider the discourse dynamically and procedurally, that is, to understand it as a type of human linguosemiotic activity, then it is necessary to single out in it the following:

1. a specific code (sign system) inherent in a particular area of experience that serves the corresponding purposes in this field, inherent in a particular group of people who use it at a specific time and place and / or intended to communicate on a specific topic,

2. a set of specific linguosemiotic actions characteristic for this research area, these carriers, this time, space and subject matter and aimed at achieving the stated purpose and

3. set of texts (semiotic works), which reflects the specifics of the research area, social and psychological peculiarities of users, time, place and subject matter, and in which the stated purposes are realized.

Unlike the static features of the discourse, which are its aspectually and purely attributive (typologizing) characteristics, its dynamic components (code, procedures and works) are obligatory and immanent to any discourse and in fact constitute its structure. In this sense, each particular discourse is a separate case of linguosemiotic activity as such. Simply put, the discourse belongs to the linguosemiotic activity as partial to general [1, p. 65].

It would be extremely inappropriate to reduce the discourse as a manifestation of activity only to speech acts or, moreover, to their results (text), as some scholars advise (we can recall the well-known formulation of N.Arutyunova that the discourse is a text immersed in life). With

this understanding it is difficult to explain where the systematic characteristics of the discourse come from, why different discursive events have similar structural and functional components, how the effectiveness of this or that discursive behavior of the participants of the discourse is achieved. All this happens only through the use of linguistic-semiotic models (i.e. code).

The basic idea that the concept of discourse should contain is that discourse is not only and not so much a separate text in its active (pragmatic) functioning (and thus simultaneously with all cognitive-psychological and linguosemiotic procedures of generation, signaling and perception), but also a compulsory set of code conditions that make such functioning possible (that is, a specific system of signs and models of the generation and interpretation of this type of texts).

In the end, by reducing the discourse to the notion of the text immersed in life, we are actually losing the anthropic perspective. The discourse as a text that «immerses» itself in life, ceases to be human experience and human activity, it becomes a metaphysical entity or material reality. The cognitive and mental side of the discourse is lost. It is difficult to understand what ensures its semantics and pragmatics. In order not to lose this perspective, it is better to conceptualise the discourse as a human purposeful activity, driven by the social experience of its participants.

Simply put, the discourse in anthropocentric sense is a person's own linguosemiotic activity (in the procedural way of

describing an object) or his/her linguosemiotic experience (in a substantive way of description).

So, do you need a term that duplicates these two terms? The discourse is not the whole linguosemiotic experience and not all linguosemiotic activity as a whole, but only one of their functionally pragmatic varieties, their exemplification, specified by a number of factors. The definition of the discourse in functional-pragmatic linguistics can be as follows: this is a functional-pragmatic version of linguosemiotic experience (linguosemiotic activity), specified by:

a) the type and nature of the research activity (linguistic in particular) – macro-discourses: by the essential principle this is the service of the real sphere of life: real / virtual, rational / emotional, externally – internally motivated; household, economic, socio-political, scientific-cognitive, aesthetic, philosophical (ideological). We regard the media discourse as a sub-discourse in socio-political discourse;

b) properties of subjects (number, gender, age, status, psychological and physiological features) – subject discourses: individual, microsocal, macrosocial, mass, female, male, mixed, child, adolescent, adult, elderly, healthy, sick and the like;

c) cultural-civilizational circumstances of activity (in particular ethnic, social, mental) – cultural discourses: monoethnic, polyethnic, mono- or multicultural, within the social layer, intersocial ones;

d) characteristic localization of activities (from micro- to macro-level) – local discourses, – from local media to global ones;

e) characteristic temporal properties of activity (from micro- to macro-level) – temporal discourses;

f) subject matter (semantics) – thematic discourses, – thematic media

g) signal form – formal discourses: oral, written, contact, distant, multimedia, etc. [1, p. 64].

The problem of discursive analysis of the language, speech, as well as linguistic (in a broader sense – linguosemiotic) activity has generally arisen recently. Taking into account the various trends (epistemological perspectives) that prevailed at one time or another in the long history of linguistics, we can say that the most ancient (not necessarily the most studied) of them are as follows:

- signal perspective (study of letters, ideograms, icons, as well as sounds of the language and phonological systems),

- nominative-morphological perspective (study of lexical signs – words, idioms, phrases and their linguistic forms, both from formal and semantic side, both in system-paradigmatic aspect and situational-linguistic terms),

- system-semiotic perspective (study of the language as a semiotic system and the language as a semiotic interaction in combination with other iconic forms of vital activity),

- syntactic perspective (the study of syntactic units – offers, utterances, super phrasal units, texts from the formal-grammatical or semantic-stylistic side, both in descriptive and model aspects),

- activity-discursive perspective (study of holistic linguosemiotic activity / linguosemiotic experience in functional

unity of code and semiotic behavior, as well as in a pragmatic aspect as a discursive activity).

Based on the typological definition of discourse as a sphere of linguosemiotic experience, in the analysis of the so-called category of the linguistic picture of the world, we should take into account the discourse in which these or others ideas of people about the world are realized, because we have no other evidence of this function of human experience other than signaling products, communicative actions and linguosemiotic ideas.

Traditionally, people speak of two varieties of pictures of the world – the everyday picture and the scientific one. The first manifests itself most in the domestic discourse, the second – in the discourse of science¹. As to the texts about the artistic or ideological pictures of the world, the sphere of their realization is correspondingly aesthetic or socio-political discourses. Finally, people talk about the religious or mythological pictures of the world, but rarely consider the fact that the worldview may have other reasons, for instance, atheistic, agnostic or positivist ones (and not coincide with scientific ones), and also be solipsic or metaphysical (and herewith not being religious). Therefore, in such cases, it is better to talk about the worldview, which is realized in the philosophical discourse. Finally, a person may have an absolutely rational, practical and utilitarian-productive view of the world, which a person uses in his/her economic activities. These are far more rational ideas than those which guide a person in everyday or public life, but are much less

coherent and logically based than those used in scientific research or philosophical reasoning. This is a rational and practical picture of the world, which is realized in the economic discourse.

In summary, we can say that the typologization of the worldviews and discourses must be carried out on the same grounds – essential (essence of the object and the means) and pragmatic (domination of the purpose and the method).

By the first feature, the discourses (and their corresponding discourse worldviews) can be real and virtual. The first include domestic, economic and socio-political discourses, the second – philosophical, scientific and aesthetic ones.

By the second feature, they can be divided into rational (objective) and emotional (subjective) ones. The first include economic and scientific, the second – socio-political and aesthetic. Domestic and philosophical discourses in this respect are mixed in nature: the part of everyday discourse related to the provision of well-being can be conditionally attributed to the rational discourse, and the part related to the provision of security – to the emotional one. The part of the philosophical discourse in which the problems of sense are conditioned can be conditionally attributed to the rational discourse, and the part, at the center of which are worldview values, – to the emotional one. But it is the everyday and worldview pictures that are the nucleus that underpins the experience of each individual and on which all other specific discourse pictures of the world are added in layers. Herewith the practical and ideo-

logical pictures of the world are the derivatives of the everyday one and cognitive and artistic ones – of the worldview picture. This does not mean that the core of the human view of the world is an invariable immanent entity. It is constantly changing both under the influence of everyday and philosophical discourses and the derived discourses – the economic, scientific, socio-political and aesthetic ones. Thus, the discourse pictures of the world, although united in one system of linguosemiotic experience, do not merge into one homogeneous whole. They complement each other, creating transitional mixed discourse spaces (such as, for example, educational, administrative, legal, religious, media, sports, technical, popular scientific and a lot of subcultural discourses).

There is also a third, causal feature, by which one can typologize all of the above mentioned ideas about the world (and the discourses accordingly). It indicates the degree of stereotype of the discourse picture of the world and, accordingly, the degree of its socialization or individualization. In the case of full acceptance and observance of social norms of linguosemiotic thinking and behavior, it is possible to speak about the socialized discourse (institutional in particular), in case of their rejection or creative transformation, – about the individualized discourse.

Thus, the discourse is a linguistic activity (linguistic experience) that is specified functionally or pragmatically. The notion of media discourse is derived from the general concept of discourse, so the media discourse is a set of processes and

products of speech activity, specified functionally / pragmatically, in the field of mass communication. In contemporary linguistics, the media discourse appears either as a specific speech-thinking kind of activity, characteristic exclusively for the information mass media space, or as any kind of discourse realized in the media space and produced by the media. In view of the first understanding, the media discourse should be distinguished from other types of discourse, such as political, religious, scientific, etc. The difference between them is determined by the use of different language practices and the communicative situations of its realization. In view of the second understanding of the media discourse, we can speak of political, religious, scientific media discourses.

The contemporary media discourse is a field of language functioning in which we can see an intense development and steady tendency for new transformation processes [8]. The media discourse is integrated into all kinds of relationships – social, personal and professional – and is used to achieve a certain illocative effect [5].

Like any kind of discourse, the media discourse has its structural and organizational features. The media discourse is the process and result of the linguosemiotic activity of the linguistic personality. The model of the linguistic personality in the space of the mass media discourse consists of three levels: media-orientation, linguocognitive and motivational [3]. The levels of the linguistic personality subordinate the organization of the mass media discourse to four structural stages of the

addressee's activity, general orientation in particular; the creation of referents reported by the media; establishing relationships between these referents; constructing events and their sequences [2].

Summarizing the above, we can conclude that the study of the media discourse is a complex study of a separate fragment of linguistic activity (according to F. de Saussure – langage [9]) in its entirety. Therefore, the media discourse is a global universal category of modern communication and information discourse that acts as a certain background and reflects the current mood of the society in various spheres of activity – politics, economy, culture etc., as well as dynamic innovative processes, such as lexical neologisms, semantic neologisms, “reanimated” archaisms, periphrases, catchphrases, borrowings from other languages [6, p. 227].

References:

1. Лещак О. В. Дискурс как функционально-прагматический вариант лингвосомиотического опыта // *Dyskurs: aspekty lingwistyczne, semiotyczne i komunikacyjne*, pod red. A.Kiklewicza i I. Uchwanowej-Szmygowej. Olsztyn. 2015. S. 57–66.
2. Лютянська Н. І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно-організаційні особливості // *Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. Ніжин, 2014. – Кн. 2. – С. 136–141.
3. Потапенко С. І. Сучасний англomовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти. Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2009. 391 с.
4. Просьяник О. П. Интерпретация и перевод как средства мультипликации научной теории // *The Peculiarity of Man*. Toruń: Wydawnictwo «Adam Marszałek», 2013. № 17. s. 154-170.
5. Рогоза А. П. Ллокутивний мовленнєвий акт як мінімальна одиниця мовленнєвого спілкування. – Режим доступу: <http://www.kamtsl.kpi.ua/node/1104> Дата зверенення: 09.07.2014).
6. Сибірякова О. Глобалізація соціальних трансформацій як засади для виникнення нового мультиплікативного медіадискурсу // *Теле- та радіожурналістика*. 2017. Випуск 16. С. 227–235.
7. Тракування терміну “дискурс” у сучасній лінгвістиці. – Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2014/traktuvannya-terminu-dyskurs-u-suchasnij-linhvistytsi/> (Дата зверенення: 17.10.2014).
8. Черниш О. А. (2013) Сутнісні характеристики понять «медіадискурс» та «медіатекст» у сучасній медіа лінгвістиці // *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)* (118). pp. 309-313. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/9782/> (Дата зверенення: 15.08.2015).
9. Saussure F. de. *Ecrits de linguistique générale, établis et édités par Simon Bouquet et Rudolf Engler, avec la collaboration d'Antoinette Weil*. Paris: Gallimard, «Bibliothèque des idées», 2002. 353 p.

НАЦІОНАЛЬНЕ МОВОМИСЛЕННЯ ПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ АНДРІЯ КУЗЬМЕНКА (СКРЯБІНА)

Клещова Оксана Євстахіївна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови,
ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”,
м. Старобільськ, Україна

Стаття присвячена дослідженню пісенної творчості українського співака-патріота, композитора, екссоліста гурту „Скрябін” – Андрія Вікторовича Кузьменка.

Ключові слова: актуалізовані слова, діалектизм, лексика, мовомислення, мовотворчість, новотвір, пісенна поезія, поетична творчість, пісенна творчість, пісенний текст, поетичний текст; харизма.

Keywords: actualized words, dialectal word, vocabulary, language thinking, neologism, song poetry, song work, linguistic creativity, song text, poetic text; charisma.

Дослідження мови поета-пісняра, лексичного складу його пісенного творчості на тлі загальномовних процесів розвитку – шлях до пізнання його національних та індивідуально-авторських особливостей світосприймання.

У вітчизняній лінгвостилістиці (С. Ермоленко, С. Бибик, Т. Коць, Н. Мех, Н. Сологуб, М. Степаненко, Л. Струганець, Г. Сюта та ін.) проблеми функціонального поширення лексичного складу мови завжди посідають центральні позиції. Емоційна вдача українців у поєднанні з високими аналітичними здібностями та моральними цінностями зумовила насичення мовної системи лексикою з прозорою внутрішньою формою, що відтворює образне мислення й духовні джерела національної мовотворчості [5, с. 92].

Андрій Кузьменко був не просто талановитим та емоційним українцем-

патріотом, а глибоко харизматичною особистістю.

Феномен його харизми слід розглядати як систему, що складається з таких чинників: 1) психологічних та фізичних особистих якостей, рис характеру, здібностей і можливостей; 2) іміджу лідера; 3) комунікативних аспектів впливу; 4) мотивації лідера [3, с. 51].

Матеріалом нашого дослідження слугує збірка поезій: Скрябін Кузьма. Поезія. / Кузьма Скрябін. – Х.: Фоліо, 2018. – 217 с. [4], опублікована після його трагічної загибелі. У поезіях, що ввійшли до видання, розкривається яскравий талант співака-патріота з його доброзичливим гумором, філософським баченням світу, тонким ліризмом, драматизмом та чіткою громадянською позицією.

Пісенні тексти Андрія Кузьменка налічують значну кількість слів, які

автор „відсвіжив”, вивів із забуття чи напівзабуття – актуалізував, структурно й семантично оновив; ці слова відзначаються образною сполучуваністю. У „Словнику української мови” вони супроводжуються різними обмежувальними ремарками: заст., рідковж., діал. тощо; наприклад:

вуйко (дядько по матері, материн брат); гонуровий (знатний, багатий; гонористий, зазнайкуватий); колиба, маринарка, *шлюбні* сподні [1, с. 78 – 82]

та колоритні діалектні лексеми (діалектизми): зависть (заздрість), зрана (зранку), канітель (затягне (іноді безглузде) заняття, пов’язане з тривалими затримками; мати клопіт), катар (нежить), кобіта (жінка), коралі (намисто), муравлі (мурахи), набреше (брехати – говорити неправду, зводити наклеп на кого-небудь); писок (обличчя, рот); ровер (велосипед), сільодка (оселедець), сьорбав, скакаю, філіжанка (горнятко, чашка); фляжка (фляга, пляшка); *хідники* (вузький килим, що стелять на підлогу; доріжка, постілка); хробак (черв’як), шаріки (кульки), шо (що), шоб (щоб); *шкіриться*, *вишкіряється* (сміється); шкло (скло). Для самого співака-композитора вони були швидше рідними – неповторна говірка галичанина, а для пересічного сучасного слухача вони є досить цікавими, яскравими, колоритними, іноді навіть не зовсім зрозумілими й пересічному українцеві (звісно, якщо він не львів’янин). Такі слова як „*маринарка*”, „*сподні*” взагалі відсутні в академічному глумачному 11-томному „Словнику української мови”, є харак-

терними для мови пісень Андрія Кузьменка. Уживання семантично оновлених слів дає більше інформації про естетичні можливості пісенного тексту, робить його більш образним. Цікаво, що деякі з актуалізованих автором слів, як-от маринарка, тепер активні.

Поетично-пісенна творчість Андрія Кузьменка – глибоко філософська, просякнута темою патріотизму, великою та глибокою любов’ю до людей, до своєї країни. Згадаймо рядки його пісні-поезії „Сам собі країна”:

Не стидайся – то твоя земля,

Не стидайся – то Україна.

Добре там є, де нас нема,

Стань для батька нормальним сином (с. 83).

У вірші „Моя дочка Україна” поет-пісняр звертається одночасно і до України, і до своєї маленької (на той час) донечки із ніжністю, чуйністю, любов’ю, глибокою шаную та вірою у їхнє добре й світле майбутнє:

Виростай, виростай – частинка мого серця,

Зацвітай, зацвітай – мого життя деревце.

Виростай, виростай, маленька Україна,

Я з тобою – я тут – ти рідна моя дитина... (Моя дочка Україна, с. 45).

Автор із гордістю говорить про свою країну – *супермодну* та *струйову*, як він її називає, наповнюючи почуттям поваги, шани та глибокої гордості душі й серця читачів поезії та слухачів пісні: Ціла Європа знає, що то є *Україна*, / Така *струйова супермодна країна* (Модна країна, с. 44).

Глумачення сленгового слова *струйовий* ми віднайшли на сайті „МусСЛОВО” (Myslovo) під гаслом: „Словник, який пишеш ти!”; де *струйовий* – *файний, класний, крутий, модний*, автентичний український аналог англійського *trendy*.

Пісня „Старі фотографії” стала негласним гімном дружби усіх людей – абсолютно різних за національністю, але споріднених духом, внутрішнім світовідчуттям:

*За гроші не купити тільки час,
Він всіх нас методично поділив.
Когось він опустив, когось підняв,
А є на кого взагалі забив* (с. 89).

Тема чоловічої дружби звучить у таких рядках А. Кузьменка (поезія „Лист до друга”):

*Знаєш, час втікає, як вода,
І способу інакшого ми поки що не знаєм,*

*І набагато тихше тече життя
ріка,*

Якщо ти свого друга часто зустрічаєш...

*Дружба – це тоді, коли сльози у
мужчини,*

*Дружба – це тоді, коли мужчини до
кінця!* (с.186).

Безмежна та всеосяжна любов А. Кузьменка (Скрябіна) до людей звучить у наступних рядках: *Скрябін хоче всім добра...* (З *Новим роком*, с. 22); *Дякую, люди! За то, що ви з нами, за то, що ми живі / Дякую, люди! За то, що ви кращим робите світ* (*Дякую, люди!*, с. 199); *Люди, як кораблі / Кожен пливе, поки хвиля несе і поки глибока вода...* (*Люди, як кораблі*, с. 35).

В інших пісенних текстах автор використовує пейоративну лексику, змальовуючи людину в певній життєвій ситуації: „Є люди-манекени, / Є манекени, як люди” (*Манекен*, с.40); *Мене нервують люди / Ті, що думають мало* (*Танець пінгвіна*, с. 95).

Авторське мовомислення А. Кузьменка досить глибоке та широкопланове, можливо, дещо наївне, але щире: *Я в голову вбив, що зміню той світ* (*Малий*, с. 38); *Я грішний син свої мами, п’яний гріхами* (*Духи*, с. 20). Мовознавчий аспект аналізу одоративів – лексики на позначення запаху в мовній картині світу Андрія Кузьменка також є досить цікавим у плані дослідження [2].

Філософські роздуми про життя/смерть, читаємо в таких рядках: *Наше життя – то мінне поле, Куди не сунься – чужі навколо* (*Любити платити*, с. 33); *Наше життя – то танго / Без правил і до кінця. / Танго страшне і гарне, / Тільки сцену вибирати не нам. / Наше життя – то танго, / До смерті танцюємо вдвох, / І поки ми разом – з нами Бог* (*Танго*, с. 93); *І набагато тихше тече життя ріка, / Якщо ти свого друга часто зустрічаєш...* (*Лист до друга*, с.186); *Останню сигарету ми викурим на двох, / Що з нами буде завтра – може знати тільки Бог* (*Остання сигарета*, с. 179); *Білет в один кінець нам заготований всім* (*Бути маленьким*, с. 3); *Смерть – то є спокій і ніч...* (*Малий*, с. 38).

Авторський оказіоналізм є продуктом індивідуальної мовотворчості, своєрідним і неповторним експериментом А. Кузьменка. На нашу думку, кожен вдалий новотвір слід вважати

певним внеском у загальнонародну мовну скарбницю. Будь-яка словотвірна інновація завжди міцно спирається на мовні традиції, на загальнонародне мовне багатство.

Серед новотворів А. Кузьменка значне місце займають суфіксальні утворення. Суфікси української мови дають можливість передавати різноманітні відтінки значень і різноманітні оцінки індивідуально-авторського сприйняття. Як правило, у пісенних текстах переважна більшість таких новотворів вживається автором з метою негативної оцінки: *віповський зал, мілизна, німаки*; хоч лексеми *добряк, другани, кобітки* мають позитивне значення.

Звертають на себе увагу насамперед складні слова – композити, які створив поет-пісняр: *дискотанці, італодіско, техносекс, порш Панамера*.

Чималу групу назв осіб утворюють іменники-юкстапозити, у яких один із компонентів виступає в ролі означуваного, інший – у ролі означення (прикладки). Такі поєднання слів з'являються як уточнення ознак у межах відношень рід – вид, схожість однієї особи з іншою, наприклад: *дівка-Левандівка, дура-цензура, люди-манекени, сука-війна, хлопці-олігархи, хлопці-екстремали, чувіхи-феміністки, подружка-зима*.

Використовуючи юкстапозити, А. Кузьменко повніше, глибше характеризує образи, має можливість виявити власне ставлення до них, дати певну оцінку, й одночасно юкстапозиція дає автору змогу створити нові

образи: *вікно-телевізор, дурна пап'є-машина, малий-дурний, злі язики-писки* тощо.

Спостерігаємо досить цікаві дієсліва префіксального, префіксально-суфіксального, префіксально-постфіксального, суфіксального, постфіксального способу творення: *добрехали, насварять, настрашився, попридумуй, понап'ємося, понакрила зима; руляєш по своїх подружках; не спішіться: В Берліні на одного німця два українця, / Тому німецьку мову вивчити не спішіться*.

Авторськими новотворами можна вважати лексеми *розпляяна плоть* (Душа і плоть, с. 21); *руляєш* (у словниках є *рулюєш*) та *понап'ємося* (вина).

Загалом у пісенній творчості А. Кузьменка фіксуємо незначну кількість індивідуально-авторських новотворів.

Мовна система як складне динамічне утворення, призначене забезпечувати пізнання й осмислення дійсності, художньо-естетичну творчість, формувати знання й передавати їх наступним поколінням; а поетично-пісенна творчість А. Кузьменка також вартує, щоб її вивчали та пам'ятали, передавали нащадкам науковій розвідці про цю чудову й талановиту людину та його глибоко філософську й неординарну пісенно-поетичну творчість.

Література

1. Клещова О. Є. Актуалізовані, семантично оновлені слова у пісенній творчості Андрія Вікторовича Кузьменка („Скрябіна”) / О. Є. Клещова // *Zwiasto-*

- wac. Nauki i praktycy: Zbiór raportów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej „Literatura, socjologia i kulturoznawstwo. Aktualne naukowe problemy. Rozpatrzenie, decyzja, praktyka” (Gdańsk 29.06.2015 – 30.06.2015). – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. „Diamond trading tour”, 2015. – S. 78 – 82.
2. Клещова О. Є. Одоративна лексика в поетичній творчості Андрія Кузьменка („СКРЯБІНА”) / Оксана Євстахіївна Клещова // Лінгвістика: збірник наук. праць. – № 2 (39). – Старобільськ: Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2018. – С. 143 – 149.
3. Конвалюк У. Харизма особистості Андрія Кузьменка / Уляна Конвалюк // Музичне мистецтво: наукові записки. – Сер.: Мистецтвознавство. – № 1 вип. 38). – С. 47 – 57.
4. Скрябін Кузьма. Поезія / Кузьма Скрябін. – Х.: Фоліо, 2018. – 217 с.
5. Сніжко Н. Зведений словник української мови: джерела і засади укладання / Наталія Сніжко // Культура слова: науково-популярне видання. – К.: Видавничий дім Дмитра Бурого, 2015. – Вип. 83. – С. 90 – 99.

TWO WORLDS EXIST IN GRAHAM GREENE'S HEROES

U. KarimovPhD student Uzbekistan State World Languages University

Annotation

This article examines sense of urgency in Graham Greene's fiction as characters are forced, often against their will, into decisive action in a world of lost convictions and indecision. The characters in these novels are essentially diasporic and their sense of identity could be best described as "hybrid".

Key words: commitment, personal commitment, human commitment, personal involvement, spiritual dimension, goodness,

The importance of the spiritual dimension in Greene's novels is made evident by a conflict between those who are aware of it and respond to it and those who see things on a more mundane level. The individual human being is central to Greene's outlook. Personal commitment leads to the spiritual dimension and a real awareness of spiritual realities; love, compassion, self-sacrifice, even hatred. Those who avow what purport to be human-centered ideologies, but are not personally committed to individuals, actively involved with the needs of those around them, are the objects of his scorn. Greene's wish for an awareness of the spiritual dimension as that which makes us truly human, and in contrast to that h«ism which leads us away from such an awareness, is evident in four novels which I have chosen to discuss: **Brighton Rock**, **The Heart of the Matter**, **A Burnt-Out Case** and **The Power and the Glory**, **The Human Factor**.

Two worlds exist in Graham Greene's fiction: the world of the uncommitted, the bystander, the uninvolved; and that of the personally committed, who come to rec-

ognize that such a commitment can be spiritual. The spiritual takes in the physical and the intellectual: but it is something given, that divine spark which does not depend upon the physical or intellectual. It allows for human dignity where there appears to be none as in the case of the whisky priest. It demands personal recognition and involvement the mestizo, for example, has absolutely no dignity except that which is given to him by the priest. Personal involvement is not necessarily a good thing— in worldly terms; in many cases it may be almost irrational: Rose's commitment to Pinkie, for example; indeed, in Scobie's case, in **The Heart of the Matter**, personal commitment leads to destruction— the epigraph to **The Human Factor**, taken from Joseph Conrad, applies here: "I only know that he who forms a tie is lost. The germ of corruption has entered into his soul." But personal commitment always involves a recognition of the value of individual human lives, a value that is not tied in with their character or worth in human terms (paradox, again: human worth is different from, and greater than human terms can

express), a value that is given.

In Greene's novels the secular world is guilty of a lack of personal commitment, but so also, in many cases, is the religious. The lieutenant, in **The Power and the Glory**, is guilty, but Rycker of **A Burnt-Out Case** is also guilty. I have not attempted to portray Greene as a religious writer in any narrow sense of the word, but as a writer who brings to all life a sense of the religious, a spiritual dimension. Samuel Hynes, in his introduction to *Graham Greene: A Collection of Critical Essays*, calls Greene's writing "religious", not implying that the author is promoting Catholic dogma, but asserting that human life is meaningful, and as such, religious.

In Greene's novels, the world of the senses is drab and torn by shabby violence, but there is "another world," and because there is, the world that we see has meaning. The other world is removed from men, as God is; but it exists, and the human imagination feeds on it. This is what Greene means when he writes that "creative art seems to remain a function of the religious mind": not that only Christians can write novels, but that great art asserts that life means, and that such assertions may be called "religious." And it is in this sense that Greene's melodramatic, contemporary novels are also, as he says, Catholic.

The four novels we have considered were chosen because they show the importance of human commitment. As "Catholic novels", the sense of spiritual importance is present and the conflicts which take place are given cosmic and

eternal significance. **Brighton Rock** and **The Heart of the Matter** were chosen because they are problem novels and they illustrate "the dangerous edge" which Greene treads in his writing; they show the danger and complications involved in making personal commitments. **A Burnt-Out Case** and **The Power and the Glory** are a positive affirmation of those who make personal commitments. These novels illustrate that humans, because they are spiritual beings, have an importance and dignity which does not depend on physical circumstances. Suffering forces on the characters and awareness of their spiritual selves, making them look for meaning beyond what is simply physical and intellectual. The dangers and complications involved in the first two novels are more than compensated for by the sense of fulfillment and satisfaction achieved in the others. The novels are not arranged chronologically, but have been discussed in the present order in an attempt to represent in a balanced way both the confusion and conflict so evident in the fallen world Greene portrays, while at the same time, presenting a sense of the importance of spiritual reality to human dignity.

Both good and evil are part of the spiritual dimension. Good, though, is a positive force, whereas evil is merely negative. Ida mistakes law, which is negative, a matter not of freedom, but of coercive force, for goodness. Pinkie makes no mistake. Pinkie is evil, almost satanic, but he is aware that it is goodness which allows him to be so. That he is so willing to destroy goodness is what makes him such a threat. But it is his awareness of eternal

realities, and his close connection with that goodness which defines him, that allows Pinkie the freedom to commit himself to a course of action which will have eternal consequences. It is that goodness which goes even beyond his awareness that creates the uncertainty about his eternal destiny. Human beings are spiritual beings: to ignore this, as Ida does, is to ignore humanity. Those who are aware of the spiritual dimension, and are willing to commit themselves personally, are capable of evil in a way that Ida is not—she is a tool, both in the novelist's hands and in the hands of the God who pursues Pinkie. As the Priest at the end of the novel says: "a Catholic is more capable of evil than anyone." But the committed are also capable of good.

The only real sense of goodness in Greene's novels comes through those who make personal commitments to other human beings. He does not leave us unaware of the dangers of the spiritual dimension: the good suffer, both at the hands of those who believe in the human potential and those with the pervasive spiritual apathy that exists in the world which is governed merely by sense and intellect. In this context we may see Rose as the true heroine of **Brighton Rock**.

Lieutenant Scobie in **The Heart of the Matter** is aware of the spiritual dimension because of genuine commitments to others and to God. He, too, is Catholic, but unlike his wife Louise, he has not learned from Catholicism a terrible self-righteousness. Hers is merely an intellectual belief in that it follows a set of clearly defined rules, a dogma which she obeys only

in body and mind, but not in spirit. That is not to say that Greene rejects the physical and intellectual, but that commitment and the spiritual do not depend only on these. Active commitment, like that of the fathers in **A Burnt-Out Case** is a positive force for good and involves both the physical and intellectual; Louise, though, like Ida, confuses a negative dogma with goodness. Scobie, on the other hand, allows a sense of responsibility to push him beyond what is humanly possible. His personal commitment, which may have once been love for his fellow human sufferers, degenerates into a dangerous compromise – pity. In the midst of this destructive pity, however, his commitments remain though corrupted, and there is an awareness that human life is immensely important and worth making sacrifices for; paradoxically, it is so important that it is even worth the destruction of one's own life. The motivation behind Scobie's sacrifice is very questionable, but then Greene attempts to present the full complexity of the human situation, any things human are always questionable.

In **A Burnt-Out Case**, self-pity and self-hatred have given way to a spiritual death in the protagonist. In the beginning of the novel, Querry has no awareness of a spiritual dimension. He does not see the value of human life until he suffers in a community of sufferers. It is here, in a leproserie that he realizes the almost infinite dignity personal commitments afford. He feels that he has come to the end of the world, beyond ambition, beyond commitment, but, though the boat may go no further, one can always go further

into the jungle on foot. Although Querry has come to the end of one life— one of self-indulgence and intellectual pride— at the leproserie he begins again through real contact with human beings (in Europe all his contact with humanity is mediated through abstractions). Querry becomes aware of the spiritual dimension simply because there is no room in a leproserie for abstract intellectual pursuits; only those actions which help to relieve suffering are considered worthwhile. A willingness in oneself to endure suffering, and a desire to relieve it in others, is in Greene the test of real spirituality. Discomfort displays our physical nature; suffering identifies our spirituality. Suffering in **Brighton Rock** and **The Heart of the Matter** are the result of wrong commitments, but in this novel Greene conveys the message that while being aware of the force of suffering and evil in human life, of the need to personally commit oneself compassionately to others, is the foundation of true humanity, acting on this awareness in a positive way is better— and essentially Christian. Doctor Colin, although he is an atheist, is, in this context, as much a Christian as the Superior. Greene is not overly concerned with the labels of Christian or atheist, but rather emphasizes individual actions. The doctor, who sees Christ only as an example, as the highest point in evolution, yet walks in Christ's footsteps, touches lepers, surpasses in Christian virtue those who profess with their mouths and minds, but not with their hands. It is the touch of commitment which makes the greatest and most lasting impression on the lepers.

The whisky priest of **The Power and the Glory** epitomizes the ambiguities in these four novels. Like Querry, the priest's perception of the world changes because of suffering. The spiritual dimension unfolds before him as he identifies himself more and more with the lowest of humanity— the poor, the sinful, the unloved— and less and less with the rich, the successful, and the spiritually self-satisfied. Like Querry, the priest must die because of this changed perception; the recognition of the world of the spirit brings him into conflict with the world of solipsistic intellect and sense. His sense of the spiritual dimension is what makes him see his daughter— a bitter little girl conceived in lust and rejected by her parents— as infinitely more valuable than the state because she exists spiritually, in a God's eye, as well as statistically, in the state's eye.

In Greene's fiction, there is an overwhelming sense of the absurdity of human existence and the confusion that reigns in a world where the innocent suffer and the cruel prosper. He does not soften the picture. However, there is an implicit awareness in the reader's mind that there is more to life than this dark reality— indeed, the darkness points to a spiritual reality. Darkness, after all, is only the absence of light, and even the smallest amount of light overcomes the darkness.

In conclusion, I have paid some attention to his literary-critical work, since its assessment is essential for any full understanding of Greene's actual practice as a novelist. Greene manages paradoxically to bring the spiritual dimension so pow-

erfully before us that the search for motives seems irrelevant.

List of Literature

1. Greene, Graham. Brighton Rock. Markham, Ont.: Penguin, 1975.
2. A Burnt-Out Case. Harmondsworth, England: Penguin, 1963.
3. The Power and the Glory. Markham, Ont.: Penguin, 1962.
4. Francois Mauriac. "The Portable Graham Greene". Ed., Philip Stratford. Markham, Ontario, Canada: Penguin Books, 1977.
5. "Graham Greene: The Man Within." Graham Greene: A Collection of Critical Essays. Ed. Samuel Hynes. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1973.
6. The Heart of the Matter. Markham, Ont.: Penguin, 1971.
7. The Human Factor. New York: Avon, 1978.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ

Храменок Л. О.

викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти КЗ Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Ключові слова: віртуальна реальність, інформаційні технології, віртуальність, час.

Появі комп'ютерних віртуальних технологій сприяв швидкий розвиток інформаційних технологій використання яких в діяльності людства значно підвищує її ефективність. Комп'ютерні віртуальні технології дозволяють створити кіберпростір, де можна значно ефективніше виконувати всі види діяльності, що можливі в нашому звичному, трьохмірному просторі, а також ті види, котрі в звичайному світі недопустимі. Дані технології є границею між кіберпростором і фізичним світом.

Питання створення, використання і розвитку інформаційних технологій досліджувались в працях Є. П. Веліхова, В. М. Глушкова, В. І. Гриценко, Б.М. Паньшина, Б. П. Єршова, А.А. Муранова та ін. Водночас вони не вичерпують проблему, оскільки в названих працях не враховується специфіка і можливості використання нових інформаційних технологій у віртуалістиці. Комп'ютерні віртуальні технології досліджувались у працях О.Н. Астаф'євої, О. В. Юхвіда,

Метою цієї статті є розгляд комп'ютерної віртуальної реальності, дослідження існуючого з ілюзорним світом як презентацію нелінійності, що відображає потенціальні

стану буття в комп'ютерних технологіях.

Стрімке використання поняття „віртуальний” винятково обумовлюється розвитком технологій віртуальної реальності, за допомогою яких людина може одержати відчуття псевдо-реальності штучно створеного середовища. Народжені на межі теорії і практики програмування, мистецтва і психології, віртуальна реальність – системи з технологічної точки зору представляє собою нові технології, які створюють у людині ілюзію занурення в штучний світ або уявлення про переміщення в будь-яку точку фізичного світу. Для входження у „віртуальну реальність” особливих зусиль від людини не вимагається. „Достатньо надіти головний дисплей, що подібний масці, спеціальні фатом-перчатки, костюм і окуляри, які блокують простір зовнішнього світу і стереографія, з графічним трьохмірним зображенням „моделі світу” створить світ чистої уяви, який сприймається як новий об'єктивний рівень реальності. Людина входить туди в збудженому стані, що ще більше посилює ілюзію переміщення в просторі, відчуття того, що вона сама є „направляючим в часі” [3, с. 254].

Комп'ютерну віртуальну реальність як продукт людської діяльності можна віднести до однієї з форм об'єктивної суб'єктивності. Але внаслідок властивості інтерактивності віртуальної реальності її не можна однозначно віднести ні до світу об'єктивної, ні до світу суб'єктивної реальності. Комп'ютерна віртуальна реальність, сприймається за допомогою комп'ютерних віртуальних технологій, – це реальність чуттєва, життєва, середовища, реальність «тут і тепер».

У комп'ютерних технологіях віртуальністю є особливий режим роботи комп'ютера, де, віртуальна реальність виступає як новітня технологія, а подібні явища, що відбуваються без технічного оснащення, трактуються як топологія. Технології, в тому числі наукові, це частіше технології, які дозволяють речам „говорити”. Відповідно, „техніка як діяльність, що створює знання через технологічне втілення, може бути визначена в якості ще одного, нехай ускладненого, способу, за допомогою якого реалізується розуміння об'єктів, чи інтерпретативна практика” [5, с. 161]. Необхідно відрізнити комп'ютерну реальність від віртуальної. Віртуальна реальність стосується конкретної людини, її свідомості, життєдіяльності. Події віртуальної реальності на відміну від комп'ютерної надаються свідомості людини, тобто її можна назвати віртуальним свідком, або користувачем.

Д. Айде аналізує технології як „речі самої по собі”, яка не дозволяє сказати про технології нічого з верх

того, що вона нейтральна. Її нейтральність визначається тим, що, „будучи проекцією свого творця і користувача, вона в свою чергу рефлексивно преображає будь-яке значення, яке ми одержуємо через неї, змінюючи не тільки світ, який ми відкриваємо, але і наше власне тілесне буття і само розуміння” [4, с. 74].

Комп'ютерні віртуальні технології змінюють наші уявлення про деякі поняття і явища, зокрема змінюють уявлення про простір та існування. Якщо раніше людина могла бути присутньою лише в одній точці простору – там, де знаходиться її тіло в даний момент часу, то з розвитком технічних засобів, людина зможе розповсюджуватися у просторі та в часі. Наприклад, людина може зануритись у фрагмент минулого, об'ємний віртуальний аналог якого записаний в комп'ютері. Також вона може зануритись і в майбутнє. Це можливо у випадку, коли людина присутня в комп'ютерному віртуальному аналогу ще не створеному в матеріалі корабля, будинку і т. д., а також в багатьох інших ситуаціях.

Розглядаючи часовий аспект в системі віртуальної реальності, ми помічаємо те, що вона має зворотну властивість. Завдяки віртуальній реальності можна з точністю в свідомості людини відновити ті події, які вже відбулися. Це говорить про те, що немає нічого незворотного для людської свідомості. Якщо брати до уваги вплив часу на середовище віртуальної реальності, то „час в якості внутрішнього споглядання та пріоритету перед про-

стором, він відіграє роль з'єднувального кільця між почуттями та розумом. У функції часу є трансцендентна схема, яка здійснює синтез різноманітності на рівні яви, що є фігурним синтезом, без якого неможливий синтез свідомий, який здійснюється за допомогою теорії... Принцип „часу” одержує повну автономію. Час не тільки не розглядається по аналогії з простором, як це бувало інколи в античній, а особливо в середньовічній філософії, оскільки остання розуміла час і простір суцього як признаки тварності, – напротив, він протипоставляється простору, і його головною характеристикою стає необоротність” [2, с. 454 – 455].

Використання комп'ютерних віртуальних технологій може надавати дійсний, актуальний вплив на природну реальність. Перенесення будь-чого (будинків, вмінь, нового досвіду і т. д.) із однієї реальності в іншу може грати велику роль в розвитку, становленні людини.

Використовуючи комп'ютерні віртуальні технології ми маємо можливість завдяки їх певній наочності, широкому аспекту різних варіацій розв'язати низку проблем, які не могли б розв'язати до кінці свого життя. Таким чином, варто погодитися із думкою О. В. Бріжатого про те, що „за до-

могою сучасних технічних засобів можна зануритися у віртуальну реальність, в якій суб'єкт не буде розрізняти речі і події дійсного і віртуального світів: світ даний йому безпосередньо в його відчуттях, а вони виявляються на цьому рівні нерозрізняючими. Однак оскільки віртуальна реальність характеризує стан свідомості, то тим самим вона відрізняється від реальності об'єктивної, в тому числі від світу нашого повсякденного життя” [1, с. 157].

Вивчення комп'ютерних віртуальних технологій на сьогоднішній день досить перспективне і актуальне, так як за допомогою їх можна по новому подивитися на розгляд вічних філософських питань, таких як, свідомість, буття, людини, реальності, часу, простору і т. д.

Література

1. Бріжатий О. В. Філософська інтерпретація сучасних інноваційних технологій в освіті. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. 276с.
2. Носов Н. А. Виртуальная реальность. Новая философская энциклопедия: [в 4 т.]. Москва: Мысль, 2010. Т. 1. С. 403 – 404.
3. Bealer G. On the possibility of philosophical knowledge. *Philosophical Perspectives*, 10, *Methaphysics*, 1996. Oxford, 1996. P. 1 – 33.
4. Ihde D. *Expanding hermeneutics: Visualism in science*. Evanston (Ill.) Northwestern univ. press, 1999. 216p.
5. Latour B. *Pandora's hope: Essays on the reality of science studies*. Harvard (MA): Univ. press, 1999. VIII, 324p.

RUSSIAN LANGUAGE TECHNIQUE AS A SCIENCE

N.Aminova,

researcher of SamSU. Samarkand, Uzbekistan

M.Orifzoda,

researcher of SamSU. Samarkand, Uzbekistan

Annotation

The methodology of the Russian language is designed to study the patterns of formation of skills in the field of language, the assimilation of systems of scientific concepts in grammar and other sections of the science of language. On the basis of the known patterns, it is necessary to develop an optimal system of language learning. The purpose of the article is to study teaching methods in Russian language lessons.

Keywords: epistemology, practical purpose, abstraction, methodological science, psychology, grammar, psycholinguistics, motive

Методологической основой методики обучения русскому языку теория познания (гносеология).

Практическая цель методики – обеспечить для всех студентов наиболее полное, всестороннее овладение богатствами языка.

«Язык есть важнейшее средство человеческого общения»¹. Без языка невозможно существование современного общества, невозможна его деятельность. Роль языка как средства общения непрерывно возрастает, и задача учреждения – сделать его (язык) наиболее совершенным, тонким орудием общения.

Язык есть средство рационального, логического познания; именно в языковых единицах и формах осуществляется обобщение в процессе познания, абстрагирование, связывание понятий в суждениях и умозаключениях. Язык, речь неразрывно связаны с мышлением: овладевая языком, развивая свою

речь, школьник тем самым развивает свои мыслительные способности.

Методическая наука должна обеспечить такие пути обучения, которые гарантируют высокое речевое развитие будущих граждан социалистического общества, а также понимание общественной роли всестороннего овладения языком. Значит, развитие речи – важнейшая задача обучения. Это, во-первых. Во-вторых, речь не может развиваться в отрыве от мышления, она должна быть содержательной и опираться на весь процесс познания реального мира. Методика, не обеспечивающая указанных задач, не может быть признана удовлетворительной.

Методика учит, что практика – это источник и двигатель человеческого познания, она же – критерий истины и в конечном итоге венец познания, его цель.

Методика изучает две стороны

процесса обучения, ее интересуется, с одной стороны, какие методы обучения выбирает учитель,

почему их выбирает, как организует работу учащихся, как помогает им в процессе работы, как проверяет усвоение, и с другой – как воспринимают учащиеся материал, как они работают, как работает их мысль, в чем они затрудняются, какие допускают ошибки и почему и т. д., что им интересно, а что – нет, каков уровень, объем и характер их знаний, умений и навыков.

Неразрывны связи методики русского языка с психологией, в частности психологией возрастной и педагогической. Без знания того, как протекают психические процессы у человека вообще и у ребенка определенного возраста в частности, невозможно успешное обучение и развитие речи учащихся.

Психологические исследования позволяют определить меру доступности изучаемого материала.

Учителю необходимо знать, как порождается речевое высказывание, как происходит восприятие речи, из каких элементов складывается процесс чтения, как у студента формируются понятия, какова роль речи в развитии

мышления, как вырабатывается навык письма, и в частности орфографический навык, и т. п. Психология дает методике данные, например, о процессах овладения речью, об усвоении грамматики.

Все отчетливее вырисовываются связи методики обучения русскому языку с молодой наукой – психолингвистикой, которая находится на стыке психологии и языкознания. Она дает методике данные о речи как о деятельности – о мотивах, ее вызывающих, о факторах, определяющих вариантность высказываний, о ступенях порождения высказываний, о механизмах «приема речевых сигналов», об эффективности речевых воздействий в индивидуальном общении и в массовой коммуникации и многое другое.

Список использованной литературы

1. Основы методики начального обучения русскому языку /Под ред. Н.С. Рождественского. – М., 1965.
2. Текучев А. В. Методика русского языка в средней школе.–3-е изд.– М., 1980.
3. Федоренко Л. П. Закономерности усвоения родной речи.– М., 1984.
4. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям / Избр. пед. соч.– М., 1979.
5. Львов М. Р. Общие вопросы методики русского языка.– М., 1983.

ФИТОНИМЫ КАРАКАЛПАКСКОГО ЯЗЫКА, ОБРАЗОВАННЫЕ ПРИ ПОМОЩИ АФФИКСОВ

Otemisov Aziz Zarlikbaevich,

Karakalpak State University, assistant-teacher, the Faculty of Karakalpak Philology and Journalism E-mail: utemisov.aziz@mail.ru

***Аннотация.** В этой статье рассказывается о фитонимах каракалпакского языка образованные с помощью аффиксации. В нем анализируется плодотворные и неплодотворные аффиксы в образовании фитонимов в каракалпакском языке.*

Ключевые слова: фитоним, аффикс, растение, название, словообразование, плодотворный, неплодотворный.

Фитонимы в каракалпакском языке делятся на слова, образованные при помощи аффиксов и безаффиксальные.

Безаффиксальные названия состоят от одного корня в их составе не бывают словообразующие и формообразующие аффиксы.

В современном каракалпакском языке способ образования слов при помощи аффиксов является плодотворным. Оно занимает основное место в образовании новых слов.

Надо отметить что возможность словообразующих аффиксов в терминологии и их значение намного шире чем в литературном языке, потому что они в этой области не только участвуют в образовании терминов, но и выполняют важную роль в их систематизации.

В каракалпакском языке много словообразующих аффиксов, однако не все аффиксы участвуют в образовании новых слов.

Одну группу фитонимов каракалпакского языка составляют коренные слова, а другую группу составляют

производные слова. Производные слова отличаются от непроемных своей морфологической структурой, потому что они образуются при помощи аффиксации, а в каракалпакском языке способ аффиксации является плодотворным. В образовании слов некоторые аффиксы являются плодотворными и неплодотворными. Например, аффиксы *-шы/-ши* являются плодотворными аффиксами, обозначающими в языке человека, занимающиеся определенной профессией: *балыкшы* (рыбак), *теримши* (сборщик), *еткиши* (сапожник) и т.д. А в образовании фитонимов этот суффикс не участвует, т.е. его участие в образовании общих слов плодотворность не видна. Также и аффиксы *-лык/-лик* являются плодотворными аффиксами в образовании абстрактных слов в языке. А в образовании фитонимов присоединяются к некоторым группам слов и образуют термины, т. е. мы видим, что его плодотворность в образовании слов ограничена. Эти аффиксы не соединяются к любому слову, они соединяются избранным корням. Фитонимы в кара-

калпакском языке образуются при помощи следующих аффиксов:

аффиксы *-лык/-лик*. Эти аффиксы в языке означают а) профессию *баслык* (начальник); б) много места для определённых вещей *қумлык* (пустыня), *қамыслық* (степь); в) наименование предмета *сабақлық* (учебники); г) абстрактные понятие; *жаслық* (молодость), *ерлик* (мужество) и т.д.¹ С их помощью образованы нижеследующие названия растений: *гузлик* (осенний), *жазлык* (летний) – виды пшеницы, *қымызлык* (*горец почечуйный*) и т.д.

Аффиксы *-ша/-ше* присоединяясь к существительным, даёт уменьшительное, ласкательное значение, а также они не могут изменять значение слова во многих местах, а придают только поверхностное значение: *қалаша* (городок), *балаша* (ребёнок), *көрпеше* (одеяло) и. т.д. По определению Н. А. Баскакова по происхождению аффиксы *-ша/-ше*, фонетические измененные, укороченные варианты аффиксов *-шақ/-шек*, *-шық/-шиқ*.² В каракалпакском языке с их помощью образованы следующие наименования: *бадамша* (*миндаль колючий*), *жулдызша* (*звездчатка*), *қызылша* (*хвойник*).

Аффиксы *-ма/-ме*, *-па/-пе* входят в состав самых производных аффиксов и используются для наименования растений: *думалатпа* (галимокнемис), *сурме* (вайда красильная), *шашыратпа* (цикорий).

Кроме того, некоторые непроемные аффиксы могут также образовать фитонимов, например, с помощью аффикса *-ақ* слово *қамысақ* (*вид травы похоже на тростнике*); с помощью аффикса *-ық* слово *бийдайық* (пырей ползучий); с помощью аффикса *-қы* слово *шашыратқы* (цикорий обыкновенный); с помощью аффикса *-сақ* образуется слово *толқынсақ* (водоросль) и т.д.

Некоторые названия растений образованы по морфологическому строению были производными, позже подверглись фонетическим изменениям, образовался корень. Следует сказать, что названия корень, смотря на исторические стороны является производным. Например: *сүтлимек* (*цинанхум сибирский*), *қызғалдақ* (*ремерия*), *бүлдирген* (*малина обыкновенная*). Эти названия растений входят в состав корневых названий. А если исследовать с историко-этимологической стороны, некоторые время они определялись как производные слова. Например, по мнению Л. В. Дмитриева «аффикс *-қан/-уан* (и заимствованный монг. аффикс *-уана*) образует и отглагольные имена, обозначающие названия мелких животных и растений».³ А Б. Калиев считает, что аффиксы *-ған/-ген*, *-қан/-кен*, это – отдельное слово с конкретными лексическими значением, когда-то самостоятельное, но претерпевшее с течением

¹ Бекбергенов А. Каракалпак тилинде сөзлердин жасалуы. Нөкис, 1979.

² Баскаков Н.А. Каракалпакский язык. II. Фонетика и морфология, часть I. (части речи и словообразование). М.,1952, стр. 170

³ Дмитриева Л.В. Некоторые итоги изучения названий растений в тюркских языках сопоставительно с другими языками алтайской семьи (однолексемные названия)//Советская тюркология. АН Азербайджанской ССР №2, Баку, 1975, 14-стр.

нием времени определенные фонетические сдвиги.⁴ В настоящее время это название мы рассматриваем как корневые названия.

В процессе исторического развития раньше членимые производные слова, стали не членимыми основами т.е. входящие в неё словообразовательные аффиксы полностью стали частью корня. А в современном языке эти слова считаются корнями из-за нечленности корней в тюркских языках на морфемы, которые обозначал часть значения слова. В каракалпакском языке не так много фитонимов образо-

⁴ Калиев Б. Этимологический анализ некоторых фитонимов казахского языка. // Проблемы этимологии тюркских языков. Алма-Ата, Ғылым, 1990, 347-стр.

ванных с помощью словообразовательных аффиксов.

Список литературы:

1. Бекбергенов А. Қарақалпақ тилинде сөзлердиң жасалыуы. Нөкис, 1979.
2. Баскаков. Н.А. Каракалпакский язык. II. Фонетика и морфология, часть I. (части речи и словообразование). М., 1952, стр. 170
3. Дмитриева Л.В. Некоторые итоги изучения названий растений в тюркских языках сопоставительно с другими языками алтайской семьи (однолексемные названия)// Советская тюркология. АН Азербайджанской ССР №2, Баку, 1975.
4. Калиев Б. Этимологический анализ некоторых фитонимов казахского языка. // Проблемы этимологии тюркских языков. Алма-Ата, Ғылым, 1990.